

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DÜNYA
NIN

EN

G Ü Z E L

100

ŞİİRİ

kafekültür

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

DÜNYANIN EN GÜZEL 100 ŞİİRİ

kafekültür

DÜNYANIN EN GÜZEL 100 ŞİİRİ

Editör: Halil Gökhan

320 sayfa

KAFEKÜLTÜR Yayıncılık © 2015

www. kafekitap. com

editor@kafekitap. com

1. BASKI Nisan 2015

Bu eserin basım ve yayım hakları
KAFEKÜLTÜR YAYINCILIK'a ait olup hiębir kořulda izinsiz
alıntı ve yayın yapılamaz.

KAFEKÜLTÜR Yayıncılık
İslambey Cd. 44/13 34050 Eyüp İstanbul
0212 615 22 99
S. N. 25603

ISBN: 978-605-143-133-8

Baskı: Ceylan Matbaa Ahmet Uęar
Maltepe Mah D. Paşa Cd.
Güven İř Merkezi No: 83 317-318-319
Zeytinburnu İSTANBUL Tel: 0212 613 10 79
S. N. 23352

DÜNYANIN EN GÜZEL 100 ŞİİRİ

Editör: Halil Gökhan

kafekültür

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İÇİNDEKİLER

HOMEROS ~ <i>İlyada</i>	9
SAPPHO ~ <i>Şiirler</i>	13
OVIDİUS ~ <i>Narkissos</i>	17
Lİ PO ~ <i>Chang-Kan Türküsü</i>	24
ÖMER HAYYAM ~ <i>Rubailer</i>	26
MEVLÂNA ~ <i>Demedim mi?</i>	28
DANTE ALIGHIERI ~ <i>Cebennem</i>	30
FRANÇOIS VILLON ~ <i>Asılmışların Baladı</i>	34
WILLIAM SHAKESPEARE ~ <i>66. Sone</i>	37
JOHANN W. VON GOETHE ~ <i>Dinmeyen Aşk</i>	39
WILLIAM BLAKE ~ <i>Kaplan! Kaplan!</i>	41
FRIEDRICH SCHILLER ~ <i>Kutsal Amaçlar Yolcusu</i>	43
FRIEDRICH HÖLDERLİN ~ <i>Ruh Huzuru</i>	46
JOHN KEATS ~ <i>Şarkı</i>	50
HEINRICH HEINE ~ <i>Silezyalı Dokumacılar</i>	52
ALEKSANDR S. PUŞKİN ~ <i>Kleopatra ve Aşıkları</i>	54
VICTOR HUGO ~ <i>Yarın, Şafak Vakti</i>	58
GERARD DE NERVAL ~ <i>Fantazya</i>	60
EDGAR ALLAN POE ~ <i>Annabel Lee</i>	62
WALT WHITMAN ~ <i>Beni Bir Kadın Bekliyor</i>	65
CHARLES BAUDELAIRE ~ <i>İnsan ve Deniz</i>	68
EMILY DICKINSON ~ <i>Bilseydim</i>	70
STÉPHANE MALLARMÉ ~ <i>Deniz Meltemi</i>	72
PAUL VERLAINE ~ <i>Şiir Sanatı</i>	74
FRIEDRICH NIETZSCHE ~ <i>Anladım</i>	77

JOSE MARTI ~ <i>Güzel Kokulu Eller</i>	79
OSCAR WILDE ~ <i>Her İnsan Öldürür Sevdiğini</i>	81
ARTHUR RIMBAUD ~ <i>Sarhoş Gemi</i>	83
RABİNDRANATH TAGORE ~ <i>Beni Bağışla Seni Seviyorum</i>	88
KONSTANTİNOS KAVAFİS ~ <i>İthaka</i>	91
WILLIAM BUTLER YEATS ~ <i>Her Şey Ayartabilir Beni</i>	94
RUDYARD KIPLING ~ <i>Adam Olmak</i>	96
PAUL VALÉRY ~ <i>Deniz Mezarlığı</i>	99
ROBERT FROST ~ <i>Yol İkiye Ayrıldı</i>	102
RAINER MARIA RILKE ~ <i>Her Şey Büyüyüp</i>	104
ANTONIO MACHADO ~ <i>Cinayet Gırnata'da İşlendi</i>	106
ALEKSANDR BLOK ~ <i>Sanatçı</i>	109
GUILLAUME APOLLINAIRE ~ <i>Bölge</i>	112
HALİL CİBRAN ~ <i>Yenilgi</i>	119
EZRA POUND ~ <i>Gözler</i>	122
BLAISE CENDRARS ~ <i>Büyük Fetişler</i>	124
SAINT-JOHN PERSE ~ <i>Övgüler</i>	126
GEORG TRAKL ~ <i>Geceye Şarkı</i>	128
T. S. ELIOT ~ <i>Çorak Ülke</i>	133
FERNANDO PESSOA ~ <i>Yola Çıkmak! Yitirmek Ülkeleri</i>	137
JEAN COCTEAU ~ <i>Otuş Yaş Şiiri</i>	139
ANNA AHMATOVA ~ <i>Bilmiyorum Yaşamakta mısın Öldün mü?</i>	141
GABRIELA MISTRAL ~ <i>Ölüm Sonelemi</i>	143
PIERRE REVERDY ~ <i>Vücut Yıkıntısı</i>	145
MARİNA İVANOVNA TSVETAYEVA ~ <i>Şiir</i>	147
CÉSAR VALLEJO ~ <i>Bir İspanyol Cumhuriyetçisine Ağıt</i>	149
E. E. CUMMINGS ~ <i>Sevgilim</i>	151
PAUL ELUARD ~ <i>Acının Başkenti</i>	154
SERGEY YESENİN ~ <i>Yorulduğum Yaşamaktan Yurduğumda</i>	156
ANDRÉ BRETON ~ <i>Özgür Birlik</i>	158
TRISTAN TZARA ~ <i>Dada Şarkısı</i>	161

LOUIS ARAGON ~ <i>Mutlu Aşk Yoktur</i>	164
VLADİMİR MAYAKOVSKİ ~ <i>Lili'ciğim</i>	167
PHILIPPE SOUPAULT ~ <i>Georgia</i>	171
VICENTE ALEIXANDRE ~ <i>Aşk Şiiri</i>	173
FEDERICO GARCIA LORCA ~ <i>Ayağı Karıncalı</i>	176
BERTOLT BRECHT ~ <i>Oyun Yazarının Türküsü</i>	179
HENRI MICHAUX ~ <i>Kürek Çekiyorum</i>	183
JACQUES PRÉVERT ~ <i>Barbara</i>	187
YORGOS SEFERİS ~ <i>Y. S. Yöntemi ile</i>	189
VÍTĚZSLAV NEZVAL ~ <i>Kuleler Kenti</i>	193
RAFAEL ALBERTI ~ <i>Gırnata'ya Hiç Gitmemiş Birinin Baladı</i>	196
NICOLAS GUILLEN ~ <i>Aşk Dilenen Gece</i>	199
NÂZİM HİKMET ~ <i>Otobiyografi</i>	201
PABLO NERUDA ~ <i>Dolaşmak</i>	204
W. H. AUDEN ~ <i>Alla'sen Söyle Nedir Aşkın Aslı Astarı!</i>	207
RENÉ CHAR ~ <i>Üç Kız Kardeş</i>	211
CESARE PAVESE ~ <i>Ölüm Gelecek ve Senin Gözlerinle Bakacak</i>	215
YANNİS RİTSOS ~ <i>Barış</i>	217
NİKOLA VAPTSAROV ~ <i>Veda Şiiri</i>	221
ODİSSEUS ELİTİS ~ <i>Çılgın Nar Ağacı</i>	223
CZESLAW MIŁOSZ ~ <i>İthaf</i>	226
ELIZABETH BISHOP ~ <i>Bir Sanat</i>	228
DYLAN THOMAS ~ <i>Ve Hükmi Kalmayacak Ölümün</i>	230
OCTAVIO PAZ ~ <i>Gitmekle Kalmak Arasında</i>	232
KONSTANTİN SİMONOV ~ <i>Bekle Beni</i>	234
BORIS VIAN ~ <i>Kaçak</i>	237
PAUL CELAN ~ <i>Bademlerden Say Beni</i>	240
CHARLES BUKOWSKI ~ <i>Toparlama</i>	242
PHILIP LARKIN ~ <i>Söyleyecek Bir Şey Yok</i>	246
BLAGA DİMİTROVA ~ <i>Yoldaki Yalnız Kadın</i>	248
WISŁAWA SZYMBORSKA ~ <i>Bitiş ve Başlangıç</i>	251

ALLEN GINSBERG ~ <i>Amerika</i>	254
INGEBORGH BACHMANN ~ <i>Dökül Yürek</i>	259
MAYA ANGELOU ~ <i>Kusursuz Kadın</i>	261
ANNE SEXTON ~ <i>Sözcükler</i>	264
ADONİS ~ <i>Gece Seni Saklıyor</i>	266
TED HUGHES ~ <i>Çılgık</i>	269
SYLVIA PLATH ~ <i>Babacığım</i>	272
ANDREY VOZNESENSKİ ~ <i>Oza</i>	276
WOLE SOYINKA ~ <i>Yağdığını Düşünüyorum</i>	279
FÜRUĞ FERRUHZAD ~ <i>Pencere</i>	281
SEAMUS HEANEY ~ <i>Nalbant</i>	285
JOSEPH BRODSKY ~ <i>Tiberius'un Büstü</i>	287
MAHMUD DERVİŞ ~ <i>Filistinli Sevgili</i>	291

Şair Biyografileri ~ 296

HOMEROS

(Antikçağ)

İlyada

3.

Her bir ordu, başta komutanları, sıra oldu.
Troyalılar yürüdüler kuşlar gibi, cıglık cıglığa,
turnalar göklere yükselir de hani,
kasırgadan, sağnak sağnak yağmurdan kaçıp
Okeanos akıntılarına doğru bağıra çağıra uçarlarsa nasıl
Pygme cücelerine korkunç bir savaş, ölüm, yokluk getirerek şafak
vakti.

Akhalar da ateş püsküre püsküre,
birbirlerine yardım için yana yana.
yürüyorlardı sessiz sedasız.
Notos yeli dağ doruklarını sisle örterse nasıl,
o sis çobanların hiç hoşuna gitmez hani,
hırsız içinse iyidir geceden bile,
götür insan, görse görse, bir atımlık yeri.
Kara tozlar bulut gibi yükseliyordu işte böyle,
onlar çabuk adımlarla yutuyorlardı sanki ovayı.
Birbirlerine doğru yürüyüp yakınlaşınca
çıktı tanrı yüzlü Aleksandros Troyalıların en önüne,
omuzlarında bir pars derisi, kıvrık yayı, kılıcı.
Ucu tunçtan iki kargısını sallayarak
zorlu savaşta çağırdı karşısına, cenge.
Argosluların en yiğitlerini.
Ares'in sevdiği Menelaos, kalabalığın içinde
onun uzun adımlarla öne atıldığını görünce,
sevindi kocaman bir ava gözü ilişen arslan gibi.
Arslan çok acıkır da hani,
bulur boynuzlu bir geyiği ya da bir yaban keçisini,
çevik köpekler, gürbüz delikanlılar önlemek isteseler bile
çabucak parçalayıp yer onu.

Tanrı yüzlü Aleksandros'u görür görmez işte
Menelaos tıpkı öyle sevindi.
Hele ona bir ödeteyim dedi suçunu.
atladı arabadan silahlarıyla yere.
Tanrı yüzlü Aleksandros'un ağzına geldi yüreği.
ölümünden kaçmak için birdenbire,
geriledi, sığındı dostlarının arasına.
ön sıralarda görünce onun çıkıverdiğini
Dağlarda insan bir yılan görür de hani,
nasıl irkilir, bir titreme alırsa gövdesini,
yüzünü bir sarılık kaplar da gerilerse nasıl.
Aleksandros işte öyle korktu Atreusoğlundan,
Troyalıların kalabalığından daldı içeri.
Gördü, Hektor onu, azarladı, ağır konuştu,
Seni alçak, seni parlak oğlan, seni çapkın,
seni ırz düşmanı seni!
Hiç doğmaz olaydın keşke,
ya da kalaydın ölümüne dek evlenmeden,
çok isterdim bunun böyle olmasını,
hem çok da iyi olurdu hani, ne baş belası kesilirdin o zaman,
ne de yüz karası oturdun başkalarına
Amma da hoşlanacak gür saçlı Akhalar
güzelliğine bakıp soylu bir öncü saydıkları adamın
görünce aslında tabansız, korkak, kof olduğunu.
Böyleyken, yoldaşlarını toplayıp
enginleri aşan gemilerle nasıl açıldın denize.
nasıl karıştın yaban ellere,
nasıl kaçırdın ta uzak ülkelerden,
kargı salan erlerin gelini, güzel yüzlü kadını;
baş belası yaptın onu babana, halkımıza, ilimize.
sevindirdin düşmanlarını tek mil,
rezil kepaze ettin kendini.
Ales'in sevdiği Menelaos'a karşı koyamıyorsun ha,
onunla bir boy ölçüş de gör bak.
körpe karısını kaçırdığın adam ne adam.
Sen toza toprağa bulandığın zaman
göreceksin, hiçbir işe yaramayacak
ne yüzünün, saçının güzelliği.

çalgı çalmadaki ustalığın ne de:
Aphrodite'nin armağanları bütün.
Ne çekingen insanlarmış şu Troyalılar,
öyle olmasaydılar, senin ettiklerine karşı çoktan
bir tek yerin kalmazdı taşlanmadık.
Karşılık verdi tanrı yüzlü Aleksandros, dedi ki:
“Beni azarlamakta hakkın var, Hektor, yerden göğe.
senin yüreğin her zaman bir balta gibi azgın:
bir gemi ustası elinde yarar kütüğü,
vurdukça da arttırır insanın gücünü,
azgın bir yüreğin var göğsünde, işte onun gibi.
Altın Aphrodite'nin güzel armağanlarını vurma yüzüme.
tanrıların mutlu armağanını hor görmemeli:
ne verirlerse verir onlar,
bunları insan keyfince olamaz ki.
ille de istersen benim dövüşmemi,
Troyalıları, teknil Akhaları oturt yere,
koyun ortalarına Ares'in sevdiği Menelaosla beni,
çarşışalım Helene için, bütün malı için.
alsın bütün malı, götürsün kadını evine.
kim üstün gelir, kazanırsa zaferi.
Ant içsin, dost olsun ötekiler de.
Siz Troyalılar, oturun bereketli Troya'da,
Akhalar da ot besleyen Argos'a dönsünler.
güzel kadınlı Akha topraklarına,
Böyle dedi, Hektor bunu duydu, çok sevindi,
orta yerinden kavradı kargısını.
durdurdu Troya ordularını, fırladı ileri.
Çömeldi hep birden Troyalılar.
İşte o sıra gür saçlı Akhalar gerdiler yaylarını,
oklanyle nişan alıp taşlar atacaktılar.
Ama erlerin başbuğu Agamemnon gürledi:
“Durun Argoslular, etmeyin Akha delikanlılar’,
oynak tolgalı Hektor'un diyeceği var.
(...)

Türkçesi: Azra Erhat - A. Kadir

SAPPHO

(MÖ 612-570)

Şiirler

~
anasına koşan bir çocuk gibi kanatlandım

~
sesi tutku aşlayan bülbül, bahar muştucusu

~
Ne bal ne balarısı dilerim

~
..... öfke dolunca kişinin göğsü
tutmalı geveze dili

~
bütün gece kaplar onları

~
çok daha ak yumurtadan

~
ilişme çakıl yığınlarına

~
altından daha altın
ak daha da ak sütten
sudan daha yumuşak
lirden uyumlu sesi
attan da görkemli
güllerden de ince
yakışan giysiden daha okşayıcı
daha değerli altından

~
Güzel bir kızım var, sevdiceğim Kleisim
altın çiçeklere benzeyenim benim
değişmem onu tüm Lidya'ya güzel Lesbos'a bile

~
esin perileri bırakın gelin
altın evi

~
(Hekate)
Afrodit'in altın parıltılı hizmetçisi

~
uyuyup göğsünde gencecik dostunun

~
çiçek taçlarıyla toprak, bürünmüş renklere

~
aracısı Kıbrıslı düzenci ecenin

~
dopdolu gözüktüğü zaman ay
sunağın çevresindeydi kızlar

~
Giritli kızlar oynarlardı bir çağda
böyle uyumlu ince ayaklarıyla
usul basarak çiçekli çimenlere

~
Öldü genç Adonis, vah ne edelim Kyteralı,
dövünün kızlar yırtın üstünüzü başınızı
vah Adonis

~

güzel bir alışverişti Andromeda'nınki
neden kınamaktasın Safo, cömert Afrodit'i?

~

Söyleştik düşümde Kıbrıslı'yla

~

ERKEK

Söyleyemiyorum istediğimi
utancım önlüyor beni

KADIN

Özlemin soyluya güzele olsa
kötü şeylere oynamasa dilin
örtmezdi utanç gözlerini
söyledin hakça yakışığını

~

dostça dur karşımda
gözlerimin önüne ser güzelliğini

~

iki kat olsun bu gecenin uzunluğu.

~

(Eros'a)
acı bağışlayan
masal dokuyan

Türkçesi: Azra Erhat - Cengiz Bektaş

OVIDIUS

(MÖ 43-MS 17)

Narkissos

Teiresias, o ünü her yana yayılmış kâhin Aonia şehirlerinden
geçerken

Soranlara birçok şeyler söyledi kusursuz ve doğru.

İlk defa gövel gözlü Leiriope denedi

Sözlerinin gerçek ve onun güvenilmeye değer olduğunu.

Günün birinde Kephisos sularını döndüre döndüre onu kucakladı,

Dalgadan kollarıyla sardı, dileğine erişti. Gebe kaldı o güzel

Leiriope ve dünyaya geldiği anda nymphaların bile

Gönül vereceği bir çocuk doğurdu, adını Narkissos koydu.

Danışanlara, onun yetişkin bir yaşın uzun senelerine

Erişip erişemeyeceğini soranlara geleceği söyleyen o falcı

Kendi kendiyile tanışmazsa” buyurdu. Boş samıldı toyunun uzun
zaman sözleri,

Sonunda olaylar sevdasının, garipliği ve ölüştü

Gösterdi doğru olduğunu dediklerinin.

Çocuk olduğu kadar, Kephisos’un oğluna,

Bir genç diye de bakılabılırdi on beşine bir yıl daha katan ona.

Arzusunu kamçılardı nice kızların, nice delikanlıların;

Çıkmadı ama içlerinden ona ulaşabilen ne bir oğlan ne bir kız.

(Onun ince vücudunda yatan işte böyle bir gururdu.)

Sürerken gördü onu ağlara ürkek geyikleri,

Kendisine söz söylendi mi susmasını, hem de kendiliğinden söze
başlamasını

Bilmeyen, fakat sesleri aksettiren Ekho.

Ses değildi Ekho o zamanlar, vücuttu; fakat konuşamazdı

Başka türlü o geveze ve ağzı yine öyle:

Söylenilenlerden geri yollardı sade

Sözün bitiminde gelenleri kendi diliyle.

Bunu yapan Iuno’ydu, o tam yakalayacağı sırada

Ekseriya dağlarda Iuppiter’in altında yatan nymphaları,

Kaçıncaya kadar onlar, oyalardı Ekho sonu gelmez sözlerle

tanrıçayı;

Saturnus’un kızı bunu anlayınca dedi: “Daha az yarasın işe”

“Azalsın eski kudreti beni aldatan bu dilin”

Dediğini de yaptı; o günden beri Ekho
işittiklerini söyler, ve sözleri tekrar eder.

Ekho görünce Narkissos’u bir ıssız kırdı dolaşırken
Arzu sardı göynünü, düştü gizlenerek izlerinin ardına;
Bir çıranın ucuna sürülmüş yanıcı kükürt

Beni getirilen alevi nasıl kaparsa

Ekho da yaklaştıkça ona daha yakından yanıyordu aşkla.

Kaç kere okşayıcı sözlerle ona sokulmak,

Kaç kere yumuşak dileklerini ona sunmak istedi;

Yaradılışı vermedi izin söze başlamaya,

Bekleyebilirdi ancak sözleri ki onlara cevaplar yollayacak.

Yoldaşlarının sadık sürüsünden ayrılmış genç çocuk

Bağırdı tesadüfen: “Orda kim var?” “Var” diye cevap verdi
yankı.

Donakaldı, gözlerini gezdirdi Narkissos etrafa,

Yüksek sesle dedi: “Gel buraya”; Ekho da söylenileni söyledi.

Baktı Narkissos ne gelen var ne giden “Niçin” dedi “kaçıyorsun
benden?”

Ekho da denilenleri yolladı geri ve bu böyle sürdü gitti.

Aldanarak art arda söylenilen sözlerin görünüşüne dedi:

“Burda buluşalım”; cevap veremezdi hiçbir çağrışa

Bundan fazla istekle Ekho, bağırdı: “Buluşalım.”

Kollarını boynuna dolamak arzusuyla, kendi sözleriyle

Kendinden geçmiş, çıkıyordu koşa koşa girdiği ormandan.

Narkissos bir yandan kaçıyor, bir yandan “Elini çek

boynumdan.”

“Ölmek yeğdir” diye bağınyordu “olacaksa senin her şeyim”.

Ekho başka bir şey söylemedi: “Senin her şeyim”.

Kaçtı, ormanlarda saklandı, örttü kızaran yüzünü

Yapraklarla; o günden beri yaşar ıssız mağaralarda.

Kök saldı her şeye rağmen sevgisi yüreğinde, reddedilmesinin
üzüntüsüyle

Büyüdükçe büyüdü, zavallı vücudunu dinmeyen kaygılar
inceltti,

Kuruttu derisini zayıflık, uçtu gitti göklere

Eğer ondan ayrılabilirsen seninle gidecektir.

Çekemiyordu onu ne ekmek ne uyku kaygusu ordan.

Bakıyordu aldatan hayale doymaz bir bakışla, uzanmış sık çayır-
lığa

Gözleriyle kendini yiyordu. Ayrıldı ordan bir ara,

Diz çökerek uzattı kollarını ormanlara:

“Var mıdır?” dedi “ey ormanlar daha yaman aşka tutulmuş bir
başka seven?

Bilirsiniz, çünkü siz saklanacak uygun bir köşeydiniz âşıklara.

Var mıdır? Geçti madem bir sürü asırları hayatınızın,
Ebediyet boyunca böyle eriyip giden biri geliyor mu aklınıza?
Seviyorum, sevdiğimi de görüyorum; fakat erişemiyorum
gördüğüme, sevdiğime.

Sevenin kapıldığı hayal ne kadar aldatıcı? Bizi ayıran,
Ne koca deniz, ne bir yol, ne kapıları kilitli surlar;
Bu kadar acı çekmem için aramızda sade bir avuç su var.
O da kucaklanmak istiyor, ne vakit dudaklarımı öpmek için
uzatsam

O da ağzını bana yaklaştırmaya çalışıyor.

İnsana tutulur gibi gelir, o kadar küçük ki engel olan aşkımıza.

Kim olursan ol, buraya gel sade. Eşsiz çocuk bana niçin oyun
ediyorsun?

Ben seni aradım mı nereye gidiyorsun? Kaçtığın yüzüm değil, ne
de yaşıım.

Çünkü benden nymphalar bile hoşlanırlar. Bilmediğim bir ümidi
vaat ediyorsun

Dost yüzünle. Uzatınca kollarımı sen de bana uzatıyor; gülünce
ben, gülüyorsun.

Gözyaşlarımı görüyorum ağladıkça; kırpınca ben, gözlerini
kırpıyorsun.

Anlıyorum güzel ağzının oynamasından, kulaklarıma erişmeyen
sözler söylüyorsun.

Anlıyorum, o benim, aldatmıyor beni artık hayalim.

Tutuşturan da ben, yanan da. Kendime olan sevgimle
yanıyorum.

Ne yapayım? İsteneyim mi? İsteyeyim mi? İsteyecek ne kaldı
artık?

Beni yoksul ediyor varlığım; arzuladığım benimle.

Ayrılabilsem vücudumdan; garip bir dilek seven için ama,

Sevdiğim uzak olsa keşke. Kemirsin artık gücümü acı,
Ve geldi son günleri ömrümün, göçüyorum hayatımın
baharında.

Ölüm gelmeyecek bana ağır dinecekse acılarım.
Vücudunun özü kuvveti. Bir ses, bir avuç kemikti ondan arta
kalan;

Söylerler sonradan kemiklerinin taşlaştığını, ses kaldığını.
O günden beri ormanlarda gizlenir, görünmez artık dağlarda;
Onu herkes işitir, yaşayan sade bir ses var onda.

Başından savdı nymphaları, dalgalardan ve dağlardan
doğanları da;

Başından savdı delikanlıları da. Yalvarır günün birinde
Hor gördüklerinden biri kaldırarak ellerini göğ
“Bırak sevsin bizim gibi, bizim gibi sevdiğine erişemesin. ”

Bu haklı dileği yerine getirdi Ramnus’lu.

Berrak bir pınar vardı, dalgalarında gümüşler oynar,
Ona ulaşan ne bir çoban, ne otlayan bir keçi, ne bir sürü,
Ne vahşi bir hayvan, ne ağaçtan düşen bir dal;
Tek bir kuş bile yoktu onun sükûnunu bozan.

Çevresinde en yakın suyla beslenir bir çayır,
Ve oranın güneş ışığıyla ısınmasına engel olan orman.

Pınar ve yerin güzelliği çeker onu kendine,
Uzanır Narkissos av yorgunluğu ve sıcaklığın verdiği ağırlıkla yere.
Gidermek istersen susuzluğunu, artıyordu bir yandan susuzluğu;
İçtikçe suya vuran güzelliğine hayran,
Seviyordu tensiz bir hayali, vücut sanıyordu sulardakini.

Donakaldı Paros mermerinden bir heykele benzeyen o aynı yüzle
Kımıldamaksızın, bakıyordu kendine kendi şaşkın şaşkın.
Bakıyordu önünde duran ve bir çift yıldızı andıran gözlerine,
Bacchus’a, Apollon’a yaraşır saçlarına,
Tüysüz yanaklarına, fildişinden boynuna,
Parlak, kardan bir beyazla karışan rengine, alımına ağzının,
Bakıyordu hayran hayran topuna, kendine bu görülmezlik
güzelliği sunanların.

Bilmeden kendini arzuluyor, severken onu kendini seviyor,
İsterken kendini istiyordu, içini yakan ateşi tutuşturan da
kendiydi.

Kaç kere faydasız öpücükler sundu aldatan pınara.

Suların ortasında gördüğü boynuna kollarını dolamak arzusuyla
Ellerini kaç kere daldırdı, boşa kavuştu kolları sularda.
Neyi gördüğünü bilmiyor, fakat yanıyordu onunla,
Gözlerini aldatan hayal onu coşturuyordu.
Ey saf çocuk, neden bir kaçan hayal peşindesin?
Yok hiçbir yerde dilediğin; sen hele bir dön bak nasıl kaybolacak.
Gördüğün o, gölgesi suya vuran şeklin aksidir.
Onun olan hiçbir şeyi yok; seninle geldi, seninle kaldı,
Sevdiğim daha ömürlü olsun dilerim.
Ve şimdi can verelim ikimiz bir solukta”.
Dedi, kendinden geçmiş, aynı yere seyre döndü.
Dalgalandı sular yaşlarla, geri gelen hayal
Karardı gölün oynamasıyla. Görünce gittiğini uzaklara
Bağırdı: “Nereye gidiyorsun? Bırakma beni. ” Taş yürekli, seveni
Yalnız koma. “Madem bırakmıyorsun dokunmama, hiç olmazsa
Doya doya bakayım, yiyecek bulayım sürüp giderken sonu acı
çılgınlığım
Dertlenerekten gömleğini baştan aşağı yırttı,
Çıplak göğsüne vurdu mermer yumruklarıyla.
Döğdüğü göğsü bezendi gül kırmızıyla,
Nasıl erguvan rengi alır renk taneleri olmamış bir salkımın,
Ve bir yanı beyazken bir yanı kızaran elmaların.
Görünce suya dönen onları dalgalarda,
Daha fazla duramadı; zayıf bir ateşle nasıl erirse sarı balmumu,
Ve ısınır da sabah yağın kırağı güneş ışığıyla nasıl yok olursa.
Aşkla incelen o da gizli bir ateşle için için eridi ve yok oldu gitti.
Kalmadı artık ne kırmızıya çalan beyaz teni, ne diriliği,
ne kuvveti.
Ne göz alan onlar, ne de Ekho’nun vaktiyle sevdiği vücut.
Her ne kadar küskün ve geçenleri hatırlıyorsa da acıdı gene ona;
Zavallı çocuk “Ah” diye bağırdıkça her defasında
Çınlayan sesiyle tekrar ediyordu “Ah”.
Elleriyle o kollarını yumruklarken çıkan sesleri geri yolluyordu
Ekho.

Şunlar oldu son sözleri gözlerini ayırmadan sulara bakan
Narkissos’un:

“Ey boş yere sevdiğim çocuk”; yer tekrar ilettiler dediklerini.

“Elveda,” deyince o, bağırdı Ekho: “Elveda”.

Yorgun başını dayadı sık çayırılığa,
Ölüm kapadı efendilerinin güzelliğine hayran gözlerini.
Hâlâ bakıyordu kendine, yeraltına göçtükten sonra bile;
Bakıyordu Styks sularına. Döğündüler bacıları Naias'lar
Kesik saçlarını yanı başına koydular; döğündüler Dryas'lar
Ekho da katıldı onlara, tam sedyeyi, odun yığınınını, titreyen
meş'aleleri
Hazırladılar, vücut yoktu hiçbir yerde, yerinde sarı göbeğini
Beyaz yaprakların kucakladığı bir çiçek buldular.

Türkçesi: Can Yücel

Li PO

(701-762)

Chang-Kan Türküsü

Sen bir okul öğrencisi
Ben de bir küçük kızken,
Dolaşırdın kamış sırkılarla
Gözetlerdim seni geçerken.
Şen çocuklardık o zaman
Chang-kan köyünde yaşayan,
Ben bir kadını şimdi
Sen bir koca adam.
Ondört yaz geçmiş, hayret,
Karın olalı senin;
Bakamaz gözlerim gözlerine
Korkuyorum seviden, yaşamdan.
Loş köşelere gizleniyorum,
Gelemiyorum çağrına,
İşte yıl erdi sona
Her şeyleri örttü sevi.
Biliyorum sadıktın
Seven bir erkek gibi,
Irmak kıyısında bekleyen
Düşlerinin kadını;
Ama duruyorum ben şimdi
Balkonda tek başıma,
Gözleyip bekleyerek
Taş kesilen kız gibi.

Türkçesi: Yekta Ataman

ÖMER HAYYAM

(1048-1131)

Rubailer

Bir aklı başındanın isteğince dönmüyor dünya değil mi ki
Uymuyor aklı eren birinin arzusuna meramına değil mi ki?
Göğü dilersen yedi say, ister sekiz değil mi ki bir gün öleceğiz;
Dilekler yok ha karınca yemiş insanı ha kurt mezarda değil mi ki?

Kimseye yol yok perdesinin ardına gitmeye kimseye
Kimsenin yüreği haberdar değil bu düzenden neden, niçin, niye?
Konak yeri yok toprağın gönlünden başka dikkat eyle de bak;
Bu kabil masallar da kısa kesilmez hani birinin hatırı var diye

Bir güzel sırma saçıdır ayak bastığı toprak bir hayvanın
Bir güzel sevgilinin ay yüzlü yanağıdır içinde bu dünyanın.
Ya bir vezirin parmağıdır ey can, soracak olursan eğer;
Ya da padişah kellesidir kubbesindeki kerpiç her sayvanın.

Dinleyin ey canlar dün testiciye uğradım testi yaptığı yere
Hem söylüyorlardı hem susuyorlardı testi gördüm yüzlerce...
Bir testi bir yandan susuyor diğer testiye diyordu ki;
Hani nerde testi yapan testici, nerde testi alan satan göstere;

Başka kez yine testicinin yaptığı yere vardım
Çarkın basamağına ayak basmış gördüm o bahçelere vardım.
Başından usanmazca aldırılmazca kulp yapıyordu testiye
Pervasızca hem de inanın dostlar yoksulun ayağından baş, anladım

Testi neden senin dudağına koyuyor dudağını biliyor musun
Diyor senin dudakların gibiydi benim dudaklarım da biliyor musun
Yazık ki evet sen de yaşamayacaksın sonsuza değin dünyada;
Senin dudakların da tanrı fermanıyla böyle olacak ha biliyor musun

MEVLÂNÂ

(1207-1273)

Demedim mi?

Oraya gitme demedim mi sana,
seni yalnız ben tanıdım demedim mi?
Demedim mi bu yokluk yurdunda hayat çeşmesi ben'im?

Bir gün kızsın bana,
alsan başını,
yüz bin yıllık yere gitsen,
dönüp kavuşacağın yer ben'im demedim mi?

Demedim mi şu görünece razı
olma, demedim mi sana yaraşır otağı kuran benim asıl,
onu süsleyen, bezeyen benim demedim mi?

Ben bir denizim demedim mi sana?
Sen bir balıksın demedim mi?
Demedim mi o kuru yerlere gitme sakın,
senin duru denizin benim demedim mi?

Kuşlar gibi tuzağa gitme demedim mi?
Demedim mi senin uçmanı sağlayan benim,
senin kolun kanadın benim demedim mi?

Demedim mi yolunu vururlar senin,
demedim mi soğuturlar seni.
Oysa senin ateşin benim,
sıcaklığın benim demedim mi?

Türlü şeyler derler sana demedim mi?
Kötü huylar edinirsin demedim mi?
Ölmezlik kaynağını kaybedersin
demedim mi?
Yani beni kaybedersin demedim mi?

Söyle, bunları sana hep demedim mi?

DANTE ALIGHIERI

(1265-1321)

Cehennem

Birinci kanto

- 1 Yaşam yolumuzun ortasında
karanlık bir ormanda buldum kendimi,
çünkü doğru yol yitmişti.
- 4 Ah, içimdeki korkuyu
tazeleyen, balta girmemiş o sarp, güçlü
ormanı anlatabilmek ne zor!
- 7 Öyle acı verdi ki, ölüm acısı sanki;
ama ben, orada bulduğum iyilikten söz edeceğim,
gördüğüm başka şeyleri söyleyeceğim.
- 10 Oraya nasıl girdiğimi bilemeyeceğim,
öyle uykum gelmişti ki,
doğru yolu bırakıp gittiğimde.
- 13 Ama yüreğimin içine
korku salan vadinin bittiği
tepenin eteğine geldiğimde
- 16 yukarı çevirdim gözlerimi,
omuzlarını gördüm onun, herkese her yerde
yol gösteren gezegenin ışınları içinde.
- 19 O zaman biraz dindi,
o sıkıntılı gecede
yüreğimin gölüne çöken korku.
- 22 Ve denizden çıkmış soluk soluğa
biri dönüp de azgın suya
nasıl bakarsa,
- 25 hâlâ kaçmakta olan ruhum
kimseyi sağ bırakmayan geçide
bakmak için döndü geriye.
- 28 Yorgun bedenimi biraz dinlendirince
ıssız kıyıda yürümeye koyuldum yine,

sağlam basan ayağım hep daha geride.
31 Yokuşun hemen başladığı yerde
bir pars gördüm, yerinde duramıyordu,
kıpır kıpırdı, benek benekti tüyleri;
34 yüzümün önünden hiç ayrılmıyordu,
öylesine kesiyordu ki yolumu,
kaç kez dönmek istedim gerisin geri.
37 Sabahın başladığı saatlerdi,
güneş, Tanrı'nın sevgisi bu güzel nesneleri
ilk kez kıpırdattığından beri
40 birlikte olduğu yıldızlarla yükselmekteydi;
öyle ki, güzel mevsim ve günün bu saati,
beni iyi şeyler beklemeye yöneltti
43 tüyleri benekli hayvandan;
ama korkmamı önleyemedi
karşıma çıkan bir aslandan.
46 Başı havada, aklıktan kudurmuş gibi
bir aslan, üstüme geliyordu sanki,
öyle ki, havaya bile korku sinmişti.
49 Ve cıvılcığı bin bir istek dolu,
çok kişiye neler çektiirdiği
besbelli bir kurt, üstelik dişi,
52 görünce beni, kapıldığım korku
öyle kesti ki elimi ayağımı,
kalmadı artık tepeye tırmanma umudu.
55 Bu yerinde duramayan hayvan,
güle oynaya kazandıklarını
gün gelip yitirince, durmadan
58 ağlayıp inleyenlere benzetti beni,
üstüme gelip yavaş yavaş güneşin battığı
yere doğru sürüklerken.
61 Aşağılara doğru inerken,
gözlerimin önünde biri belirdi,
çoktandır konuşmamıştı, kısılmıştı sesi.
64 Bu büyük çölde görünce onu,
"Acı bana" diye bağırdım o an,
"kim olursan ol,-ister gölge, ister gerçek insan!"
67 Yanıt verdi: "İnsan değilim, bir zamanlar insandım,

anam babam Lombardia'lı,
ikisi de öz be öz Mantova'lı.

70 Oldukça geç geldim dünyaya, Iulius döneminde,
Roma'da yaşadım büyük Augustus yönetiminde
sahte ve yalancı tanrılar döneminde.

73 Şiir yazdım o güzel İlion yandığında,
Ankhises'in doğrucu oğluna
övgüler düzdüm Troya'dan geldiğinde.

76 Peki sen niye sokuyorsun başını derde?
Niçin çıkmıyorsun her sevincin hem nedeni,
hem kökeni mutluluklar dağına?"
(...)

Türkçesi: Rekin Teksoy

FRANÇOIS VILLON

(1431-1463)

Asılmışların Baladı

Olmayın bu kadar katı yürekli,
Ey dünyada kalan insan kardeşler;
Tanrı da sizden razı olur belki
Sizler acırsanız bizlere eğer;
Şurada asılmışız üçer beşer;
Kuş tüyüyle beslenen şu bedene
Bir bakın, dağılmada günden güne;
Bakın kül olan kemiklerimize;
Gülmeyin, dostlar, bu hale düşene;
Tanrıdan mağrifet dileyin bize.

Kanun namına öldürüldük diye
Hor görmeyin bizleri, kardeş bilin;
Dünyada herkes akıllı olmaz ya,
Biz de böyle olmuşuz n'eyleyelim,
Madem alınımıza yazılmış ölüm,
İsa Peygambere dua edin de
Yanmak cehennem ateşlerinde
Esirgesin bizi, acısın bize.
Etmeyin, işte ölmüşüz bir kere;
Tanrıdan mağrifet dileyin bize.

Görmedik bir gün olsun rahat yüzü;
Yağmur sularında yıkandık yunduk;
Kurda, kuşa yedirdik kaşı gözü;
Gün ışıklarında karardık, yandık;
Kuş gagalarıyla kalbura döndük;
Durmadan kâh şu yana, kâh bu yana
Esen rüzgârla sallana sallana. . .

Kargalar geldi konu üstümüze.
Sakin siz katılmayın bu kervana.
Tanrıdan mağrifet dileyin bize.

Büyük İsa, cümlenin efendisi!
Cehennem ateşinden koru bizi;
Koru bizi, acı da halimize.
Dostlar, görüyorsunuz halimizi;
Tanrıdan mağrifet dileyin bize.

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

WILLIAM SHAKESPEARE

(1564-1616)

66. Sone

Vazgeçtim bu dünyadan tek ölüm paklar beni,
Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez.
Değil mi ki çiğnenmiş inancın en seçkini,
Değil mi ki yoksullar mutluluktan habersiz,

Değil mi ki ayaklar altında insan onuru,
O kızıoğlan kız erdem dağlara kaldırılmış,
Ezilmiş, hor görülmüş el emeği, göz nuru,
Ödlekler geçmiş başa, derken mertlik bozulmuş,
Değil mi ki korkudan dili bağlı sanatın,

Değil mi ki çılgınlık sahip çıkmış düzene,
Doğruya doğru derken eğriye çıkmış adın,
Değil mi ki kötüler kadı olmuş Yemen'e

Vazgeçtim bu dünyadan, dünyamdan geçtim ama,
Seni yalnız komak var, o koyuyor adama.

Türkçesi: Can Yücel

JOHANN W. V. GOETHE

(1749-1832)

Dinmeyen Aşk

Bakmadan kara, yağmura,
Göğüs vererek rüzgâra,
Kayalar içinde ıslak,
Sisleri aşıp koşarak,
Sevmek, bıkmamak sevgiden!
Dinlenmeden, ara vermeden!

Ömrün tadını, neşesini
Taşımadansa boş yere
Ben ıstırabı, acıyı
Üstün tuttum sevinçlere,
O yakınlık duygusunu,
Gönülden gönüle akışı;
Ah bir şeye benzemez
İnsanı yaratır acı!

Nereye kaçayım, nereye?
Ormanlara mı, ırağa mı?
Boşuna her şey, boşuna!
Huzura varmayan neşe
Ey aşk! Her şeyin başı!

Türkçesi: Selâhattin Batu

WILLIAM BLAKE

(1757–1827)

Kaplan! Kaplan!

Kaplan! Kaplan! Gecenin ormanında
Işıl ışıl yanan parlak yalaza,
Hangi ölümsüz el ya da göz, hangi,
Kurabildi o korkunç simetrini?

Hangi uzak derinlerde, göklerde
Yandı senin ateşin gözlerinde?
O hangi kanatla yükselebilir?
Hangi el ateşi kavrayabilir?

Ve hangi omuz ve hangi beceri
Kalbinin kaslarını bükebildi?
Ve kalbin çarpmaya başladığında,
Hangi dehşetli el? Ayaklar ya da

Neydi çekiç? Ya zincir neydi?
Beynin nasıl bir fırın içindeydi?
Neydi örs? Ve hangi dehşetli kabza
Ölümcül korkularını alabilir avcuna?

Yıldızlar mızraklarını aşağıya atınca,
Göğü sulayınca gözyaşlarıyla,
Güldü mü o, görünce eserini?
Kuzu'yu yaratan mı yarattı seni?

Kaplan! Kaplan! Gecenin ormanında
Işıl ışıl yanan parlak yalaza,
Hangi ölümsüz el ya da göz, hangi,
Kurabilir o korkunç simetrini?

Türkçesi: Selahattin Özpalabıyıklar

FRIEDRICH SCHILLER

(1759-1805)

Kutsal Amaçlar Yolcusu

Hayatımın baharında,
Çıkıp yollara düştüm.
Gençliğimin neşeli danslarını,
Baba evinde unuttum.

Malım mülküm, neyim varsa,
Seve seve bırakıp gittim.
Hafif bir değnek elimde,
Yürüyorum sevinçle.

Kuvvetli umuttu beni çeken,
Müphem bir inanç sözü,
Git, diyordu, yolun açık,
İlk kaynağa doğru yürü!

Yürü, bir altın kapıya kadar,
Ulaşınca içeri gir,
Dünyaya bağlı olan her şey orda,
Tanrısal ve ölümsüz olacaktır.

Akşam oldu, sabah oldu,
Yürüyordum yürüyordum
Her an bana gizli kaldı,
İstediğim, aradığım.

Yoluma durdu dağlar,
Geçit vermedi seller,
Tahtalar uzattım uçurumlara,
Irmaklara köprü kurdum.

Aydınlık bir iklime akan,
Bir nehrin kıyısına geldim.
Sevinç ve inanışla içim dolu,
Attım kendimi kucığına.

Büyük bir denize doğru,
Beni sürükledi dalgaları,
Önümde sonsuz bir boşluk,
Hâlâ amaçtan uzaktayım.

Hiçbir yol oraya götürmüyor,
Ne yazık ki üstümüzdeki gökler,
Topraklara inemiyor,
Ve orası hiçbir zaman, burası değil!

Türkçesi: E. Mahir Yalnız

FRIEDRICH HÖLDERLIN

(1770-1843)

Ruh Huzuru

İyi bir şeydir insanın uzaktan
bakabilmesi hayata,
Ve anlayabilmesi hayatın kendini
nasıl algıladığını,
Ayakta kalabilen, atıldıktan sonra
tehlikenin kollarına,
Fırtınalarda ve rüzgârlarda yolunu
bulabilmiş birisidir.

Ama güzelliği tanımış olmaktır daha da iyisi,
Bütün bir hayatın düzeni ve yüceliği
olan güzelliği,
Harcanan çabaların zahmeti mutluluğun kaynağı olduğunda,
Ve bilmek, zaman içindeki onca
zenginliğin adını.

Yeşillenmekte olan ağaç, dallarla örülü zirve,
Gövdenin üstündeki kabuğu saran çiçekler,
Tanrının doğasından gelme bir
hayattır hepsi,
Çünkü üzerlerine eğilmiştir göğün
bütün rüzgârları.

Ama meraklı insanlar kalkıp
sorduklarında bana,
Bütün bunları hissedebilme
cesaretinin anlamını,
Ne olduğunu kaderin, yücenin ve

kazancın, derim ki
O zaman, hem yaşamak, hem de
düşünmektir yaşadığını.

Eğer doğa yalın ve dingin yaratmışsa birini,
Bu bir uyarıdır insanoğluna neşeyle
bakmam için,
Neden? Çünkü korkutur bilgeleri bile
açıklık dediğin,
Ancak başkaları da gülüp şakalaşıyorsa
tadabilirsin neşeyi.

Erkeklerin ciddiyeti, zaferler ve tehlikeler,
Kültürden ve bilinçten kaynaklanmadır
bunların hepsi,
Hedef ise tektir: İyilerin en yücesi,
Kendisini varlığıyla ve güzel kalıntılarla
belirler.

Bir seçkinler topluluğudur sanki
bütün bunlar,
Onlardandır ne varsa anlatılmaya
değer ve yeni,
Hiçbir zaman kaybolup gitmez
eylemlerin gerçeği,
Tıpkı yıldızlar gibi, yaşam da görkem
ve neşeyle parlar.

Gözüpek eylemlerdir yaşam denilen,
Yüce bir hedef, uyum dolu bir devinimdir,
Atılımlar ve adımlardır, mutluluk kaynağı erdemdir,
Ciddi iştir, ama katıksız gençliktir buna rağmen.

Pişmanlık ve geçmiş, bu yaşamda,
Temsilcisidir farklı bir varoluşun, biri yolunu
Açar zaferin, huzurun ve çekilmiş
Ne varsa yüce alanlara;

Ötekiyse sürükler işkencelere ve buruk acılara
Yaşamı hafife alanlar yıkılıp gittiklerinde,
Ve imgeyle yüz dönüştüğünde
İyi ve güzel davranamamış birinin yansısına.

Bir yanda algınabilirliği canlı varlığın,
Öte yanda kalıcılık, insan eliyle,
Neredeyse bir ikilemdir, biri adanırken yalnızca
Duygulara, ötekinin yolu uzanır acılara ve yaratıcılığa.

Türkçesi: Ahmet Cemal

JOHN KEATS

(1795-1821)

Şarkı

Atlı bir yabancı göründü
Bir şey söyledi önce,
Tuttu hanımımın zambak elini
Ve öptü.

Yabancı eve doğru yürüdü
Bir kelime fısıldadı önce
Öptü hanımımın kiraz dudaklarını
Görülmemiş bir şekilde.

Yabancı koruluğa girdi,
– Ama hanımım daha önce –
Efendimin gülleri dalgalandı,
Onlar korulukta el ele.

Hanımımın yeni ipek bir eşarbf vardı
Ve bir altın yüzüğü,
Bir de öpücük yabancıdan;
O güzel atına binip gitti yabancı.

Türkçesi: Ali Püsküllüoğlu

HEINRICH HEINE

(1797-1856)

Silezyalı Dokumacılar

Gözler kupkuru, yaş yok gözlerde bir damla.
Oturmuşlar tezgâhları başına, diş bilerler.
Dokuruz kefenini senin, hey Almanya, Almanya,
dokuruz sana bir yuf, bir yuf daha, bir yuf daha,
dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha!

Yuf o tanrıya, tapındığımız tanrıya,
soğuk kış gecelerinde biz, aç çıplak
yalvardık yakardık, umutlandık, bekledik boşuna,
komadı bizi insan yerine, aldattı bizi, alay etti acımızla.
Dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha!

Yuf o krala, zenginlerin adamına,
halkın yoksulluğuna hiç aldırmayan o krala,
bir de soyar bizi varana dek son kuruşumuza,
kurşunlatır köpekler gibi sokak ortasında bizi.
Dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha!

Yuf o anayurda, bağrımıza bastığımız anayurda,
yalnız alçaklığın, utancın çiçeği yetişir üzerinde,
ve çiçekler soluverir, çiçekler açar açmaz, anide,
solucanlar büyür ve kurtlar, kokuşmuşluğun kucığında.
Dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha!

Dokuruz ha dokuruz, senin sonunu dokuruz, gece gündüz,
inleyen tezgâhlarda mekiklerimiz savrula savrula,
sana kefen dokuruz, ey koca Almanya, sana kefen dokuruz,
dokuruz sana bir yuf, bir yuf daha, bir yuf daha,
dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha dokuruz, dokuruz ha!

Türkçesi A. Kadir - Selâhattin Yıldırım

ALEKSANDR S. PUŞKİN

(1799-1837)

Kleopatra ve Âşıkları

Saray pırıl pırıl. Şarkıcılar hep bir ağızdan
Destan okuyorlardı, filâvta ve rubabın akışıyla.
Melike sesiyle ve bakışıyla
Canlandırıyordu ziyafeti ihtişam içinde.
Gönülleri sürükleniyordu onun tahtına doğru
Fakat altın tasın önünde, O, birdenbire daldı derinlere
Mucizeli başını, omuzuna eğip durdu.

Ve şimdi muhteşem ziyafet sanki uyukluyordu,
Davetliler susmuştu. Şarkıcılarda ne ses, ne seda vardı!
Ama işte, eğilen başını O kaldırdı yine,
Işıklı bir yüzle başladı sözlerine:
"Mutluluğunuz sizin, benim aşkımdadır,
Dinleyin beni, ben dilersem eğer, siz
Benimle bir olabilirsiniz.
İhtiras alışverişine kim giriyor, kim?
Aşkımı satıyorum ben,
Hayatı pahasına bir gecemi benim
Söyleyin, kim satın alacak içinizden?"

Sustu ve korku sardı herkesi,
Yürekler burkuldu şehvetle. . .
O, yüzünde soğuk bir cüretle
Dinlemektedir şaşkın mırıltıları
Ve küçümseyen bakışlarını ağır ağır
Hayranlarının üstünde dolaştırmaktadır.
Birden bir insanın çıkışıyla yarıldı kalabalık
Onun peşinden geldi iki kişi daha
Duruşları pervazdı, gözbebekleri ışıltı.
Melike karşılıyor gelenler ve böylece
Alışveriş bitiyor: satın alınıyor üç gece.
Ölüm odasıdır çağırان onları artık.

Şimdi kutsal kâhinler
Donakalmış davetliler önünde
Uğursuz kâsedan
Sıra kur'asını çekiyor birer birer.
Birinci Flavius, son Roma bölüğünde
En yırtıcı asker.
Çıldırtabilirdi onu
Katlanmak bir kadının azametine,
O kabul etmişti zevkin meydan okuyuşunu,
Kızgın kavga günlerinde koşar gibi
Düşmanın davetine.
İkinci, Kriton, genç hâkim,
Epikür bahçelerindendi,
Kharite'lerin, Kıbrıs'ın, Amur'un
Şairi ve hayranlarındandı.
Üçüncü, yeni açmış bir bahar çiçeği gibi
Okşuyordu gözü ve kalbi.
Ünlü değildi, adı asırlarda tutmamıştı yer;
Yavaşça gölgeliyordu
Dudaklarını ilk tüyler;
Genç yüreğinde tecrübesiz gücü
Kaynıyor ihtirasla;
Heyecan ışıldıyor gözlerinde.
Mağrur Melike hüzünlü bakışlarını;
Dondurdu onun üzerinde.

"-Ant içerim. . . Ey zevklerin anası,
Mislini görmediğin gibi hizmet edeceğim sana.
Satılık bir cariye gibi gireceğim,
Kandırıcı ihtirasların odasına.
Dinle beni, gücü büyük Kıbrıslı sen,
Ve siz yeraltı hükümdarları,
Ey gazaplı Ayda'nın ilahları,
Yemin ederim ki, sabah şafak sökene kadar
Arzularıma hükmedenleri, ben
Tatlı ihtiraslarla doyuracağım,
Ve bütün esrarlı aşk hünerleriyle

Ve misilsiz bir rehavetle onları yoracağım.
Ama, kızıl sabah ışıklarıyla,
Sökünce ölümsüz şafak,
Yemin ederim ki ölümün baltasıyla
Bu bahtiyar başlar yuvarlanacak. "

Ve işte artık gün batıyor,
Altın bir yay gibi doğuyordu ay.
Örtüldü baygın gölgelerle
İskenderiye'de saray.
Fıskiyeler coşuyor, meşaleler tutuştu.
Buhurdanlar tütüyor ağır ağır, yer yer. . .
Dünya ilâhlarının bekliyor emirlerini
Tatlı, ihtirash serinlikler.
Sessiz ve ihtişamlı karanlıkların,
Gönlü çeken mucizeleri arasında,
Ve gölgesinde erguvani perdelerin
Işıldıyordu altın oda. . .

Türkçesi: Nâzım Hikmet

VICTOR HUGO

(1802-1885)

Yarın, Şafak Vakti

Yarın şafak vakti kırlar ağardığında
Gideceğim. Biliyorum beni beklediğini
Ormanlardan gideceğim dağlardan gideceğim
Senden uzakta kalamam artık daha fazla

Yürüyeceğim gözlerim dalgın düşünceli
Hiçbir şey görmeden hiçbir şey duymadan
Yalnız meçhul omzu düşmüş elleri kavuşmuş
Ve hüzünlü biri gibi ve hep gece olacak gündüzlerim

Ne akşam vaktinin sarı ışıklarına bakacağım
Ne de çok uzağa giden yelkenli gemilere
Vardığımda kapanacağım mezarına
Bir demet çobanpüskülü ve fundalık koyacağım taşına

Türkçesi: Halil Gökhan

GÉRARD DE NERVAL

(1808-1855)

Fantazya

Bir hava bilirim, dünyalara değişmem:
Bütün Rossini, Mozart, Weber sizin olsun.
Çok eski bir hava, ağır, hazin, muhteşem;
Yalnız ben duyarım onda ne varsa füsün!

Ne zaman o havayı dinliyecek olsam
Ruhum gençleřiverir birden iki asır.
Onüçüncü Louis devridir, vakit akşam!
Batan günle sararmış bir yamaç uzanır.

Camları kıızıla çalan renklerle yanar,
Kiremitten bir řato, köřeleri taştan.
Etrafı çepçevre baęlar, bahçeler, parklar;
Bir dere akıyor çiçekler arasından.

Kömür gözlü bir kumral en üst pencerede;
Eskidir geçmiş zaman esvapları eski.
Görmüřlüęüm var bu kadın, ama nerde?
Hatırlıyorum, başka bir hayatta belki!

Türkçesi: Cahit Sıtkı Tarancı

EDGAR ALLAN POE

(1809-1849)

Annabel Lee

Seneler, seneler evveldi;
Bir deniz ülkesinde
Yaşayan bir kız vardı, bileceksiniz
İsmi Annabel Lee;
Hiçbir şey düşünmezdi sevmekten
Sevmekden başka beni.

O çocuk ben çocuk, memleketimiz
O deniz ülkesiydi,
Sevdalı değil karasevdalıydık
Ben ve Annabel Lee;
Göklerde uçan melekler bile
Kıskanırdı bizi.

Bir gün işte bu yüzden göze geldi,
O deniz ülkesinde,
Üşüdü rüzgârından bir bulutun
Güzelim Annabel Lee;
Götürdüler el üstünde
Koyup gittiler beni,
Mezarı ordadır şimdi,
O deniz ülkesinde.

Biz daha bahtiyardık meleklerden
Onlar kıskandı bizi,
Evet! Bu yüzden (şahidimdir herkes
Ve o deniz ülkesi)
Bir gece bulutun rüzgârından
Üşüdü gitti Annabel Lee.

Sevdadan yana, kim olursa olsun,
Yaşca başca ileri
Geçemezlerdi bizi;
Ne yedi kat gökdeki melekler,
Ne deniz dibi cinleri,
Hiçbiri ayıramaz beni senden
Güzelim Annabel Lee.

Ay gelip ıştır hayalin eşirir
Güzelim Annabel Lee;
Bu yıldızlar gözlerin gibi parlar
Güzelim Annabel Lee;
Orda gecelerim, uzanır beklerim
Sevgilim, sevgilim, hayatım, gelinim
O azgın sahildeki,
Yattığın yerde seni.

Türkçesi: Melih Cevdet Anday

WALT WHITMAN

(1819-1892)

Beni Bir Kadın Bekliyor

Beni bekleyen biri var, alabildiğine hazır, alabildiğine tamam,
kusursuz bir kadın.
Bir eksiklik olacaktı dünyamızda, eğer erkeğin erkekliği,
cinsiyet olmasaydı.

Cinsiyette her şey var, bedenler, canlar,
Anlamlar, sonuçlar, saflıklar, incelikler, ispatlar, söylentiler,
Türküler, emirler, sağlık, gurur, kadınlık sırrı, döl bereketi,
Bütün ümitler, iyilikler, hediyeler, ihtirasların her türlüşü,
Aşklar, güzellikler, yeryüzü nimetleri,
Bütün hükümetler, yargılar, tanrılar, dünyanın ünlü kişileri,
Bütün bunlar, daha niceleri, tohumun içindedir.

Sevişmenin tadını bilen ve çekinmeden söyleyen erkeği severim,
Sevişmeyi bilen ve çekinmeden söyleyen kadını severim.

Dişiliği olmayan kadını ne yapayım?
Beni doyuran, sıcakkanlı kadına, kadınlara gideceğim,
Beni anlıyorlar, beni istiyorlar, benim değerimi biliyorlar,
Ben de onların azgın kocası olacağım.

Onlar benden daha aşağı değil,
Yüzleri güneşlerle, rüzgârla yanmış,
Tenleri eski kutsal uysallığa, kuvvete sahip,
Yüzmeyi bilirler, kürek çekmeyi, ata binmeyi, güreşmeyi, ateş
etmeyi, koşuşmayı,
vurmayı, kaçmayı, ilerlemeyi, dayanmayı da bilirler onlar,
Haklarını sonuna kadar bilirler - sükûnet içinde, açıktırlar,
kendilerini iyi tanırlar.

Sizi çağırıyorum, yaklaşın bana kadınlar,
Sizi bırakamam, ıslah edeceğim sizi,
Siz benimsiniz, ben de sizinim, bu işte hatır gönül yok,

insanları düşüneneğiz,

Uykularımızda, saz şairleri, kahramanlar yatar,
Başkaları değil, onları yalnız ben uyandırabilirim.

İşte ben ey kadınlar kendi yolumdayım,
Kimse durduramaz beni, büyüğüm, haşınım, sertim, ama sizi
seviyorum,

Gerektiğinden öte canınızı yakmam, korkmayın,
Devletlere gerekli oğullar, kızlar yaratacak erkekliğimi
boşaltıyorum size,

Alabildiğine zorluyorum kendimi, yalvarmalara aldırmadan ben,
Uzun zamandır içimde biriken size doldurmadan geri çekilmeye
niyetim yok.

İçimin coşkun ırmaklarını boşaltıyorum size,
Gelecek binlerce yılı içinizde kucaklıyorum,
Size Amerika'nın ve kendimin en değerli aşklarını katıyorum,
Sizden ateşli, güzel vücutlu kızlar, yeni sanatçılar, müzisyenler
doğacak,
Size ektiğim çocuklar, bir gün kendi geleceklerinin çocuklarının
ekecekler,
Tükenen aşkıma karşılık olgun kadınlar ve erkekler isteyeceğim,
Onların da başkalarıyla, bizim gibi kaynaşmalarını bekleyeceğim,
Onların da meyvalarınıza boşaltacağı coşkun sağanağa, benim
şimdi size boşalttığım kadar güveneceğim,
Doğumdan, hayattan, ölümden, ölmezlikten, sevdalı ürünler
bekleyeceğim,
İşte bunun için şimdi size aşk ekliyorum.

Türkçesi: Nevzat Üstün

CHARLES BAUDELAIRE

(1821-1867)

İnsan ve Deniz

Sen, hür adam, seveceksin denizi her zaman;
Deniz aynandır senin, kendini seyrederdin
Bakarken, akıp giden dalgaların ardından.
Sen de o kadar acı bir girdaba benzersin.

Haz duyarsın sulardaki aksine dalmaktan;
Gözlerinden, kollarından öpersin ve kalbin
Kendi derdini duyup avunur çoğu zaman,
O azgın, o vahşi haykırışında denizin.

Kendi âleminizdesinizdir ikiniz de.
Kimse bilmez, ey ruh, uçurumlarını senin;
Sırlarınız daima, daima içinizde;
Ey deniz, nerde senin o iç hazinelerin?

Ama işte gene de binlerce yıldan beri
Cenkleşir durursunuz, duymadan acı, keder;
Ne kadar seversiniz çırpınmayı, ölmeyi,
Ey hırslarına gem vurulamayan kardeşler!

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

EMILY DICKINSON

(1830-1886)

Bilseydim

Bilseydim sonbaharda olacağımı bu işin
Yazı bir yana iterdim
Yarı kızgın, yarı gülüşle
Ev kadınlarının sinekleri kovduğu gibi

Bir yıl içinde buluşacağımızı bilseydim
Ayları yumak yapardım
Ayrı ayrı dolaplara doldurur
Günlerini beklerdim. .

Şayet asırlar unutsaydı gelişmeyi
Onları elime dolardım
Parmaklarım durana kadar
Geçmiş günlerin içinde. .

Bilseydim ne zaman biteceğini ömrün,
İkimizin ömrünün
Onları bir meyva kabuğu gibi soyar
Tadlarına bakardım. . .

Türkçesi: Selahattin Özpabıyıklar

STÉPHANE MALLARMÉ

(1842-1898)

Deniz Meltemi

Hayır yok tenden artık; hatmedildi kitaplar.
Ah! Bi kaçsam! Bilirim, o mest kuşlara diyar,
Bir akl'almaz köpükle göklerin arasında.
Bir şey tutamaz gayrı, gözlerin aynasında

Yanan bahçeler bile, bu deniz kokan gönlü;
Tutamaz ne geceler, ne duran o hüznü
Boş kâğıtlar üstüne iğilmiş kandil öyle;
Tutamaz o çocuğunu emziren taze bile,

Gidiyoruz! Kalk, gemi! Yalpanı vur şöyle bir,
Ve sonra al bir günâ âleme doğru demir!
Ümitten onca çekmiş sıkıntı şimdi, dersin,
Hayır duasına mı kanmakta mendillerin?

Belki de bu direkler, fırtınalara davet,
Nâçar bir gün yığılır güverteye. . . Ne imdat,
Ne görünürde ada ve ne kürek ne yelken;
Ama sen geçme gine gemici türküsünden!

Türkçesi: Can Yücel

PAUL VERLAINE

(1844-1896)

Şiir Sanatı

Musiki, her şeyden önce musiki;
Onun için tekli mısradan şaşma.
Kıvrak olur, erir havada sanki;
Ağır aksak söyleyişe yanaşma.

Kelime seçerken de meydan senin;
Bile bile bir nebze aldanmalı.
Dumanlısı güzeldir türkülerin;
Öyle hem seçik olsun, hem kapalı.

Güzel gözler tül ardında görünsün
Gün ışığı titremeli şiirinde
Ak yıldızlar maviliğe bürünsün
İlgıt ılgıt sonbahar göklerinde.

Ararengin peşindeyiz çünkü biz;
Rengin değil, ararengin sadece.
Ancak öyle sarmaş dolaş ederiz.
Kavalı boruyla rüyayı düşle.

Nükte belâsından kurtulmaya bak;
Acı zekâ, sulu gülüş neyine?
İşe karıştı mı bu cins sarmısak
Maviliğin yaş dolar gözlerine.

Tut belâgati boğazından, sustur
El değmişken bir zahmete daha gir.
Kafiyenin ağzına da bir gem vur
Bırakırsan neler yapmaz kim bilir?

Nedir bu kafiye den çektiğimiz!
Hangi sağır çocuk ya deli zenci
Sarmış başımıza bu meymenetsiz,
Bu kof sesler çıkaran kalp inci yi?

Hep musiki, biraz daha musiki;
Havalanan bir şey olmalı mısra
Deli bir gönülden kalkıp gitmeli
Başka göklere, başka sevdalara.

Dağılıp tuzu sabah rüzgârına
Mısraların alsın başını gitsin
Kekik, nane kokaraktan, dört yana. . .
Üst tarafı edebiyat bu işin.

Türkçesi: Melih Cevdet Anday - Sabahattin Eyuboğlu

FRIEDRICH NIETZSCHE

(1844-1900)

Anladım

Öyle bir hayat yaşıyorum ki,
Cenneti de gördüm, cehennemi de
Öyle bir aşk yaşadım ki
Tutkuyu da gördüm, pes etmeyi de
Bazıları seyrederken hayati en önden
Kendime bir sahne buldum oynadım

Öyle bir rol vermişler ki
Okudum okudum anlamadım.
Kendi kendime konuştum bazen evimde
Hem kızdım hem güldüm halime
Sonra dedim ki 'söz ver kendine'
Denizleri seviyorsan, dalgaları da seveceksin

Sevilmek istiyorsan, önce sevmeyi bileceksin
Uçmayı seviyorsan, düşmeyi de bileceksin
Korkarak yaşıyorsan, yalnızca hayatı seyredersin

Öyle bir hayat yaşadım ki, son
yolculukları erken tanıdım
Öyle çok değerliymiş ki zaman
Hep acele etmem bundandı.

JOSE MARTI

(1853-1895)

Güzel Kokulu Eller

Bilirim zarif elleri
Ve güzel kokularını onların;
Bilirim nasıl
Sarılırlar boyna
Ve beden onlara doğru
Açılarak bir gül gibi
Bitkin düşer
O güzel kokuları solumaktan.
Ve kan çarpar şakaklarda,
Sanki al damarlarda
Bilinmez kuşlar
Kızıl kanatlarını çırpılmaktadır;
O hafif ellerin dokunuşu
Alazlanmış tende
Yaşamın rüzgârlarıyla
Uçuşur kelebek gibi,
Ve cansız bedeni
Yeniden diriltirler.
Fakat zarifliğini bu ellerin
Onların güzelliğini
Ben değişirim duraksamadan
Başka ellerle,
O minik ellerle,
Boynunda bir babanın
Büyülü bir gerdanlık gibi
Sımsıkı birleşen.
Eksik olsun zarif ellerin güzelliği
Ve güzel kokuları onların!

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

OSCAR WILDE

(1854-1900)

Her İnsan Öldürür Sevdiğini

her insan öldürür gene de sevdiğini
bu böyle bilinsin herkes tarafından,
kiminin ters bakışından gelir ölüm,
kiminin iltifatından,
korkağın öpücüğünden,
cesurun kılıcından!

kimisi aşkını gençlikte öldürür,
yaşını başını almışken kimi;
biri şehvetin elleriyle boğazlar,
birinin altındır elleri,
yumuşak kalpli bıçak kullanır
çünkü ceset soğur hemen.

kimi pek az sever, kimi derinden,
biri müşteridir, diğeri satıcı;
kimi vardır, gözyaşlarıyla bitirir işi,
kiminden ne bir ah, ne bir figan:
çünkü her insan öldürür sevdiğini,
gene de ölmez insan.

Türkçesi: Özdemir Asaf

ARTHUR RIMBAUD

(1854–1891)

Sarhoş Gemi

Ölü sularından iniyordum nehirlerin
Baktım yedekçilerim iplerimi bırakmış;
Cırlak kızılderililer, nişan atmak için
Hepsini soyup alaca direklere çakmış.

Bana ne tayfalardan; umurumda değildi
Pamuklar, buğdaylar, Felemenk ve İngiltere;
Bordamda gürültüler, patırtılar kesildi;
Sular aldı gitti beni can attığım yere.

Med zamanları, çalgın çalkantılar üstünde,
Koştum, bir çocuk beyni gibi sağır, geçen kış
Adaların karalardan çözüldüğü günde.
Yeryüzü böylesine allak bullak olmamış.

Denize bir kasırgayla açıldı gözlerim;
Ölüm kervanı dalgaları kattım önüme;
Bir mantardan hafif, tam on gece, hora teptim:
Bakmadım fenerlerin budala gözlerine.

Çocukların bayıldığı mayhoş elmalardan
Tatlıydı çam tekneme işleyen yeşil sular;
Ne şarap lekesi kaldı, ne kusmuk, yıkanan
Güvertemde; demir, dümen ne varsa tarumar.

O zaman gömüldüm artık denizin ş'i'rine,
İçim dışım süt beyaz köpükten, yıldızlardan;
Yardığım yeşil maviliğin derinlerine
Bazen bir ölü süzülürdü, dalgın ve hayran.

Sonra birden mavilikleri kaplar meneviş
Işık çağlításında, çılgın ve perde perde,
İçkilerden sert, bütün musikilerden geniş
Arzu, buruk ve kızıl, kabarır denizlerde.

Gördüm şimşekle çatlayıp yarılan gökleri,
Girdapları, hortumu; benden sorun akşamı,
Bir güvercin sürüsü gibi savrulan fecri.
İnsana sır olanı, gördüğüm demler oldu.

Güneşi gördüm, alçakta, kanlı bir âyinde;
Sermiş parlításını uzun, mor pıhtılara.
Eski bir dram oynuyor gibiydi, enginde,
Ürperip uzaklaşan dalgalar, sıra sıra.

Yeşil geceyi gördüm, ıslıl ıslıl karları;
Beyaz öpüşler çıkar denizin gözlerine;
Uyanır çın çın öter fosforlar, mavi, sarı;
Görülmedik usareler geçer döne döne.

Azgın boğalar gibi kayalara saldıran
Dalgalar aylarca sürükledi durdu beni;
Beklemedim Meryem'in nurlu topuklarından
Kudurmuş denizlerin imana gelmesini.

Ülkeler gördüm görülmedik, çiçeklerine
Gözler karışmış, insan yüzlü panter gözleri
Büyük ebemkuşakları gerilmiş engine,
Morarmış sürüleri çeken dizginler gibi.

Bataklıklar gördüm, geniş, fıkır fıkır kaynar;
Sazlar içinde çürür koskoca bir ejderha,
Durgun havada birdenbire yarılr sular,
Enginler şarıl şarıl dökülür girdaplara.

Gümüş güneşler, sedef dalgalar, mercan gökler;
İğrenç leş yığınları boz, bulanık koylarda;
Böceklerin kemirdiği dev yılanlar düşer,
Eğrilmiş ağaçlardan simsiyah kokularla.

Çıldırırdı çocuklar görseler mavi suda
O altın, o gümüş, cıvıl cıvıl balıkları.
Yürüdüm, beyaz köpükler üstünde, uykuda;
Zaman zaman kanadımda bir cennet rüzgârı.

Bazen doyardım artık kutbuna, kıtasına;
Deniz şıpır şıpır kuşatır sallardı beni;
Garip sarı çiçekler sererdi dört yanıma;
Duraklar kalırdım diz çökmüş bir kadın gibi.

Sallanan bir ada, üstünde vahşi kuşların
Bal rengi gözleri, çığlıkları, pislikleri;
Akşamları, çürük iplerimden akın akın
Ölümler inerdi uykuya gerisin geri.

İşte ben, o yosunlu koylarda yatan gemi
Bir kasırgayla atıldım kuş uçmaz engine;
Sızmışken kıyıda, sularla sarhoş; gövdem
Hanza kadırgaları takamazken peşine.

Büründüm mor dumanlara, başıboş, derbeder,
Delip geçtim karşımdaki kızıl semaları;
Güvertemde cins şaire mahsus yiyecekler:
Güneş yosunları, mavilik meduzaları.

Koştum, benek benek ışıkla sarılı teknem,
Çılgın teknem, ardımda yağız deniz atları;
Temmuz güneşinde sapır sapır dökülürken
Kızgın hunilere koyu mavi gök katları.

Titrerdim uzaklardan geldikçe iniltisi
Azgın Behemotların, korkunç Maelstromların.
Ama ben, o mavi dünyaların serserisi
Özledim eski hisarlarını Avrupa'nın.

Yıldız yıldız adalar, kıtalar gördüm; coşkun
Göklerinde gez gezebildiğin kadar, serbest.
O sonsuz gecelerde mi saklanmış uyursun
Milyonlarla altın kuş, sen ey Gelecek Kudret.

Yeter, yeter ağladıklarım; artık doymuşum
Fecre, aya, güneşe; hepsi acı, boş, dipsiz,
Aşkın acılığı dolmuş içime, sarhoşum;
Yarılısın artık bu tekne, alsın beni deniz.

Gönlüm Avrupa'nın bir suyunda, siyah, soğuk,
Bir çukurda birikmiş, kokulu akşam vakti;
Başında çömelmiş yüzdürür mahzun bir çocuk.
Mayıs kelebeği gibi kağıt gemisini.

Ben sizinle sarmaş dolaş olmuşum, dalgalar,
Pamuk yüklü gemilerin ardında gezemem;
Doyurmaz artık beni bayraklar, bandıralar;
Mahkûm gemilerinin sularında yüzemem.

Türkçesi: Sabahattin Eyuboğlu

RABĪNDRANATH TAGORE

(1861–1941)

Beni Bağışla Seni Seviyorum

Beni bağışla Aşkım,
aşkımı hoş gör artık
Beni hoş gör, beni bağışla,
Seni seviyorum.

Yolsuz yordamsız bir kuş gibi
öksendeyim
Yüreğim tir tir, örtüstünden kurtulmuş
Şimdi yoksul, şimdi çıplak, şimdi soyunuk
Acımı esirgeme benden,
ko sarınsın yüreğim
Ko giyinsin, ko kuşansın,
ko örtünsün.

Sonra
beni bağışla Aşkım,
beni hoş gör,
Seni Seviyorum.

Eğer bir lokmacık bile sevemezsen
beni,
Hiç mi hiç sevemezsen eğer
Acımı bağışla, beni hoş gör,
Seni seviyorum.

Bana öyle eğri bakma, irak durma
ellerden
De, kuytuma çekilirim,
de karanlığa kavuşurum
Sımsıkı tutarım ellerimle utancımı

Sarıp sarmalarım, dürüp bükürüm
O an yüzün eğ benden Aşkım,
kaçır benden
Beni hoş gör, beni bağışla,
Seni seviyorum

Gün gelir, hayalin erişir karanlık yiter
Meyil verirsin bana, gün gelir
Şimdi çaresizim, yalnızım,
kolum kanadım kırık
Beni bağışla Aşkım,
beni hoş gör,
Seni seviyorum

Seni seviyorum,
yüreğim mutluluk selinde
Kapıp koyveriyor kendini gurbetlere varıyor
Gülme bu korkulu gidişime,
Gülme bağışla Aşkım
Beni bağışla, beni hoş gör,
Seni seviyorum.

KONSTANTINOS KAVAFIS

(1863-1933)

İthaka

İthaka'ya doğru yola çıktığın zaman,
Uzun bir yolculuk olmasını dile,
Macera dolu, keşif dolu olmasını.
Ne Lestrigonlardan ne Kikloplardan
Ne de öfkeli Poseidon'dan kork.
Bunların hiçbirisi çıkmayacak karşına
Sen hayallerinden vazgeçmedikçe,
Küçücük bir şey bile
Heyecanlandırdıkça tüm benliğini.
Ne Lestrigonlardan ne Kikloplardan
Ne de öfkeli Poseidon'dan kork.
Bunların hiçbirisiyle karşılaşmayacaksın
Onlara ruhunda yer açmadıkça,
Kendi ruhun karşına dikmedikçe onları.

Uzun bir yolculuk olmasını dile,
Nice yaz sabahların olmasını,
Benzersiz bir zevk ve neşeyle,
Hiç bilmediğin limanlara vardığın;
Fenike çarşılarına uğramayı
Güzel şeyler almak için
Sedef ve mercan, kehribar ve abanoz,
Her türlü yürek hoplatan parfüm
Al alabildiğin kadar yürek hoplatan kokulardan;
Ve çok sayıda Mısır şehrini gezmeyi
Bilgelerden toplamak için tüm bildiklerini.
İthaka'yı sakın çıkarma aklından.
Oraya varmaktır senin asıl kaderin.
Yine de tadını çıkar yolculuğunun.
Bırak yıllar boyu sürsün, daha iyi,
Koca bir adam olarak var adaya,
Yolda edindiklerin olur zenginliğin,
İthaka'nın seni zengin etmesini beklemeden.

İthaka sundu sana bu güzel yolculuğu.
O olmadan düşemezdin yollara.
Artık sana verecek hiçbir şeyi kalmadı.

Yoksulluğunu görürsen sanma ki aldandın.
Yolda yaşadıkların öyle bilgeleştirir seni
Sonunda sen de anlarsın İthaka'nın ne anlama geldiğini.

Türkçesi: H. Gizem Taş

WILLIAM BUTLER YEATS

(1865-1939)

Başka Truva Yok

Neden suçlayayım onu heba ettiği için
Günlerimi, veya son zamanlarda cahil heriflere
Sırrını verdiği için en zalim yöntemlerin
Veya çattığı için küçük sokakları büyüğüne,
Var mıdır ki arzuları kadar cesaretleri?
Ne huzur verebilirdi ki onun zihnine
Ateş gibi sadelikten alan asaletini
Bir çeşit gerilmiş yay gibi güzelliğiyle,
Olağanüstü bile denebilir yaşına göre,
Yüce ve yalnız ve yabani böylesine?
Neden, ne yapmış olmalı kendisi olmak için?
Yakacak başka Truva kalmış mıydı ki?

Türkçesi: H. Gizem Taş

RUDYARD KIPLING

(1865-1936)

Adam Olmak

çevrende herkes şaşırsa bunu da
senden bilse
sen akli başında kalabilirsen eğer
herkes senden kuşku duyarken hem kuşkuya yer bırakır
hem kendine güvenebilirsen eğer
bekleyebilirsen usanmadan
yalanla karşılık vermezsen yalana
kendini evliya sanmadan
kin tutmayabilirsen kin tutana

düşlere kapılmadan düş kurabilir
yolunu saptırmadan düşünebilirsen eğer
ne kazandım diye sevinir, ne yıkıldım
diye yerinir
ikisine de vermeyebilirsen değer
söylediğin gerçeği eğip büken düzenbaz
kandırabilir diye safları dert edinmezsen
ömür verdiğin işler bozulsa da yılmaz
koyulabilirsen işe yeniden

döküp ortaya varını yoğunu
bir yazı-turada yitirsen bile
yitirdiklerini dolamaksızın dile
baştan tutabilirsen yolunu
yüreğine sinirine dayan diyecek
direncinden başka şeyin kalmasa da
herkesin bırakıp gittiği noktada
sen dayanabilirsen tek

herkesle düşüp kalkar erdemli kalabilirsen
unutmayabilirsen halkı krallarla gezerken
dost da düşman da incitemezse seni

ne küçümser ne de büyültürsen çevreni
her saatin her dakkasına
emeğini katarsan hakçasına
her şeyiyle dünya önüne serilir
üstelik oğlum adam oldun demektir

Türkçesi: Bülent Ecevit

PAUL VALÉRY

(1871-1945)

Deniz Mezarlığı

Üstünde güvercinler gezen şu rahat damın
Kalbi atar ardında birkaç mezarla çamın
Şaşmaz öğle zamanı ateşlerle yaratır
Denizi, denizi, hep yeni baştan denizi
Tanrıların sükûnu çeker gözlerimizi
Bir düşünceden sonra, ah o ne mükâfattır

İnce pırıltıların o ne saf hüneridir
Bir seçilmez köpükte nice elmas eritir
Nasıl bir sükûn sanki peyda olur o demde
Ve güneş uçurumun üstüne gelir durur
Ebedi bir davanın saf marifeti budur
Zaman kıvılcım, hülya bilmek olur âlemde

Basit Minerva mabedi tükenmeyen hazine
Yığın halinde sükûn, göz önünde define
Kaşlarını çatan su, bir alev perde altı
Kendine nice uyku saklayan göz, ey bana
Mukadder olan sükût... Ruhta yükselen bina
Fakat bin kiremidi yaldızlı dam, ey çatı.

Bir tek ahın içinde belli zaman mabedi
Etrafımda denize bakışlarımın bendi
Çıkarım o saf yere artık bütün bütüne
Ve bütün tanrılara son adağım olarak
Asude bir meneviş dağıtır kucak kucak
Şahane bir istihkar irtifalar üstüne

Nasıl ağızda yemiş zevk olup da erirse
O yokluğunu nasıl lezzete çevirirse
Varsın şekli mahvolsun, orda içime siner
Benliğimin ilerde duman olacak özü
Eriyen ruha söyler bir şarkıyla gökyüzü
Nasıl değişmededir ulu sahiller...

Türkçesi: Sabri Esat Siyavuşgil

ROBERT FROST

(1874-1963)

Yol İkiye Ayrıldı

Yol ikiye ayrıldı güze batık ormanda,
Gezemediğim için üzgünüm ikisini de
Bir gezgin gibi tek başına, uzun süre
Durdum, baktım en uzaktaki yola
Bükülüyordu çalılıkların arasında;

Ardından ötekine saptım güzellikten nasipli,
Kim olsa onu seçmez miydi zaten,
Çimenlerle kaplıydı fethedilmekti niyeti;
İşin doğrusu yolların her ikisi de
Gerçekte eşit ölçüde aşınmıştı,

Ve ikisinde de seher eşit uzanırdı
Yapraklara, ayak altında kararmamıştı renkleri
Âh, ilkini bir başka güne bıraktım!
Anlamadan bir yolun başka bir yola kavuştuğunu,
Kararsızdım gidersem dönemem asla geri.

Anlatacağım derin bir âh ile bu durumu
Yıllar yılı her yerde her zaman:
Yol ikiye ayrılmıştı ormanda ve ben--
Daha az katedilmiş olanı seçtim,
Ve bütün ayrımı yaratan da buydu.

Türkçesi: T. Asi Balkar

RAINER MARIA RILKE

(1875-1926)

Her Şey Büyüyüp

Her şey büyüyüp güçlenecek yine bir gün:
sular dalga dalga hep, karalar düzgün,
ağaçlar kocaman, duvarlar küçücüktür;
vadilerdeyse güçlü, çok yönlü, görürsün
bir çobanlar ve çiftçiler soyu büyür.

Yok artık kiliseler, Tanrı'yı kuşatan
kaçkın kuşatır gibi, sonra çöğhklar atan
bir tutsak ve yaralı hayvanmış gibi Tanrı
artık bütün evler açıktır her gelene
ve her yerde bir özveri geniş alabildiğine
belirler aramızdaki davranışları.

Beklemek yok artık, bakıp durmak öteye;
ölümün bile hakkını vermek özlemine
yer var ancak; ve elleri yadırgamasın diye
bizi, bilmeye dünyayı bütün bütüne.

Türkçesi: A. Turan Oflazoğlu

ANTONIO MACHADO

(1875-1939)

Cinayet Gırnata'da İşlendi

CİNAYET

Tüfekler arasında yürürken görüldü o,
Uzun bir sokaktan
Çıktı soğuk kıra,
Gün doğarken daha
Şafakta, yıldızların altında
Öldürdüler Federico'yu.
Cellâtların mangası
Bakamıyordu yüzüne.
Kapadılar hepsi gözlerini.
Dua ettiler: Tanrı bile kurtarmayacak seni!
Düşüp öldü Federico
- Alnında kan, kurşun barsaklarında. -
Cinayet Gırnata'da işlendi.
Biliyorsunuz, - zavallı Gırnata'da. -
Onun Gırnata'sında.

OZAN VE ÖLÜM

Ölümle baş başa yürürken görüldü o,
Korkmadan tırpanından.
- Gene de kuleden kuleye güneş
Çekiçler örste, örste, demirci ocaklarının örsünde.
Konuşuyordu Federico
Okşayarak, ölümle. Ölüm dinliyordu onu.

"Daha dün mısralarımda can yoldaşım,
Kuru avuçların şaklıyordu senin
Daha dün mısralarımda,
Daha dün kırağını verdin şarkıma
Ve ağlatı'ma gümüş tırpan keskinliğini,

Seni şakıyacağım, sende artık kalmayan eti,
Olmayan gözlerini,
Rüzgârın dağıttığı saçlarını şakıyacağım
O öptülen kırmızı dudaklarını. . .
Ölüm, güzel çingenem, ölümüksün dün de bugün de,
İçime çekerken Gırnata'nın havasını, Benim Gırnata'mın. "

Yürürken görüldüler onlar. . .

Bir mezar yontun bana dostlarım

Ozan için

Taştan ve düşten, -Elhamra'da,

Suyun ağladığı bir çeşme üstüne,

Sonsuza kadar desin o:

Cinayet Gırnata'da işlendi! Onun Gırnata'sında!

Türkçesi: Sabri Altınel

ALEKSANDR BLOK

(1880-1921)

Sanatçı

Yaz sıcakları da geçer kış fırtınaları da
Geçer şenlikleriniz matemleriniz geçer
Ve ben bastırmak için yüreğimdeki özlemi
Bilinmedik bir türkünün doğmasını beklerim.

Geçer şenlikleriniz matemleriniz geçer
Kapmak ve dondurmak ve belirlemek için.
Umudumun katına ucu ucuna seçilen
İnce bir iplik gibi uzanıyor şimdi.

Deniz mi uğulduyor? Dallarda şarkı söyleyen
Bir su perisi mi var yoksa zaman mı durdu birden?
Ya mayıstır aylardan ve elma ağaçlarının çiçeğini
Örten kar dökülüyor? Ya da gizlice bir melek geçti?

Sabırlı akışında saat ebediyeti taşır şimdi.
Durmadan genişler aydınlık, sesler ve hareketler.
Coşkuyla dolu geçmiş, geleceği seyreder...
Şimdiki zaman ve tüm acımsayışlar çoktan uçup gitti.

Ve, yeni ruhla bilinmedik güçlerin
Kendi kendilerini yarattığı son uçta
Melûn bir gökgürültüsüdür kaplar tüm varlığımı:
Yaratıcı düşünceyi zorlayıp devirmekteyim.

Soğuk bir kafese kapatır bu doğan küçük kuşu
Çeker giderim işte, bu kuş hürriyet kuşu,
Ölümü bizden uzaklaştırmak isteyen ve sadece
Ruhu kurtarmak özlemiyle durmadan uçan kuş bu.

Ve işte kafes: Tunçtan, ağır mı ağır;
Altın kafes duyusunu uyandırır akşam güneşinde.

Ve benim güzel kuşum keyfi geldiğinde,
Bir oraya bir buraya, türkü tutturur.

Kuşumun kanadı kesik, türküleri nakarat...
Ama pencerenin altında kalakalırsınız işte böyle.
Sevdiniz değil mi türkülerini? Bense yorgun bitik,
Yeni bir kuş bekliyorum... yeni bir sıkıntının içinde.

Türkçesi: Attila Tokath

GUILLAUME APOLLINAIRE

(1880-1918)

Bölge

Sonunda canına tak dedi bu eski dünya

Çoban kızı ey Eyfel kulesi köprülerin sürüsü meliyor bu sabah
Bıktın yaşamaktan eski Yunan'da ve Roma'da

Otomobiller bile kocamış görünüyor burada
Bir din yepyeni kalmış bir din
Bir din kaldı Port-Avion hangarları gibi yalın

Bir sen ey Hristiyanlık bir sen eski değilsin Avrupa'da
En yeni Avrupalı da sizsiniz Papa X. Pie
Ve sen pencerelerin gözetlediği bir utanmadır alıyor seni
Sabahleyin bir kiliseye girip papaza içini dökemiyorsun
Bar bar bağırın el ilanlarını katalogları afişleri okuyorsun
İşte bu sabah şiir nesir için de gazeteler var
25 santime satılan polis serüvenleriyle dolu romanlar
Sonra büyük adam portreleri ve daha binbir çeşit unvanlar
Bu sabah güzel bir sokak gördüm adı aklımda kalmadı.
Yeni ve pırl pırlı bir borazan gibiydi
Müdürler işçiler güzelim steno-daktilolar
Pazartesi sabahından cumartesi akşamına dek günde dört kez
buradan geçerler

Sabahleyin bir canavar düdüğü üç kez inler
Öğleye doğru kızgın bir çan havlar
Bağırırlar papağanlar gibi plakalar, ilanlar, tabelalar
Paris de Aumont-Thiéville sokağı ile Ternes caddesi arasındaki
Bu sanayi sokağının güzelliğini severim

Bu işte o yeni sokak ve sen küçük bir çocuksundur hâlâ
Yalnız mavi ak giysiler giydirir annen sana
Sen ki koyu bir dindarsındır ve en eskisi arkadaşlarının René De-
lize'le
Kilisenin en çok o görkemli törenlerini severseniz

Saat dokuzda lambalar kısılmıştır masmavi gizlice yataktan
çıkarsınız

Bütün gece kolejin küçük kilisesinde dua edersiniz
Hiçbir zaman sönmeyen sonsuz parıltısıyla o yakut taşı
Durmadan alev alev utkusunu döndürür bizlere İsa'nın

Bu o güzel zambaktır hepimizin yetiştirdiği
Bu kızıl saçlı rüzgârın söndüremediği meşaledir
Bu o kahırlı ananın solgun kızıl çocuğudur
Bu daima dualarla dolup taşan ağaçtır
Bu yüceliğin sonsuzluğun çifte darağacıdır
Bu altı dallı yıldızdır
Bu Cuma günü ölen Pazar günü dirilen Tanrıdır
Bu havacılardan daha iyi uçan İsa'dır
Dünya yükseklik rekorunu elinde tutuyor

Gözün gözbebeği İsa
Yüzyılların yirminci gözbebeği orda ne yapacağını bilir
Göğe yükselen İsa gibi bu yüzyılda kuş olup uçu
Başlarını kaldırıyorlar şeytanlar ona bakmak için uçurumlarda
Uçmasını bilirse ona hırsız densin diye bağırıyorlar
Melekler bu güzel uçucunun çevresinde uçuşuyorlar
İcare Enoch Elie Thyaneli Apollonius
Bu ilk uçağın çevresinde dönüyorlar
Bazı yana çekiliyorlarsa azize Saint-Eucharstie'nin taşıdıklarına
yol açmak içindir
Bunlar kutsal ekmeği kaldırarak sonsuzluğa değin yükselen
papazlardır

Sonunda kanatlarının kapamadan yere iniyor uçak
Birden milyonlarca kırlangıçla doluyor gökyüzü
Derken baykuşlar şahinler bir kanat çırpışta geliyorlar
Afrika'dan mağripler flamanlar karaleylekler geliyor.
Sonra şu ozanlarla öykücülerin şişirdikleri Rok kuşu hazretleri
Pençesinde Âdem babamızın o ilk başını taşıyarak süzülüyor
Derken ufuktan bir kartal beliriyor çığlıklarla
Amerika'dan o küçük sinek kuşları
Çin'den de tek kanatlı çift çift uçan uzun kaygan pihiler sökün
ediyor

İşte şimdi de Ruhül-Kudüs güvercin
O lir-kuşu o göz göz süslü tavus cenaplarıyla damlıyor
Sonra kızgın külleriyle bir anda her yeri örten
Kendi kendine tutuşan odun yığını zümrüdüanka
Öte yandan sirenler korkulu boğazları bırakıp
Üçü birden güzelim türküler söyleye söyleye çıkıp geliyorlar
Sonra tümü kartal ankakuşu Çinpihisi
Uçan makine ile kardeş oluveriyorlar
Sen şimdi Paris'te kalabalığın arasında bir başına yürüyorsun
Yanı başında böğüren otobüs sürüleri geçiyor
Aşkın o korkunç acısı boğazını sıkıyor
Sanki bir daha hiç seilmeyecekmişsin gibi
Eski zamanda yaşasaydın bir manastıra kapanırdın
Dua ettiğini anlayınca kızarıp bozarıyorsun
Kendine gülüyorsun sonra da cehennem ateşi gibi gülüşün etrafa
saçılıyor

Gülüşünün parıltıları yaldızlıyor dibini yaşamının
Karanlık bir müzede asılı bir tablo bu
Ona arada bir gidip gidip bakıyorsun

Bugün Paris'te dolaşıyorsun kadınlar kan içinde
Şeydi ve hiç anmayı istemezdim güzelliğin bir geçişiydi bu

Chartres'da kızgın alevler içinde Notre Dame baktık bana
Montmartre'da Sacré-Coeur'ünüzün kanı boğdu beni
Mutluluk sözleri duymaktan yatağa düştüm
Uğrunda nice şeyler çektiğim aşk utanç verici bir hastalıktır
O seni avucuna alan hayal boğuntu uykusuzluk içinde
yaşatıyor seni

O geçen hayal ki hep yanı başında

Şimdi Akdeniz kıyılarındasın
Bütün bir yıl çiçek açan limon ağaçlarının altında
Bir sandalda dostlarınla geziyorsun
Biri Nisli biri Mentonlu ikisi de Turbieli
Deniz diplerinin ahtapotlarını korkarak seyrediyoruz
Ve yosunların arasında balıklar yüzüyor imgeleri İsa'nın
Şimdi Prag dolaylarında bir hanın bahçesindesin

Adamakıllı mutlusun bir gül masanın üstünde duruyor
Düzyazıyla tutup öyküsünü yazacak yerde
Gülün göbeğindeki uyuyan ziyba böceğine bakıyorsun
Resmini Saint-Vit akiklerinde görünce donup kalıyorsun
Ölecek gibi üzöldün kendini orada gördüğün gün
Sen gün ışığına çıkınca çığlına dönen Lazar'a benziyorsun
Geri geri gidiyor Yahudi mahallesinin saatinin ibreleri
Yavaş yavaş sen de öyle geri geri gidiyorsun bu dünyada
Teperek Hradchin'i ve dinleyerek akşamları
Meyhanelerde söylenen Çek şarkılarını

İşte Marsilya'da karpuzların arasındasın

Goblence'da Géant otelindesin işte

İşte Roma'da bir Japon muşmula ağacı altında oturuyorsun

İşte Amsterdam'da güzel sandığın ama çirkin bir kızasın
Şu günlerde Leydeli bir üniversiteyle evlenecek

Latince kiralanır orada odalar 'Cubicula locanda'
Ben orda üç gece kaldım bir o kadar da Gouba'da hatırlarım

Paris'te sorgu yargıcının karşısındasın
Bir cani gibi seni yakalamışlar

Sen ki acı tatlı yolculuklar yaptın
Daha yalanın daha yaş denen şeyin ne olduğunu bilmeden
Yirmisinde otuzunda aşk yüzünden nice şeyler çektin
Deliler gibi yaşadım vaktimi boşa geçirdim
Artık ellerine bakamıyorsun hem durmadan hıçkıra hıçkıra ağla-
mak

isterdim ben

Senin adına sevdiğim adına seni korkutan her şey adına
Dolu gözlerle bu zavallı göçmenlere bakıyorsun
Tanrıya inanıyorlar dua ediyorlar kadınlar çocuk emziriyor
Saint-Lazar garının salonunu kokularıyla dolduruyorlar
Müneccim krallar gibi yıldızlara inanırlar

Para kazanacaklarını umuyorlar Arjantin’de
Zengin olduktan sonra da bir gün memleketlerine dönmeyi

İşte bir aile de kırmızı bir diz örtüsünü taşıyor yüreğinizi taşıma-
nız

gibi sizin

Ne bu diz örtüsünün ne de düşlerimizin aslı vardır
Bu göçmenlerin kimileri burada yerleşiyorlar
Rosiers ya da Ecouffes sokağındaki barakalarda kalıyorlar
Onları çoğu akşamları sokaklara hava almaya çıkarken gördüm
Satranç taşları gibi pek seyrek yer değiştirirler
Çoğu Yahudidir, karıları takma saçlıdır
Dükânların gerisine çekilip bitkin oturup kahrılar
Sen aşağılık bir barın tezgâhı önünde ayaktasın
Birtakım zavallıların arasında ucuz tarafından bir kahve içiyor-
sun

Gece büyük bir lokantadasın

Kötü kadınlar değil bunlar ama hepsinin bir dertleri var
Hepsinin en çirkin bile âşığına az çektirmedi
O Jersey’li bir çavuşun kızıdır

Görmediğim elleri sert ve çatlaktır

Karnının yara izlerine nasıl acıyorum

Korkunç gülüşlü zavallı bir kıza ağzımın o gururunu kırıyorum
şimdi

Yalnızsın neredeyse de sabah olacak
Sütçüler güğümlerini tıkırdatıyor sokaklarda

Canım bir Metive gibi gece çekip gidiyor işte
Bu ya o sahte Ferdine ya da o dikkatli Léa olacak

Ve sen hayatın gibi bu kızgın alkolü içiyorsun
O bir rakı gibi içtiğin hayatın

Auteil'e doğru yürüyorsun yaya gitmek istiyorsun evine
Okyanus ve Gine putlarının arasında uyumak istiyorsun
Onlar da birtakım İsa'lardır bir başka biçimde başka inançta
Küçük İsa'lardır bunlar karanlık umutların

Allahaısmarladık Allahaısmarladık

Boynu vuruk güneş

Türkçesi: İlhan Berk

HALİL CİBRAN

(1883-1931)

Yenilgi

Yenilgi, yenilgim, yalnızlığım ve kimsesizliğim.
Binlerce yengiden bana daha kıymetli olan sensin!
Dünyadaki en parlak tüm başarılarından
sensin kalbime yakın olanı!

Yenilgi, yenilgim, isyanım
ve kendimle tanışmam; senin
sayendedir ki, ben hâlâ ayağı yere basan
ve solmuş defneler peşinde koşmayan
biri olduğumun bilincindeyim;
ve sende, yalnızlığımı buldum; herkesten uzak ve de
gururlu olmayı.

Yenilgi, yenilgim, parlayan kılıcım ve kalkanım

Senin gözlerinde okudum kendi tahtı arayanın
kendi kuluna dönüştüğünü.
Ve, bir başkasının derinliklerindeki
geçeği anlayabilmemiz için onun gücünü söndürmemiz
gerektiğini.

Ve ancak böylesi olgunlaştıktan sonradır ki, meyvenin tadına
varılabildiğini.

Yenilgi, yenilgim,
sözünü benden sakınmaz yol arkadaşım
şarkımı, haykırış ve sessizliklerimi hep duyacaksın.
Ve senden başka kimse bana söz etmeyecek
kanat çırpınışların ve deniz kabarmalarından
ve de geceleri yanan dağlarından.
Ve sen, tek başına
ruhumun sarp ve dik yollarından tırmanacaksın.

Yenilgi, yenilgim, benim ölmez cesaretim
sen ve ben fırtınada birlikte güleceğiz;
ve ikimiz, derin mezarlar kazarak
içimizde ölmekte olanlara tutunacağız ve var gücümüzle,
güneşin karşısında duracak ve de tehlikeli olacağız.

Türkçesi: Selma May

EZRA POUND

(1885-1972)

Gözler

Efendimiz dinlen artık, yorgunuz yorgun,
Duyalım biraz da rüzgârların parmaklarını
Üstümüzü örten şu durgun
Yaş kurşun gibi ağır kapaklarda.

Dinlen artık kardeş, gün ağarıyor bak dışarda!
Soldukça soluyor sarı ışık
Eridikçe eriyor mum.

Salıver bizi, dışarda en tatlı renkler,
Yosunun yeşili, çiçek renkleri,
Ağacın altı serinlik.

Salıver bizi, tükeniyoruz yoksa
Akıp duran tekdüzeliğinde
Kuru kuru baskıların
Ak kâğıt üzerinde.

Salıver bizi, biri var ki
Bir gülüşünün verdiği vermez sana
Yıllanmış bilgisini tüm okuduklarının
Ona bakalım ona.

Türkçesi: Bülent Ecevit

BLAISE CENDRARS

(1887-1961)

Büyük Fetişler

İşte erkek ve kadın
Çirkinlik ve çıplaklıkta eşit
Erkek daha az yağlı kadından ama daha güçlü
Karnının üzerinde eller ve kumbara ağız.

Çirkinim ben
Şu kız kokularını çeke çeke burnuma yalnızlığımda
Başım kazan gibi burnum da ha düştü ha düşecek.

Kaçmak istedim reisin karılarından
Güneşin taşından çatırtıyla kırıldı başım
Kumsalda
Bir ağzım kaldı sadece
Açık bağırp duran
Orası gibi anamın.

Ağaç budağı
Meşe palamudu biçiminde baş
Sert ve boyun eğmez
Soyulmuş yüz
Cinsiyetsiz ve hayasızca güleç tanrı.

Türkçesi: Özdemir İnce

SAINT-JOHN PERSE

(1887-1975)

Övgüler

Ey!. . Sen ey ne denli övsem yeri!
Sarı eller altındaki alnım,
andığın olur mu hiç o gece terlerini?
O ateşler içinde geçen yarı geceyi, o boş, anlamsız, o sarnıç
tadında?

Sabah koylarında kişiyi şıkır şıkır oynatacak
O tiril tiril mavi tan çiçeklerini?
O sivrisinek vızıltısı gibi sessiz öğleyi,
Ve o renkler denizinden fırlatılan okları?. .

Sen ey! Sen ey ne denli övsem yeri!
Çalgılı kocaman gemiler vardı rıhtımda;
bakam ağaçları dolu burunlar; ve pırl pırl yaban yemişleri...
Peki n'oldu rıhtımdaki o çalgılı kocaman gemiler?
Hurma dalları!. . O eski günlerde
Görülmez yolculuklara saplanmış, o pek saf bir deniz
meyvelikler üstünde kat kat yükselen bir gök örneği
gırtlığına dek dolardı; kuşlar, altın meyveler
ve mavi balıklarla.

O günlerde daha bir gösterişli doruklardan saçılan güzel kokular
bir başka çağlardan bir hava estirirdi;
ve o kalın kabuklarıyla pek böbürlenlen
babamın bahçesindeki bir o tarçın ağacıyla
başı dönmüş bir evren, kendinden geçip sayıklardı.
(Ey... Sen ey denli övsem yeri! Ey tükenmek bilmez masal
ve ey bolluk sofrası!)

Türkçesi: Tahsin Saraç

GEORG TRAKL

(1887-1914)

Geceye Şarkı

1

Bir nefesin gölgesinden doğma bizler
Dolanıp durmaktayız terk edilmişliklerde
Bizler, yani sonrasızlıkta yitirilenler,
Kurbanlarız, adandıklarımızı bilmezcesine.
Dilenciyiz sanki, yok benim diyebileceğimiz,
Kapalı kapılar önünde birikmiş delileriz.
Körler gibi kulak kabartmışız, içinde
Fısıltılarımızın yitip gittiği sessizliğe.
Hedefi olmayan yolcularız bizler,
Bulutlarız, rüzgârlarda dağılan,
Ya da ölümün soluğunda üşüyen çiçekler,
Yerimizden kopartılmayı beklemekteyiz.

2

Varsın, son acılar da somutlaşsın bende,
Savunmuyorum kendimi, ey karanlık güçler.
En büyük sessizliğin yolu sizlerden geçer,
O yoldan yürürüz en serin gecelere.
Soluğunuzla daha sesli alevlere boğmaktasınız beni,
Sabır! Yıldızlar kora dönüşürken, düşler kaymakta
Bize adlarını söylemekten kaçınan diyarlara,
Oralara ancak feda edersek girebiliriz düşlerimizi.

3

Sen ey kapkara yürek, ey karanlık gece,
Kimdir yansıtan, en kutsal zeminlerinizi,
Ve kötücülüğünüzün son vadilerini?
Acılarımız karşısında donup kalmış maske -

Acılarımız ve hazlarımız karşısında
Taştan bir gülümseme boş maskenin dudaklarında
Bir kaya, bütün ölümlülerin çarpınca kırıldığı,
Üstelik varlığı bize bile kapalı.
Ve sonra dikildiğinde karşımıza bir yabancı düşman,
Alaylarıyla aşağılayarak ölesiye didinmemizi,
O zaman daha bir hüznü olur şarkılarımız ezgileri
İçimizde ağlayan ise kalır anlaşılamadan.

4

Sensin, sarhoşluğu geçiren Şarap,
Ben, şimdi güzel danslarla kanamaktayım
Ve taçlandırmak zorundayım acımı çiçeklerle!
Bağrındaki en derin anlamın istediği buysa, ey gece!
Kucağındaki bir arpın telleriyim sanki,
Ve son acılarım uğruna şimdi
Senin karanlık şarkın boğuşmakta yüreğimde,
Beni ölümsüz kılıp, bir şişe çevirmekte.

5

Bu huzur - ey derin huzur!
Yok artık dini bütün çan sesleri,
Sen, ey acıların tatlı anası, sen -
Barışın, sanki ölümün enginliği.
Sar o serin ve sevecen ellerinle,
Sar bütün yaraları -
Böylece içten kanasınlar yalnızca -
Sen, ey acıların tatlı anası!

6

Bırak, suskunluğum senin şarkın olsun!
Ne ifade edebilir ki fısıldayışları sana,
Hayatın bahçesinden ayrılmış bir yoksulun?
Bırak, hiç adın olmasın iç dünyamda -
Ruhumda oluşmuş, ama düşlerden yoksun,

Artık sesi kalmamış bir çan gibi,
Tatlı gelini acılarımın,
Ve uykularımın sarhoş gelinciği.

7

Toprakta ölüşlerini duydum çiçeklerin,
Ve havuzların sarhoş yakınmalarını,
Bir de çanların söylediği bir şarkıyı,
Gece, ve fısıldayan bir soru;
Ve bir yürek - yaralanmış ölesiye,
Yoksul günlerinin ötesinde.

8

Suskundu karanlık, beni söndürdüğünde,
Gün ortasında ölü bir gölgeydim -
O zaman çıkıp mutlulukların evinden
Yürüdüm gecenin derinliklerine.
Şimdi bir gölge oturmakta yüreğimde,
Bir gölge, hissetmeyen günün çoraklığını -
Ve dikenler gibi sana doğrulup gülümseyen,
Senden, yalnız senden yana, ey gece!

9

Ey gece, acılarımın önündeki dilsiz kapı,
Gör artık bu karanlık yara izinin kanadığını
Ve kabından taşmak üzere olduğunu çektiklerimin!
Ey gece, ben hazırım artık!
Ey gece, unutmuşluğun bahçesi, darmaduman,
Yoksulluğumun dünyaya kapalı ihtişamında,
Salkımlarla, dikenli çelenkler de solmakta,
Gel, ey en yüce zaman!

10

Bir zamanlar gülmüştü içimdeki şeytan.
Ben, bir ışıktım parıltılı bahçelerde,
Oyunlarla dansların eşliğinde,
Bir de aşkın şarabı, başımı uyuşturan.
Bir zamanlar ağlamıştı içimdeki şeytan.
Ben, bir ışıktım sancılı bahçelerde,
Kadere boyun eğişin eşliğinde,
Parıltısıyla, yoksulluğun evini nura boğan.
Şimdi ağlamadığına ve gülmediğine göre o şeytan,
Yitip gitmiş bir gölgeyim bahçelerde
Ve ölüm karası eşliğinde,
Boş gece yarısının sessizliğiyle dolaşan.

11

Zavallı gülümsemem sana ulaşma çabasında,
Hıçkırın şarkım ise yitip gitmekte karanlıkta.
Artık yolumun sonuna varmak, tek istediğim.
Bırak gireyim senin tapınağına.
Bir zamanlar ki gibi, çılgınca ve dindarca
Ve sessiz bir duayla önünde eğileyim.

12

Geceyarısının derinliğinde, sen
Ölü bir sahilin suskun denizin yanında,
Ölü bir sahil: Bir daha asla!
Gece yarısının derinliğinde, sen
Gece yarısının derinliğinde, sen
Gökkubbesin, bir zamanlar yıldızının parladığı,
Bir Gökkubbe, artık hiç bir Tanrı'nın çiçek açmadığı.
Gece yarısının derinliğinde, sen
Gece yarısının derinliğinde, sen
Döllenmeden kalansın sıcak bir rahimde,
Ve hiç can bulamamış, öylece!
Gece yarısının derinliğinde, sen

Türkçesi: Ahmet Cemal

T. S. ELIOT

(1888-1965)

Çorak Ülke

1922

‘Nam Sibyllam quidem Cumis ego ipse
oculis meis vidi in ampulla pendere,
et cum illi pueri dicerent: Sibulla ti thelis;
respondebat illa: apothanein tehelo. ’ ⁽¹⁾

Ezra Pound için
il miglior fabbro ⁽²⁾

I. ÖLÜLERİN GÖMÜLÜŞÜ

Nisan en zalim aydır, gövertir
Leylakları ölü toprakta, yoğurur
Anılarla istekleri, uyarır
Uyuşuk kökleri bahar yağmuruyla.
Kış, sıcacık tuttu bizi, örter
Toprağı unutkan karla, sürdürür
Kısır bir hayatı kuru köklerle.
Yaz şaşırttı bizi, Starnbersee'ye gelince
Deli bir sağnakla; sığındık sıra kolonlara,
Derken yeniden güneş, uzandık Hofgarten'a,
Birer kahve içip konuştuk bir saat kadar.
Bin gar keine Russin, stamm' aus Litauen, echt deutsch. ⁽³⁾
Ve çocukluğumuzda, arşidüklerde kalırken,
Yeğeningillerde, kızakla gezdirirdi beni,
Ve ben korkardım. Ama o, Marie, derdi,
Sıkı tutun Marie! Ve yamaçtan kayardık.
Dağlardaysan, orada özgür bulursun kendini.
Çoğu geceler okurum, kışın da güneye giderim.

Hangi kökler kavrır, hangi dallar bezer
Buradaki taş yığını? Ey insanoğlu
Bunu bilemez, sezemezsin, çünkü bildiğin yalnız
Bir kırık putlar yığınıdır ki güneşte kavrulur
Ve ona ne ölü ağaç gölge, ne cırcırböceği erinç,
Ne de kuru taş su sesi verir. Yalnız
Burası gölge, altı bu kızıl kayanın,
(Sığın gölgesine bu kızıl kayanın),
Ve ben öyle bir şey göstereceğim ki sana,
Ne seni durmadan izleyen sabahki gölgendir,
Ne kalkıp seni karşılayan akşamki gölgendir,
Sana korkuyu göstereceğim bir avuç tozda.

Frisch weth der Wind
Der Heimat zu
Mein Irisch Kind,
Wo weilest du? ⁽⁴⁾

"Bana sümbülleri ilk verişin bir yıl önceydi,
Sonra sümbül kız koydular adımlı. "
- Ama döndüğümüzde, gün sonu, sümbül bahçesinden,
Kolların dolu, saçların ıslak, bir türlü
Konuşamadım, gözlerim de seçmedi, sanki
Ne diriydim, ne ölü, ne de bir şey biliyorum,
Sırf bakıyordum ışığın gözüne, sessizlik.
Oed' und leer das Meer. ⁽⁵⁾

Madam Sosotris, şu ünlü falcı,
İyice üşütmüştü kendini ama
En akıllı kadın diye bilinir Avrupa'da
Elinde bir deste hayın kağıtla. İşte, dedi,
Senin kağıdın, boğulmuş Finikeli gemici,
(Şu inciler onun gözleriydi bir zamanlar, Bak!)
İşte Belladonna, Kayahıkların Ecesi,
Durumların ecesi.
İşte üç değnekli adam, işte Çarkıfelek,
Ve işte tek gözlü tüccar, bu kâğıda gelince,
Bu boş kağıt, tüccarın sırtındaki şeydir,

Onu da görmem yasaktır. Peki nerede
Asılmış Adam! Suda ölümden sakın.
Kalabalıklar görüyorum halka olmuş yürüyor.
Falınız tamam. Sayın Mrs. Equitone'u görürseniz,
Deyin ki yıldız falını kendim getiririm:
Öyle zamandayız ki su uyur düşman uyumaz.

Düşkül Kent,
Kirli sisi altında bir kış sabahının,
Bir kalabalık aktı Londra Köprüsünden, sürüyle,
Ummazdım, ölüm çökertsin insanları sürüyle.
Duyulan, kesik ve seyrek, iç çekişlerdi,
Ve gözleri kendi adımlarındaydı her adamın.
Aşıp tepeyi aktılar King William Caddesinden
Saint Mary Woolnoth Kilisesine, kulede çan
Ölü bir sesle tınlarken son vuruşunda dokuzun.
Bir tanış görüp durdurdum haykırarak, "Stetson!
"Sen ha! Gemilerdeki yoldaşım benim, Mylae'de!
"Şu ceset, bıldır diktiydin ya bahçene,
"Filiz verdi mi? Bu yıl durur mu çiçeğe?
"Yoksa o beklenmedik don bozdu mu tarhını?
"Öyleyse uzak tut köpeği, insanların dostudur,
"Yoksa tırnaklarıyla kazıp çıkarır gene!
"Sen! hypocrite lecteur! - mon semblable, - mon frère!" (6)

Türkçesi: Suphi Aytimur

(1) Sibyl'i Cumae'de kendi gözlerimle gördüm/cam bir kavanoz içinde/yaşıyordu./oğlanlar sorunca, "Sibyl ne oldu?"/yanıtı hep şuydu, "Ölümü özlüyorum. " Petronius'dan Satiricon, Bölüm 48

(Çevirenin notu: Sibyl'e (kahin kadın) sonsuz hayat verilmiştir ama sonsuz gençlik değil. Yüzyıllar boyu kocadıkça gövdesi küçüle küçüle bir çekirge kadar kalır. Daha da büzülecek ama ölemeyecektir. Yani hem zamanın, hem de doğum-ölüm-yeniden doğum halkasının dışına itilmiştir.)

(2) Daha iyi usta

(3) Hayır Rus değilim, Litvanyalıyım, Alman kökenli.

(4) Dağlarından yurdunun/Yel eser serin serin/İrlandalım, çocuğum/Gurbet elde neylersin? R. Wagner (Tristan ile İsolde)

(5) Boş ve ıssız gene deniz. R. Wagner (Tristan ile İsolde)

(6) Sen! dönecek okur! - benzerim, kerdeşim benim!

C. Baudelaire

FERNANDO PESSOA

(1888-1935)

Yola Çıkmak! Yitirmek Ülkeleri

Yola çıkmak! Yitirmek ülkeleri!
Bir başkası olmak süresiz,
Yalnız görmek için yaşamaktır
Köksüz bir ruhu olmak!

Kimseye ait olmamak, kendime bile!
Durmadan gitmek, sonu olmayan
Bir yokluğun peşinde
Ve ona ulaşma isteği içinde!

Böyle yola çıkmaktır yolculuk.
Ama ben açık bir yol düşündüm öte,
Bir şeye gerek duymuyorum yolculuğumda.
Gerisi sadece gök ve toprak.

Türkçesi: Cevat Çapan

JEAN COCTEAU

(1889-1963)

Otuz Yaş Şiiri

Bak yarısına ulaşiverdi ömür,
Evimin damında bir at üstündeyim;
İki yandan da bir manzara görünür,
Ama apayrı giyindikleri mevsim.

Bağ kütükleriyle boynuzlu yeryüzü
Al bir karaca. İpteki çamaşırlar
Gülüp el ederek karşılar gündüzü;
Kışım da şerefim de burada başlar.

Gene söyle bana beni sevdiğini,
Venüs. Her vakit seni söylemeseydim,
Şiirlerimle kurmasaydım bu evi,
Onu boş sayıp damdan düşüverirdim.

Türkçesi: Sabahattin Teoman

ANNA AHMATOVA

(1889-1966)

Bilmiyorum Yaşamakta mısın Öldün mü?

Bilmiyorum, yaşamakta mısın, öldün mü?
Dünyada bir yerlerde bulabilir miyim seni
Yoksa, akşamın yası karanlığında
Bir ölüyü mü düşünmeli. .

Her şey senin için: Gün boyunca dualarım,
Uyuşturan ateşi uykusuz gecelerin;
Şiirlerimin beyaz sürüsü,
Ve mavi yangını gözlerimin. .

Hiç kimse daha yakın olmadı bana,
Hiç kimse böylesine üzmedi beni,
Acıya salıp gidenler bile,
Okşayıp bırakanlar bile hatta.

Türkçesi: Ataoğl Behramoğlu

GABRIELA MISTRAL

(1889-1957)

Ölüm Soneleri

V

Diğerlerinin arasından seçtim kaderi
mağrur ve şerefli, geçip gitmiş bir şefkatin daveti
biraz kayıtsız, bir parça gölgeli
bir hardal çiçeği demeti olsun mezarının üstünde.

Erkekler geçip giderler. Geçerler ağızlarında
mutlu ve sonsuz yenilenen bir şarkıyla
ki, şimdi dinç, ve yarın, deli
ve sonra, mistik, ben bu değişmeyen

şarkıyı seçtim, ölü bir adamı uyutup sakinleştirdiğim
ki tüm gerçeklikten uzaktı ve tüm düşlerin içinde, benimki:
başka dudaklardan ve başka kadınların göğsünde dinlenmekten
hoşlanırdı.

Fakat şimdi, öyle kesin ve uzun
yalnızca bu mütevazi hardal çiçeğinin dudakları
şarkı söyler ona uyusun diye tatlılıkla
bu acı yeryüzünün üzerinde.

Türkçesi: Birhan Keskin

PIERRE REVERDY

(1889-1960)

Vücut Yıkıntısı

Al heybeni
Ört yüzünü ve git
Gece altında
Beyazlar yol
Vakit geç
Defol git
Geçsin zaman
Unut bir gün yaşadığını
Öl bu zamanda
Ve başla yeniden
Soyunan
Evrenin son noktasına
Doğru yürümeye
Değiştir elbiseni
Koru derini
Böylece gizlenir doğru yanlıştın altına
Zor değil
Gözyaşı faydasız
Geri çekilir kalbin
Ama daha güçlü
Ve küçük
İter hayat seni ölüme doğru
Dev kule
Gülünç insan
Kopçaları çözülmüş bir iç çekişle
Silinir bütün pişmanlıklar
Ağlayan ve tüten saatin tekeri
Çok uzunca
Kes ve durdur hareketini
Açgözlü tutku döner boşlukta
Kaybolmuş rüzgâr altında
Başka bir hedefe doğru

Türkçesi: Halil Gökhan

MARINA IVANOVNA
TSVETAYEVA

(1892-1941)

Şiir

Tepeler mavileşti Moskova çevresinde,
Tütüyor ılık havada toprak ve katran.
İyileşiyor olmalıyım ki kıştan
Tüm gün uyuyorum, tüm gün bir gülümseyiş yüzümde.

Eve dönüyorum usul adımlarla.
Canı cehenneme yazılmamış şiirlerin!
Kavrulmuş badem ve sesi araba tekerleklerinin
Tüm dizelerden daha değerli bana.

Böyle havalanıp durması başımın
Yüreğimin doluluğundan olmalı!
Günlerim, andırıyor küçük dalgaları
Köprünün üzerinden baktığım.

Birinin bakışları pek fazla sevecen
Şu okşayan, ılık havada...
Tutulmak üzereyim yaz hastalığına
Kıştan henüz iyileşmişken.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

CÉSAR VALLEJO

(1892-1938)

Bir İspanyol Cumhuriyetçisine Ağıt

Bir kitap duruyordu yerde, cansız belinin yanında,
filiz sürüyordu bir kitap ölüsünün üstünde.
Alıp götürdüler yiğidi,
ve somut, mutsuz ağzı karıştı soluğumuza;
hepimiz terliyorduk, gövdelerimiz bir yük;
dolanan ay ardımızda;
ölüsü de terliyordu acıdan.

Ve bir kitap Toledo savaşında,
ardında bir kitap, üstünde bir kitap
filiz sürüyordu ölüsünden.

Mor elmacık kemiğinin şiiri,
söylemekle susmak arası,
yüreğinde taşıdığı
o yiğit bildirinin şiiri.
Yalnız bir kitap kalmıştı geride,
çünkü mezarda böcekler yoktu,
ve gömleğinin kolları yanında
kanına bulanana hava
buğulanıyor, sonsuzlaşıyordu.

Hepimiz terliyorduk, gövdelerimiz bir yük,
ölüsü de terliyordu acıdan
ve bir kitap, gözlerimi yaşartan
bir kitap, ardında bir kitap, üstünde bir kitap
filizlendi ölüsünden coşarak.

Türkçesi: Cevat Çapan

E. E. CUMMINGS

(1894-1962)

Sevgilim

sevgilim
kralı karanlık olan
bir ülkedir senin saçların
alının çiçeklerin bir havalanışı

başın dipdiri bir ormandır senin
uyuyan kuşlarla dolu
oğul oğul ak arıdır memelerin
dalı üstünde gövdenin
gövden nisandır benim için
koltukaltlarında ilkbaharın gelişi

kralların arabasına koşulmuş
ak atlardır kalçaların
ve has bir ozanın mızrap vuruşlarıdır
aralarında her zaman tatlı bir ezgi

sevgilim
başın kutusudur
aklın olan o serin mücevherin
başındaki saç yenilgi bilmeyen
bir yığittir
omuzlarındaki saçlar
zafer davullarıyla yürüyen bir ordu

düşlerin ağaçlarıdır bacakların
meyvesi unutkanlığın özü

kızılar giyinmiş satraplardır dudakların
öpüşü kralları birleştiren
bileklerin
kutsaldır
kanının anahtarlarının bekçileri

gümüş vazolardaki çiçeklerdir ayak
bileklerinin üstü

güzelliğinde flütlerin ikilemi

gözlerin aldatışı çanların
günlük kokuları arasından sezilen

Türkçesi: Cevat Çapan

PAUL ÉLUARD

(1895-1952)

Acının Başkenti

Gözlerinin eğrisi dolanıyor yüreğimi,
Bir raks bir dinginlik çemberi
Zamanın aylası, gece beşiği ve güvenli,
Ve eğer hiçbir şey kalmadıysa aklımda yaşadığımdan
Gözlerinin her zaman görmediğindendir beni.

Yaprakları güntün ve pembe şarabın köpüğü,
Rüzgârın sazları, kokulu gülücükler
Işık dünyasını saran kanatlar,
Gökyüzü ve deniz yüklü gemiler,
Gürültü avcıları ve renk kaynakları.

Tanların kuluçka yatağından doğan kokular
Yıldızların samanı üzerinde yatan
Saflığa bağımlı gün gibi tıpkı
Dünya da bağımlıdır senin tertemiz gözlerine
Ve akar bütün kanım bakışlarında senin.

Türkçesi: Özdemir İnce

SERGEY YESENIN

(1895-1925)

Yorulдум Yaşamaktan Yurduğmda

Yorulduğm yaşamaktan yurduğmda,
İçimde engin kırlara açılma özlemi,
Bırakıp gideceğim kulübemi,
Çekip gideceğim hırsız ve hayta.

Kendime bir barınak arayarak
Gideceğim günün ak pürçeklerinde.
Ve en iyi dostum beni vurmak için
Bileyecek bıçağını çizmesinde.

Çayırılık boyunca kıvrılan sarı yol
İlkbahara ve güneşe bürünmüşken,
Adımı kalbimde taşıdığım
Kovacak beni eşikten.

Yeniden döneceğim baba ocağına,
Yadırgı bir sevinçle avunacağım,
Ve yeşil bir akşam, altında pencerenin
Koluyla mintanımın kendimi asacağım.

Çit kıyısındaki akça söğütler
Başlarımı daha bir sevecen eğecekler.
Ve öylece, yıkamadan beni
Köpek uluması altında gömecekler.

Ve ay yüzerek durmamacasına,
Göllere küreklerini indirerek,
Ve sürdüreceğ yaşamasını Rusya
Avlularda ağlayarak ve hora teperek.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ANDRÉ BRETON

(1896-1966)

Özgür Birlik

Orman ateşi saçlı karım
Isı şimşeği düşünceli
Kaplan ağzında susamuru bel'li karım
En iri yıldızlar demeti ağızlı kokart ağızlı karım
Ak toprak üzerinde ak sıçan izi dişli karım
Amber dilli perdahlanmış cam dilli
Kesilmiş kurban dilli karım
Gözlerini açıp kapayan bebek dilli
İnanılmaz taş dilli karım
Çocuk elyazısı elifi kirpikli karım
Kırlangıç yuvası kenarı kaşlı
Kışbahçesi tavanı şakaklı arduvaz şakaklı karım
Cambuğusu şakaklı
Şampanya omuzlu karım
Buz altında kalmış yunus başlı çeşme omuzlu karım
Kibrit bilekli
Rastlantı parmaklı kupa beyi parmaklı karım
Kesilmiş saman parmaklı
Zerdeva koltukaltı karım
Saint-Jean gecesi ve kurtbağrı koltukaltı karım
Deniz köpüğü ve bölme kollu karım
Değirmen ve buğday karışımı kollu
Füze bacaklı karım
Umutsuzluk ve saat makinesi devinimli karım
Mürver ağacı iliği baldırlı
Baş harf ayaklı karım
Anahtar demeti ayaklı su içen gemi işçisi ayaklı karım
İncili arpa boyunlu karım
Val d'Or boğazı boyunlu
Sel yatağının ta içinde sözleşmek boyunlu karım
Gece göğüslü
Yakut potası göğüslü karım
Çiğ altında gül görüntüsü göğüslü

Günlerin açılan yelpazesini karınlı karım
Dev pençe karınlı
Dikey uçan kuş sırtlı karım
Cıva sırtlı
Işık sırtlı karım
Yuvarlanmış dövülmüş taş ve ıslanmış tebeşir enseli
Ve biraz önce içilen bir bardağın düşüşü enseli karım
Tekne kalçalı
Avize ve ok tüyü kalçalı karım
Ak tavuskuşu tüyü sapı kalçalı
Duyulmaz dengeli
Kumtaşı ve amyant kabaetli karım
Kuğu sırtı kabaetli
Bahar kabaetli karım
Glayöl kasıklı
Altın damarı ve ornitorenk kasıklı karım
Yıllanmış bonbon ve yosun kasıklı karım
Ayna kasıklı
Islak gözlü karım
Menekşe zırh takımı ve miknatıslı iğne gözlü karım
Uçsuz bucaksız çayır gözlü
Hapishanede içilecek su gözlü
Hep balta altında kalan odun gözlü
Su düzeyi gözlü hava toprak ve ateş düzeyi gözlü karım

Türkçesi: Selahattin Hilâv

TRISTAN TZARA

(1896-1963)

Dada Şarkısı

I

Bir dadacının şarkısı
yüreği dadayla dolu
fazlaca yordu motoru
yüreği dadayla dolu

Asansör bir kral taşıyordu
ağır çıtkırıldım özerk ayrıca
kırsın mı sana sağ kolunu
yollasın mı Roma'daki Papa'ya

Artık bu yüzden işte
Asansörcüğün yüreğinde
dada mada hak getire

Tıkınıp durun çikolata
yıkayıp beyninizi
dada
dada
su için üstüne sonra

II

Bir dadacının şarkısı
ne hüznünlü olan ne de neşeli
seviyordu bir bayan bisikletçiyi
o da ne hüznünlü ne neşeli

ama yılbaşında kıskanç koca
öğrendi ne dönüyorsa hepsini

bir öfke sonucu yolladı Vatikan'a
üç bavul içinde ikisinin cesedini

Ne bizim sevdalı
ne de bayan bisikletçi
artık ne hüzünlü ne neşeli değildi
Beyinler layık ağzınıza

askerinizi yıkayın hamamda
dada
dada
su için üstüne sonra

III

Bir bisikletçinin şarkısı
yüreğin dadası ondaki
bir dadacıydı kısacası
yüreğin tüm dadacıları gibi

Eldivene bürünmüştü bir yılan
güvenlik musluğunu der demez kapadı
yılan gömleğine dönüştü eldiven
ve kucakladı hazreti Papa'yı

Asıl dokunaklı olan
çiçekten bir karın
ve artık yok dada falan

kuş sütü bardaklarda
ve yıkanmıştır çikolata
dada
dada

Türkçesi: Cemal Süreya

LOUIS ARAGON

(1897-1982)

Mutlu Aşk Yoktur

İnsan her şeyi elinde tutamaz hiç bir zaman
Ne gücünü ne güçsüzlüğünü ne de yüreğini
Ve açtım derken kollarını bir haç olur gölgesi
Ve sarıldım derken mutluluğuna parçalar o şeyi
Hayatı garip ve acı dolu bir ayrılıktır her an
Mutlu aşk yoktur

Hayatı Bu silahsız askerlere benzer
Bir başka kader için giyinip kuşanan
Ne yarar var onlara sabah erken kalkmaktan
Onlar ki akşamları aylak kararsız insan
Söyle bunları Hayatım Ve bunca gözyaşı yeter
Mutlu aşk yoktur

Güzel aşkım tatlı aşkım kanayan yaram benim
İçimde taşıyım seni yaralı bir kuş gibi
Ve onlar bilmeden izler geçiyorken bizleri
Ardımdan tekrarlayıp ördüğüm sözcükleri
Ve hemen can verdiler iri gözlerin için
Mutlu aşk yoktur

Vakit çok geç artık hayatı öğrenmeye
Yüreklerimiz birlikte ağlasın sabaha dek
En küçük şarkı için nice mutsuzluk gerek
Bir ürperişi nice pişmanlıkla ödemek
Nice hıçkırık gerek bir gitar ezgisine
Mutlu aşk yoktur

Bir tek aşk yoktur acıya gark etmesin
Bir tek aşk yoktur kalpte açmasın yara
Bir tek aşk yoktur iz bırakmasın insanda

Ve senden daha fazla değil vatan aşkı da
Bir tek aşk yok yaşayan gözyaşı dökmeksizin
Mutlu aşk yoktur ama
Böyledir ikimizin aşkı da

Türkçesi: Gertrude Durusoy, Ahmet Necdet

VLADIMIR MAYAKOVSKI

(1893-1930)

Lili'ciğim

(Mektup yerine)

Tütün dumanı kemiriyor havayı.
Oda
Kruçyonh'ın Cehennem'inden bir bölüm gibi.
Anımsıyor musun
İlk kez
ardında bu pencerenin
tutkudan çıldırmışçasına
okşamıştım ellerini.
Şimdi
oturuyorsun aynı yerde,
yüreğin
demirden bir kılıf içinde.
Ve yarın
paralayan sözlerle
kovacaksın belki beni
Ve loş antrede
uzun süre
titreyişlerle sarsılan bir kol
bulamayacak
ceketteki yerini.
Çıkacağım, ezilmiş.
Fırlatacağım vücudumu sokağa.
Yabanıl
çılgın
umutsuzlukla paramparça.
Hayır
gerek yok buna,
sevgilim,
biriciğim,

gel
vedalaşalım şimdiden.
Ağır bir gülle gibi
aşkım
nereye kaçarsan kaç
asılıdır sana
nasıl olsa.
Bırak
son bir haykırıyla uluyayım
horlanmışlığın acı yankısını.
Çalışmaktan
anası ağladığında öküzü
gider
salar kendini soğuk sulara.
Aşkından başka
deniz yok bana,
ve gözyaşları da
bir erinç
koparamıyor ondan.
Yorgun fil
sessizliği aradığında
yatar
kızgın kumlara saltanatla.
Aşkından başka
güneş yok bana.
Ve bilmiyorum bile
neredesin şimdi ve kiminle.
Eğer
bir başka şair olsaydı
böylesine üzdüğün,
onarırdı acısını
parayla ve ünle.
Fakat
sevinç vermiyor bana hiçbir çınltı
senin sevgili adının
çınltısından başka.
Atmayacağım
bir boşluğa kendimi,

zehir içmeyeceğim.
Ve dayayıp
şakağıma namluyu
çekmeyeceğim tetiği.
Ağız hiçbir bıçağın
bakışların kadar senin
kesemez beni.
Yarın unutacaksın
seni taçlandırdığımı,
ve yakıp tükettiğimi
çiçeklenmiş bir ruhu
aşkla.
Ve uçarı günlerin fırtınalı karnavalı
dağıtacak
sayfalarını kitaplarımın.
Sözlerimin kurumuş yaprakları mı
durduracak seni
cırpınan soluğuyla.
Bırak hiç değilse
son bir sevgi dalgası sereyim
beni bırakıp giden adımlarının altına.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

PHILIPPE SOUPAULT

(1897- 1990)

Georgia

Uyumuyorum Georgia
oklar savuruyorum geceye Georgia
bekliyorum Georgia
düşünüyorum Georgia
Ateş kar gibi Georgia
Gece komşum Georgia
bütün gürültüleri dinliyorum bir bir Georgia
yükselip de kaçan dumanı görüyorum Georgia
gölgelerin içinde yürüyorum sinsi sinsi Georgia
koşuyorum işte sokaklar işte semtler Georgia
İşte yine o kent
ama tanımıyorum Georgia
seviyorum işte yel çıktı Georgia
işte soğuk işte korku işte sessizlik Georgia
kaçıyorum Georgia
koşuyorum Georgia
bulutlar alçakta düştü düşecek Georgia
kollarımı uzatıyorum Georgia
kapatmıyorum gözlerimi Georgia
sesleniyorum Georgia
haykırıyorum Georgia
sesleniyorum Georgia
sana sesleniyorum Georgia
Gelecek misin Georgia
yakında Georgia
Georgia Georgia Georgia
Georgia
uyumuyorum Georgia
bekliyorum
Georgia

Türkçesi: Sait Maden

VICENTE ALEIXANDRE

(1898-1984)

Aşk Şiiri

Seviyorum seni rüzgârın düşü,
sen parmaklarımla birleşen, sen kuzeyin unuttuğu,
yeryüzünün güzel sabahlarında baş aşağı
gülümseme kolayken yağmurun güzelliğinden.

Ne hoştur bir ırmağın bağrında yolculuk etmek;
gizini söyleyin bana açık gözlerinizin, ey dost balıklar,
kendini denize savuran ve uzak gemilerin
gövdesine destek veren bakışlarınızın gizini.

Sizi seviyorum yeryüzü gezginleri, siz ki su üstünde
uyursunuz,
size Amerika'ya gidenler giysilerini aramaya,
acı çıplaklarını kumsalda bırakıp
geminin güvertesinden aydan bir ışın çeken insanlar.

Ne güzeldir yol almak umut içinde,
nitelik değiştirmede altınla gümüş,
sıçrarlar dalgaların üstüne, pul pul sırtın üstüne
müzik ve düş getirirler en sarışın saçlara.

Bir ırmağın dibini izleyerek uzaklaşıyor isteğim
parmaklarımla ucuyla tuttuğum sayısız kentlerden,
o kopkoyu, kara giyimli yığınlardan ki
sırtıma damgaları çıkmış gibi bıraktım, uzakta.
Umuttur yeryüzü, yanaktır,
sınırsız bir gözkapığıdır, içinde varolduğumu bildiğim.
Anımsıyor musun? Düşlere anahtar olduğum
bir gece yeryüzü için doğdum ben, bütün ve kalan.

Balıklar, ağaçlar, taşlar, yürekler, madalyalar,

sizin eşmerkezli dalgalarınızda, evet kımıldamadan yer
değiştiriyorum,
döne döne arıyorum ah merkez, ah merkez,
ilerliyorum, ey yeryüzü yolcuları, var olan gelecekte
denizlerin çok ötesine, atan nabızlarımla.

Türkçesi: Sait Maden

FEDERICO GARCIA LORCA

(1898-1936)

Ayağı Karıncalı

Yalnız bir kadın sanmıştım önce
Oysa kocasını aldatan biri
Irmağın orda buluştuk
Gece, Santiago gecesi,
Işıklar sönüp birer birer
Yanmaya durunca ateşböcekleri.
Son birikintisinde şehrin
Dokundum uykulu memelerine
Türkülü çiçeklerin dalları gibi
Göğsü gözlerime açılıverdi.
Ve on iki hançerin bir kerede
Yırttığı ipek gibi sinirli
Hışırtsı kulaklarımda
Kolalanmış eteklerinin.
Işıksız tepeleri ağaçların
Yollar boyunca kocaman kocaman
Ve ufuk köpeklerin ufku
Irmaktan ötelere havlıyordu.
Ne varsa üstünde atlayıp geçtik
Böğürtlenler, dikenler, karaçalılar.
Saçındaki topuzun yere yatınca
Yumuşak toprakta açtığı çukur,
Ben boyunbağımı attığım zaman
Çözüşü onun da düğmelerini,
Sıra silahlı kemerime gelince
Sıyrılışı giysilerinden art arda,
Sümbüllerin mi, kurbağaların mı
Olamaz hiçbirinin böyle bir teni,
Ne de billurun ayışığında
Sunabildiği var bu ışıltıyı
Kalçaları altımda kaçışıyordu
Hani ürkmüş balıklar gibi

Bir yanı tutuşmuş, ateş çemberi
Bir yanı buza kesmiş, sepserin,
O gece dörtnala gördüm kendimi
Sedekten, küçük bir taya binmişim
Gördüm, ne dizgin ne de üzengi
At koşturuşlarımın en güzelini.
Neler anlattı sevişirken
Ama söyleyemem erkeğim ben
Hem böyle ağzı sıkı görünmemi
Aydınlık akıl da istiyor zaten.
Öpüşlere, toz toprağa bulanmış
Uzaklaştık kıyının ordan
Süsenler silahlarını ayarlıyordu
Gecenin esintilerine karşı.
Dürüst bir çingene olarak
Üstüme düşeni yaptım ben de
Koca bir dikiş sepetini
Armağan ettim ayrılırken,
Ama kuşkusuz sürekli bir aşkı
Aklımın ucuna bile getirmemiştim,
Çünkü hâlâ, evli değilim, diyordu
Kocasına bunu, bunu yapıp da
Yürüdüğümüzde ırmağa doğru.

Türkçesi: Cemal Süreya

BERTOLT BRECHT

(1898-1956)

Oyun Yazarının Türküsü

Ben bir oyun yazarıyım.
Gördüğümü gösteririm.
Nasıl alınıp satıldığını gördüm insan pazarlarında
insanların
Bunu gösteririm, ben, oyun yazarı.

Birbirlerinin odalarına ne düzenlerle girdiklerini,
nasıl coplarla ya da parayla,
sokakta nasıl durduklarını ve beklediklerin,
nasıl tuzaklar kurduklarını birbirlerine,
sözleştiklerini
umutla nasıl,
nasıl astıklarını birbirlerini,
nasıl seviştiklerini,
çapulculukla kazandıkları parayı
nasıl savunduklarını
ve nasıl yediklerini.
Bütün bunları gösteririm ben.

Birbirlerine söyledikleri sözcükleri dökerim kağıda.
Ananın oğluna neler söylediğini,
işçiye neler buyurduğunu işverenin,
nasıl yanıt verdiğini karının kocaya,
tüm yalvaran sözcükleri, tüm buyuran sözcükleri,
yaltaklanan sözcükleri, aldatan sözcükleri,
yalan söyleyen, bilmeyen,
güzel ya da yaralayan. . .
Bunları kâğıda dökerim ben.

Yaklaşan kar fırtınalarını görürüm
ve yaklaşan depremleri,
yolu tıkayan dağları görürüm
ve yataklarından taşan nehirleri.

Ama şapkaları var kar fırtınalarının,
depremlerin cüzdanlarında paraları,
dağlar gelirler arabalarından inerek,
şahlanan nehirler denetler polisi.
Ben ışığa çıkartırım bunların hepsini.

Gösterebilmek için gördüklerimi
başka halkların, başka çağların oyunlarını okurum.
Bir iki oyun yazdım, inceleyerek
iyice o zamanın tekniğini ve
kaparak işime yarayacak olanı.
İngilizlerce nasıl sunulduklarını inceledim
büyük feodal kişilerin
inceledim zengin kişileri,
ki onlar için dünya sadece öz gelişimleri içindi.
Ahlakçı İspanyolları inceledim,
o harika duyguların ustaları olan Hinlileri
ve aile kurumunu gösteren Çinlileri
ve kentlerdeki çok renkli kaderleri.

Kentlerin ve evlerin görünümü, benim zamanımda
öylesine çabuk değişiyor ki,
iki yıl ayrılıp geri geldin mi
olursun bir başka kente yolculuk gibi.
İnsanlar kalabalıklar halinde değiştirivermişler
görünümlerini
şu birkaç yıl içinde.

Fabrika kapılarından içeri giren işçiler gördüm ve kapı
yüksekti,
ama dışarı çıktıklarında bükülmüştü belleri.
O zaman şöyle dedim kendi kendime:
Her şey değişmede
ve her şey sadece kendi zamanına göre.

Ve böylece ben,
her sahneye kodum bir tanıtma işareti
ve her fabrika avlusuna ve her odaya yıl sayısını işaretledim

sıgırlarını damgalayan çobanlar gibi.

Ve orada kullanılan tümcelere de
bir tanııtma işareti kodum,
unutulmasınlar diye yazılan
geçici insanların deyişleri gibi
olsunlar diye onlar da.

İşçi tulumu içindeki kadının o yıllarda
bir bildiri önünde eğilip söylediklerini,
ve şapkaları enselerinde borsacıların
katipleriyle dün nasıl konuştuklarını,
bu olayların geçtiğı yılların
geçiciliğı ile damgalandım.

Ama bütün bunlara bir şaşırtıcılık verdim,
bunların en bilinenlerine bile hatta.
Bir kimsenin inanmayacağı bir şey gibi döktüm kağıda.
Hiç kimsenin görmemiş olduğu bir şey gibi sundum
bir kapıcının kapıyı çarpmasını donan bir insan yüzüne.

Türkçesi: A. Kadir - Gülen Aktaş

HENRI MICHAUX

(1899-1984)

Kürek Çekiyorum

Lanetledim alnını, karnını hayatını
Lanetledim yürüyüşünün ipe dizdiği sokakları
Elinin yakaladığı eşyaları
Lanetledim düşlerinin içini

Artık görmeyen gözüne bir bataklık
yerleştirdim
İşitmeyen kulağına bir böcek
koydum
Çalışmayan beynine
bir sünger

Soğuttum seni gövdenin ruhunda
Dondurdum seni derin hayatında
Soluduğun hava boğazını sıkı
Soluduğun havada bir mağara edası
O hava ki dışarı çıkarılmış
Atılmıştır sırtlanların eliyle
Kimse soluyamaz o havanın
gübresini

İpıslak senin derin
Derin terliyor büyük korkunun suyunu
Koltukaltlarından kaçıyor uzaklara bir mahzen
kokusu

Hayvanlar duruyor sen geçerken
Köpekler, gece, bağırıyor, başlar kalkmış
evine
Kaçamazsın
Ayaklarının ucuna erişmiyor karınca
kuvveti
Yorgunluğun gövdeni ağır bir
kütük

Yorgunluğun uzun bir kervan
Yorgunluğun gidiyor Nan ülkesine kadar
Açıklanamaz yorgunluğun

Ağzın seni ısıtıyor
Tırnakların seni tırmalıyor
Karın artık sana ait değil
Kardeşin artık sana ait değil
Kardeşinin ayak tabanlarını ısıtıyor kudurmuş
bir yılan

Kara çaldılar evlatlarına
Kara çaldılar küçük kızının gülüşüne
Kara çalarak geçtiler evinin çehresinin
önünden

Dünya uzaklaşıyor senden

Kürek çekiyorum
Kürek
Hayatına karşı kürek çekiyorum
Kürek
Sana karşı daha güçlü kürek çekmek için
Sayısız kürekçilerle çoğaltıyorum kendimi

Boşluğa düşüyorsun
Nefessizsin
Son gayretinden önce bile bıktın halinden

Kürek çekiyorum
Kürek
Kürek

Çekip gidiyorsun, ayyaşsın, bir katırın kuyruğuna
bağlanmışsın
Ayyaşlık göğü karartan dev bir
güneşlik sanki
Ve topluyor sinekleri

Yarımçember kanalların baş döndürücü
ayyaşlığı
Yarım felcin iyi işitilmemiş başlangıcı
Ayyaşlık bırakmıyor peşini
Sağına uzanıyor
Soluna uzanıyor
Yolunun taşlı toprağına uzanıyor
Kürek çekiyorum
Kürek
Gündüzlerine karşı kürek çekiyorum

Acının evine giriyorsun

Kürek çekiyorum
Kürek
Kara bir göz bağına yazılıyor hareketlerin
Tek gözlü bir atın büyük beyaz gözünde yuvarlanıyor
yarınların

KÜREK ÇEKİYORUM

Türkçesi: Halil Gökhan

JACQUES PRÉVERT

(1900-1977)

Barbara

Anımsa Barbara
Yağmur yağıyordu o gün Brest'te durmadan
Yürüyordun gülümseyerek yağmur altında
Şaşkın hayran sırlıklam
Anımsa Barbara
Siam sokağında rastladım sana
Yağmur yağıyordu Brest'te durmadan
Gülümseyordun
Gülümseyordum
Tanımıyordum seni
Sen de beni tanıımıyordun
Anımsa gene de anımsa o günü
Unutma
Saçağın altında sığınmış bir adam
Adını ünledi
Barbara
Seğirttin ona yağmur altında
Şaşkın hayran sırlıklam
Atıldın kollarına
Anımsa bunu Barbara
Sen diyorum diye de bana kızma
Sen diyorum bütün sevdiklerime
Ancak bir kez görmüşsem bile
Sen diyorum bütün sevişenlere
Tanımasam bile

Anımsa Barbara
Unutma
O yumuşak mutlu yağmuru
Mutlu yüzüne yağan
O mutlu kente yağan
Denize yağan
tersaneye yağan

Quesant gemisine yağan yağmuru

Ah Barbara

Ne hırboluktur savaş

N'oldun şimdi sen

O demir o çelik o kan yağmuru altında

Ya o adam n'oldu seni yürekten

Kucaklayan

Öldü mü kaldı mı n'oldu

Ah Barbara

Yağmur yağıyor Brest'te durmadan

Eskiden nasıl yağıyorsa öyle

Ama artık bildiğin gibi değil bura yok oldu her şey

Yıkık bitik bir yas yağmuru şimdi yağan

Demir çelik kan fırtınası bile değil

İtler gibi kuyruğunu titreten

Bulutlar yalnız bulutlar

Brest'te sular boyunca yitip giden itler

Çürümek için gidiyor uzaklara

Hiçbir şey kalmayan Brest'ten

Çook uzaklara.

Türkçesi: Teoman Aktürel

YORGOS SEFERIS

(1900-1971)

Y. S. Yöntemi ile

Nereyi gezsem Yunanistan yaralar beni.

Pilyo'da kestane ağaçları arasında Sentavr'ın gömleği
vücuduma sarılmak için yapraklar içinde kayardı,
yokuşu tırmanırken deniz izlerdi beni:

o da tırmanırdı termometrenin cıvası gibi
dağ sularına ulaşınca kadar.

Batık adalara elimi değdirirken Sandorini'de
sünger taşlarında çalınan kavalı dinlerken,
elim küpeşteye çiviledi
yitik bir gençliğin uzak sınırlarından
ansızın atılan bir ok.

Büyük taşları, Atpidonlar'ın hazinesini kaldırdım Mikine'de
ve yanyana yattım "Menelaos'un Güzel Helen'i" otelinde onlarla;
Ancak sabah olup da kara boynuna asılı bir horozla
ötünce Kassandra kayboldular.

Bıktım midem bulandı gemici türkülerinden
Speçes'te, Pros'ta, Mikonos'ta.

Ne isterler acaba Atina ya da Pire'de
bulunduklarını söyleyen bütün bu insanlar?

Biri Salamina'dan gelip "Omoniya'dan mı geliyorsun" diye sorar
ötekine,

"Hayır, Sintagma Alanı'ndan geliyorum" diye yanıtlar öteki,
memnun

"Yani'yi gördüm, dondurma ikram etti bana. "

Yunanistan geziyor bu arada

hiçbir şey bilmiyoruz, nasıl dışında kaldık sefere çıkan gemilerin,
bilemiyoruz,

bütün gemiler seferdeyken denizlerde limanın çektiği acıyı bilmi-
yoruz

ve alay ediyoruz bu acıyı tanıyanlarla.

Atik'te bulunduklarını söyleyen ve hiçbir yerde olmayan garip
insanlar;

insanlar;
evlenmek için şekerlemeler alırlar
resim çektirirler ellerinde saç ilaçlarıyla,
Bugün kumrulu, çiçekli bir perde önünde otururken gördüğüm
adam
ses çıkarmıyordu yaşlı fotoğrafçının
gökteki bütün kuşların yüzünde bıraktığı kırıışkları düzeltmesine.

Yunanistan geziyor bu arada durmadan geziyor Yunanistan,
ve eğer "cesetlerle çiçek açmış Ege'yi görürsek"
yüzerek yüce gemiyi yakalamak isteyenlerin cesetleridir
kımıldamayan gemileri beklemekten usanmış olanlardır:

ELSI'yi, SAMOTRAKI'yi, AVRAKİKOS'u.
Pire'de akşam olurken vapur düdükleri öter,
durmadan öter, öter, ama tek bir baba kımıldamaz yerinden
kaybolan ışıhta hiçbir zincir ıslanıp parıldamaz,
beyaz ve altın renkler içinde mermerleşerek durur kaptan.

Nereyi gezsem Yunanistan yaralar beni,
Dağ perdeleri, takımadalar, çıplak granitler. . .
AG ONİA 937 sefere çıkan geminin adı.

Türkçesi: Herkül Millas

VÍTĚZSLAV NEZVAL

(1900-1958)

Kuleler Kenti

Yüz kulesi var Prag'ın
Bütün azizlerin parmaklarından
Yalan yeminlerin parmaklarından
Ateşin ve dolunun parmaklarından
Bir çalgıcının parmaklarından
Sırtüstü yatan kadınların sarhoş eden parmaklarından
Gecenin hesap tahtasında
Yıldızlara dokunan parmaklardan
Akşamın fışkırdığı parmaklardan
Sıkıca kenetlenmiş parmaklardan
Tırnaksız parmaklardan
Bebeklerin parmaklarından çimenlerin
Keskin ağızlı parmaklarından
Mayısta bir mezarın parmaklarından
Dilenci kadınların ve bütün işçi sınıfının parmaklarından
Gökgürültüsünün ve şimşegin parmaklarından
Güz çiğdemlerinin parmaklarından
Kale'nin ve arp çalan kadınların parmaklarından
Altın parmaklardan
Karatavuğun ve fırtınanın ıslık çalan parmaklarından
Limanların ve dans derlerinin parmaklarından
Bir mumyanın parmaklarından
Herculaneum'un son günlerinin ve batan Atlantis'in parmakla-
rından
Kuşkonmazın parmaklarından
Yüz dört derece sıcak parmaklardan
Donmuş ormanların parmaklarından
Eldivensiz parmaklardan
Bir arının konuştuğu parmaklardan
Karaçamların parmaklarından
Gecenin orkestrasında bir flütü aldatan parmaklardan

Hilebazların ve iğnedenliklerin parmaklarından
Romatizmanın çarpıttığı parmaklardan
Çileklerin parmaklarından
Yeldeğirmenlerinin ve açan bir leylağın parmaklarından
Dağ pınarlarının parmaklarından bambu parmaklardan
Yoncaların ve eski manastırların parmaklarından
Terzi tebeşiri parmaklardan
Guguk kuşunun ve yılbaşı ağacının parmaklarından
Medyumların parmaklarından
Tembih eden parmaklardan
Uçan bir kuşun fırçaladığı parmaklardan
Kilise çanlarının ve eski güvercinliğin parmaklarından
Engizisyon'un parmaklarından
Rüzgârı anlatmak için ısıtılmış parmaklardan
Mezar kazıcıların parmaklarından
Hırsızların parmaklarından
Geleceği söyleyen Okarina çalan ellerdeki yüzüklerin parmakla-
rından
Baca temizleyicilerin ve St. Loretto'nun parmaklarından
Rododendroların ve tavuskuşunun başındaki su fiskiyesinin par-
maklarından
Günahkâr kadınların parmaklarından
Olgunlaşan arpanın güneş yanığı parmaklarından
Petrin Gözetleme Kulesi'nin parmaklarından
Mercan sabahların parmaklarından
Yukarıyı gösteren parmaklardan
Akşam karanlığının eldiveni üstündeki Tyn Kilisesi'nin ve
yağmurun kesik parmaklarından
Saygısızlık edilen Kutsal Ekmeğin parmaklarından
Esinin parmaklarından
Uzun eklemsiz parmaklardan
Bu şiiri yazdığım parmaklardan

Türkçesi: Erdal Alovera

RAFAEL ALBERTI

(1902-1999)

Gırnata'ya Hiç Gitmemiş Birin Baladı

Federico Garcia Lorca'ya

Ah ne kadar da uzak denizler, ovalar, dağlar!
Ağarmış saçlarımı başkaları görüyor şimdi.
Gitmedim hiç Gırnata'ya.

Saçlarım ağarmış, yıllarım yok olmuş.
Eski silinmiş patikaları bulurdum da.
Görmedim hiç Gırnata'yı.

Uzatın yeşil bir ışık dalı bana.
Doludizgin adımlar verin, ah dizginler kısa.
Gitmedim hiç Gırnata'ya.

Hangi düşman tutmuş bütün surları?
Rüzgârda kimdir toplayan özgürlüğü?
Gitmedim hiç Gırnata'ya.

Bahçelerine kilit vuran kim bugün?
Kim zincir vurmuş çeşmelerinin akışına?
Gitmedim hiç Gırnata'ya.

Gelin, hiç gitmemiş olanlar Gırnata'ya.
Orada dökülen kan var, beni çağırın kan.
Gitmedim hiç Gırnata'ya.

En güzel kardeşin döktüğü kan.
Avluya yayılmış, mersinlere sıçramış.
Gitmedim hiç Gırnata'ya.

Kanı var mersinler üstünde en iyi dostumun.
Darro'daki kan, Genil'deki kan.
Görmedim hiç Gırnata'yı.

Surlar yükseliğince azmimiz pek.
Dağlardan denizlerden ovalardan gelin.
Gideceğim Gırnata'ya.

Türkçesi: Oğuz Yaşar A.

NICOLAS GUILLEN

(1902-1989)

Aşk Dilenen Gece

Aşk dilenen gece.
Soğuk yel, gök külrengi.
Ölü güneş.
Aşk dilenen gece.

Kapalı gözkapaklarını düşünüyorum onun,
aşk dilenen gece,
kansız dizlerini düşünüyorum onu,
aşk dilenen gece,
ve yeşil tırnaklı ellerini,
solgunluğunu alnının,
ve tıkanmış ağzını onun. . .
aşk dilenen gece,
aşk dilenen gece,
aşk dilenen gece.

Hayır,
adımlarım üzre yürüyor çünkü,
hayır;
çünkü bana seslendi, selamlıyor beni,
hayır,
çünkü geçişine bakıyorum cenaze alayının,
hayır,
çünkü gülümsüyor bana, uzanıvermiş,
uzanıvermiş, yumuşacık ve uzanıvermiş,
ölmüş bir tek vuruşta, uzanıvermiş. . .

Hayır.

Türkçesi: Özdemir İnce

NÂZİM HİKMET

(1902-1963)

Otobiyografi

1902'de doğdum
doğduğum şehre dönmedim bir daha
geriye dönmeyi sevmem
üç yaşında Halep'te paşa torunluğu ettim
on dokuzumda Moskova'da komünist Üniversite öğrenciliği
kırk dokuzumda yine Moskova'da Tseka-Parti konukluğu
ve on dördümden beri şairlik ederim

kimi insan otların kimi insan balıkların çeşidini bilir
ben ayrılıkların
kimi insan ezbere sayar yıldızların adını
ben hasretlerin

hapislerde de yattım büyük otellerde de
açlık çektim açlık görevi de içinde ve tatmadığım yemek yok gibidir

otuzumda asılmamı istediler
kırk sekizimde Barış madalyasının bana verilmesini
verdiler de
otuz altımda yarım yılda geçtim dört metre kare betonu
elli dokuzumda on sekiz saatta uçtum Pirağ'dan Havana'ya

Lenin'i görmedim nöbet tuttum tabutunun başında 924'de
961'de ziyaret ettiğim anıtkabri kitaplarıdır

partimden koparmağa yeltendiler beni
sökmedi
yıkılan putların altında da ezilmedim

951'de bir denizde genç bir arkadaşla yürüdüm üstüne ölümün
52'de çatlak bir yürekle dört ay sırtüstü bekledim ölümü

sevdiğim kadınları deli gibi kıskandım
şu kadarcık haset etmedim Şarlo'ya bile
aldattım kadınlarımı
konuşmadım arkasından dostlarımın

içtim ama akşamcı olmadım
hep alnımın teriyle çıkardım ekmek paramı ne mutlu bana

başkasının hesabına utandım yalan söyledim
yalan söyledim başkasını üzmemek için
ama durup dururken de yalan söyledim

bindim tirene uçağa otomobile
çoğunluk binemiyor
operaya gittim
çoğunluk gidemiyor adını bile duymamış operanın
çoğunluğun gittiği kimi yerlere de ben gitmedim 21'den beri
camiye kiliseye tapınağa havraya büyücüye
ama kahve falıma baktırdığım oldu

yazılarım otuz kırk dilde basılır
Türkiye'mde Türkçemle yasak

kansere yakalanmadım daha
yakalanmam da şart değil
başbakan filân olacağım yok
meraklısı da değilim bu işin
bir de harbe girmedim
sığınaklara da inmedim gece yarıları
yollara da düşmedim pike yapan uçakların altında
ama sevdalandım altmışıma yakın
sözün kısası yoldaşlar
bugün Berlin'de kederden gebermekte olsam da
insanca yaşadım diyebilirim
ve daha ne kadar yaşarım
başımdan neler geçer daha
kim bilir.

PABLO NERUDA

(1904-1973)

Dolaşmak

Bazen insan olmaktan sıkıldığım olur
Terzi dükkânlarına ve sinema salonlarına uğrarım,
Keçeden yapma bir kuğu gibi kupkuru ve su geçirmez,
Salınırım bilinmezlik ve küller denizinde.

Berber dükkânlarının kokusu hıçkırıklara boğar beni.
Tek istediğim taşlar ya da bir parça yün gibi sakince uzanmak.
Tek istediğim daha fazla dükkân, bahçe görmemek,
Daha fazla mal, gösteri ya da asansör.

Bazen ayaklarımdan ve tırnaklarımdan bıktığım olur
Ve saçımdan ve gölgemden.
Bazen insan olmaktan sıkıldığım olur.

Yine de şahane olurdu
Bir hukuk kâtibini kesik bir zambakla korkutmak
Ya da kulağına üfleyerek öldürmek bir rahibeyi.
Harika olurdu
Yeşil bir bıçakla sokaklarda koşturmak
Soğuktan ölene dek bağırıp çağırarak.

Karanlığa kök salmak istemiyorum artık,
Tedirgince uzayan, uykuda titreyen,
Dünyanın ıslak boğazında daha derinlerine inen
Derine indikçe düşünen, her gün tıka basa yiyen.

Bunca ısırap çekmekten usandım.
Kök salmak ve bir mezar olmaktan usandım,
Yapayalnız olmaktan bir ceset ambarında,
Yarı donmaktan ve kederden ölmekten.

Bu yüzden Pazartesi günü, geldiğimi görünce
Mahkûm yüzümle, parlıyor ıslıl ıslıl,
Ve gürleyerek gidiyor yoluna kırık bir tekerlek gibi,
Ve geceye uzanan ılık kan izleri bırakıyor ardında.

Ve köşeye sıkıştırıyor beni ıslak evlerde,
Pencerelerinden kemik fışkıran hastanelerde,
Sirke kokulu ayakkabı dükkanlarında,
Ve tendeki çatlaklar gibi gudubet sokaklarda.

Sülfür renkli kuşlar ve gudubet bağırsaklar
Sallanıyor tiksindiğim evlerin kapısında,
Ve çaydanlıkta unutulmuş sahte dişler duruyor,
Aynalar
Utançla ve korkuyla ağlıyor,
Şemsiyeler her yerde ve zehirler ve göbek bağları.

Sessizce dolaşıyorum gözlerimle, pabuçlarımla,
Öfkemle, her şeyi unutarak,
Geçip gidiyorum ofis binalarının ve ortopedi dükkanlarının ya-
nından,
Ve iplere yıkanmış çamaşır asılı avlulardan:
İç çamaşırdan, havlulardan ve gömleklerden yavaşça
Aşağı süzülüyor kirli yaşlar.

Türkçesi: H. Gizem Taş

W. H. AUDEN

(1907-1973)

Alla'sen Söyle Nedir Aşkın Aslı Astarı!

Kimine göre ufak bir çocuktur aşk,
Kimine göre bir kuş,
Kimi der, kalp kuruş;
Ama komşuya sordum, nedense yüzüme
Mânâlı mânâlı baktı,
Karısı bir kızdı bir kızdı, sormayın,
Aşkedecekti tokadı.

Şıptık terliğe mi benzer yoksa
Yoksa kandil çiçeğine mi,
Hacıyağına mı benzer dersin kokusu
Yoksa leylâk çiçeğine mi?
Çalı gibi dikenli mi, batar mı eline,
Andırır mı yoksa pufla yastıkları,
Keskin mi kenarı yoksa yatar mı eline?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!

Tarih kitapları dokundurur geçer
Köşesinde kenarında,
Hele bir lafı açılmaya görsün
Şirket vapurlarında;
Eksik olmaz gazetelerin, bilhassa
İntihar haberlerinde,
Mâniler düzmüşler gördüm üstüne
Telefon rehberlerinde

Aç kurtlar gibi ulur mu dersin
Bando gibi gümbürder mi yoksa,
Taklit edebilir misin istesen kemençede,
Ne dersen piyanoda çalınsa;
Çiftetelli gibi coşturur mu herkesi
Yoksa ağır aksak bir hava mı?
İstediğin zaman kesilir mi sesi?

Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!
Bir hâl oldum çardakların altında
Onu araya araya,
Küçüksu'ya baktım orada da yok,
Boşuna çıktım Çamlıca'ya;
Anlamadım gitti bülbülün şarkısını,
Bir acayip gülün lisanı da;
Benim bildiğim o kümeste değildi.
Ne de yatağın altında.

Aklına esince çıkarabilir mi dilini,
Başı döner mi asma salıncakta,
At yarışlarında mı geçirir hafta tatilini,
Usta mı düğüm atmakta,
Millet der peygamber demez mi?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı.

Ona rastladığı zaman duyduğu şeyleri
Kabil değil unutamamış insan,
Yolunu gözlerim bacak kadardan beri
Ama o geçmedi bile yanımdan;
Merdiven dayadım otuz beşime,
Öğrenemedim gitti bir türlü,
Ne mene mahlûktur bu düşerler peşine
Bunca insan geceli gündüzlü?

Gelsin ya, nasıl, pat diye gelir mi dersin
Burnumu karıştırırken tatlı tatlı,
Ya tutar yatakta bastırırsa sabahleyin?
Talih bu ya, otobüste nasırıma basmalı!

Gelişi yoksa havalardan anlaşılır mı,
Selâmı efendice mi yoksa gider mi aşırı,
Değıştirir mi dersin bir kalemle hayatımı?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!

Türkçesi: Can Yücel

RENÉ CHAR

(1907- 1988)

Üç Kız Kardeş

Mavi fener giysili sevgilim,
öpüyorum ateşini yüzünün
gizlice tat alan ışığın uyuduğu.

Seviyorum. Hıçkırıyorum. Canlıyım
ve senin yüreğindir
kızaran utkun zamanıyla
bu Sabah Yıldızı
durdurmadan önce savaşını takımyıldızlarımın.

Yelden sakınan yelkene dönüşsün gövdem
senden uzakta.

I

İkincil zamanların vazosunda
Tebeşirdendi doğacak çocuk.
Çatallı yürüyüşü mevsimlerin
Otlar koruyordu bilinmeyeni.
Bölünebilen bilgi
Hızlandırıyordu baharı sağnakla.
Bir hoş kokulusu ülkemizin
sürdürüyordu beliren çiçeği.

Sövdüğümüz haber,
kuşatılmış kabuk ya da kırağı;
Kuşatılmış hava, tutuşmuş kan;
Öpüşten giz yaratır göz.

Açık yola hayat veren,
Kasırğa dizlere erişti;
Ve bu atılışla, gözyaşı yatağı
Doldu bir tek vuruşla.

II

Haykırır ve kaçır ikincisi
Dolaşan arıdan, kırmızı ıhlamurdan.
Sürekli bir yel günüdür o,
Savaşın mavi zarı ve gülümseyen bir gözcü
Sazı “İstedğim olacak” diye haykırdığı zaman.
Susma saatidir artık
Kule olma saati
Geleceğin göz diktiği.

Kendinin avcısı kaçır dayanıksız evinden:
Avı da izler onu artık korkusuzca.

Aydınlıkları yüksek, yepyeni sağlıkları,
İkisi de geçip giderler hiç anlamsızca
Kızkardeşler akıl etmez alıkoymayı onları
Bir kül ağız tıkacıyla beyaz ormanlarda.

III

Omuzundaki bu çocuk
Şansındır senin ve yükündür.
Orkidenin üzerinde yandığı toprak,
Usandırmayın onu kendinizden.
Çiçek kalın, sınır kalın,
Kutsal ekmek ve yılan kalın;
Kuruntunun biriktirdiğini
Hemen bırakır sığınak.

Ölsün tekil gözler
Ve bulgulayan sözcük.
Aynada yaltaklanan acı

Sevgilisidir iki kötü evin.

Omuz aralanır sert;
Görünür yanardağ dilsiz.
Zeytinin üzerinde parıldadığı toprak,
Her şey yok olur geçitte.

Türkçesi: Özdemir İnce

CESARE PAVESE

(1908-1950)

Ölüm Gelecek ve Senin Gözlerinle Bakacak

Ölüm gelecek ve senin gözlerinle bakacak –
sabahtan akşama dek, uykusuz,
sağır, eski bir pişmanlık
ya da anlamsız bir ayıp gibi
ardını bırakmayan bu ölüm.
Bir boş söz, bir kesik çığlık,
bir sessizlik olacak gözlerin:
Böyle görünür her sabah
yalnız senin üzerinde
kıvrımlar yansıtırken aynada.
Hangi gün, ey sevgili umut,
bizler de öğreneceğiz senin
yaşam olduğunu, hiçlik olduğunu.

Herkese bir bakışı var ölümün.
Ölüm gelecek ve senin gözlerinle bakacak.
Bir ayıba son verir gibi olacak,
belirmesini görür gibi
aynada ölü bir yüzün,
dinler gibi dudakları kapalı bir ağzı.
O derin burgaca ineceğiz sessizce.

Türkçesi Cevat Çapan

YANNIS RITSOS

(1909-1990)

Barış

Çocuğun gördüğü düştür barış.
Ananın gördüğü düştür barış.
Ağaçlar altında sevdalıların sevda sözleridir
barış.

Gözlerinin içinde uçsuz bucaksız bir gülümseme
elinde yemiş dolu bir zembil
ve alnında ter tomurcukları
- pencerede suyu soğutan testideki damlalar gibi -
akşamüstü eve dönen babadır
barış.

Dünyanın yüzünde yara izleri kapanırken
ağaçlar diktiğimizde havan mermilerinin kazdığı çukurlara
yangının kavurduğu yüreklerde ilk tomurcuklarını açarken umut
ve ölümler kanlarının boşa gitmediğini bilerek
yana dönüp içermeksizin uyuyabildiklerindedir
barış.

Barış yemek kokusudur tüten akşamleyin
arabanın yolda durmasının korkutmadığı
kapı çalınmasının dost demek olduğu
ve pencereyi saat başı açmanın,
renklerinin uzaktaki çanlarıyla
gözlerimizin bayram etmesini sağlayan
gökyüzü demek olduğu zamandır
barış.

Barış bir bardak sıcak süt ve bir kitaptır uyanan çocuk önünde.
Başaklar birbirlerine eğilip “İşte, ılık, ılık, ılık!” dedikleri
ve ufuk çemberi ışıkla dolup taşıdığı zamandır
barış.

Hapisaneler onarılıp kitaplıklar yapıldığı zaman
eşikten eşiğe bir türkü yükseldiği zaman geceleyin,
cumartesi akşamları mahalle berberinden çıkan yeni tıraş olmuş
bir işçi gibi baharda ay buluttan çıktığı zamandır
barış.

Geçmiş gün
yitirilmiş bir gün olmadığı
sevinç yapraklarını akşamın içine salan bir kök
ve kazanılmış bir gün, hak edilen bir uyku olduğu zaman
acıyı kovmak için zamanın dört bir bucağından
güneşin hemen ayakkabılarını bağladığını duyduğun zamandır
barış.

Barış ışınlar demetidir yaz ovalarında
iyilik alfabesidir tanın dizlerinde.

“Kardeşim” dediğin – “Yarın kuracağız” dediğin zaman
kuracağız dediğimizi kurunca türkü çağırdığımız zamandır
barış.

Ölüm yüreklerde az yer kapladığı
ve güvenli parmaklarla mutluluğu gösterdiği zaman bacalar,
ikinci vaktinin büyük karanfilini
ozan ve proleter aynı şekilde kokladığı zamandır
barış.

İnsanların sıkışan elleridir barış
dünyanın masasındaki ekmektir
gülümsemesidir annenin.
Budur yalnızca.
Başka bir şey değildir barış.

Ve toprakta derin karıklar açan sabahlar
tek bir sözcük yazarlar:
Barış. Başka bir şey değil. Barış.

Dizelerimin rayları üzerinde

buğday ve güller yüklenmiş
geleceğe doğru yol alan trendir barış.
Kardeşlerim,

barış içinde derin derin soluk alıyor
tüm dünya bütün düşleriyle.
Verin elinizi kardeşlerim,
işte budur barış.

Türkçesi: İoanna Kuçuradi – Özdemir İnce

NIKOLA VAPTSAROV

(1909-1942)

Veda Şiiri

Karıma

Geleceğim bazen uykudayken sen
Beklenmedik, uzak bir konuk gibi.
Sokakta, bir başına koyma beni
Kapıyı sürgüleme üstümden.

Usulca girecek, bir yere ilişeceğim
Bir zaman, karanlıkta, bakacağım yüzüne.
Görüntün doyasıya dolunca gözlerime
Seni kucaklayacak ve çıkıp gideceğim.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ODISSEUS ELITIS

(1911-1996)

Çılgın Nar Ağacı

Kibleden esen yelin kemerler arasında ısıklık çaldığı
Bu beyaz avlularda, söyleyin, o çılgın nar ağacı mı
Nar dolu kahkahalar atarak aydınlıkta sıçrayan
Rüzgârın inadıyla, fısıltıyla; söyleyin, o çılgın nar ağacı mı,
Şafakta yeşeren yapraklarının ısıltısıyla
Bir zafer sevincinin renklerini coşturan?

Çayırda çıplak kızlar sarışın kollarıyla
Yeşil yoncaları biçmek için uyandıklarında -
Uykunun sınırlarında dolaşarak - söyleyin, o çılgın nar ağacı mı,
İçinin saflığıyla kızların yeşil sepetlerini ışığa
Ve adlarını kuş cıvıltılarına boğan, söyleyin,
O çılgın nar ağacı mı dünyanın bulutlu gökleriyle savaşan?

Kendini kıskançlıkla yedi tür tüyle süsleyip
Ölümsüz güneşin bin bir rengine büründüğü gün,
Söyleyin, o çılgın nar ağacı mı,
Kaçmaya kalkan atın yüz kamçılı yelesine sarılan,
Hiç acınma, hiç yakınma bilmeden, söyleyin, o çılgın nar ağacı
mı,
Ufuktan şimdi doğan bir umudu haykıran?
Söyleyin, o çılgın nar ağacı mı, bize uzaktan
Serin alevli yaprakların mendilini sallayan,
Doğum sancısı içinde bin bir geminin,
Bin bir kere yükselip alçalan dalgaları
Bilinmedik kıyılara uzanan bir denizdeymiş gibi,
Söyleyin, o çılgın nar ağacı mı, havanın saydamlığında donanıp
gıcırdayan?

Başı taa havalarda, ışıyan ve övünen mor salkımlarla,
Tehlikelere açık, söyleyin, o çılgın nar ağacı mı,
Dünyanın orta yerinde şeytanın fırtınasını ışıkla parçalayan,
Ve günün, üzeri türkülerle işli sırmalı örtüsünü

Boydan boya yayan, söyleyin, o çılgın nar ağacı mı,
Günün ipek giysilerinden bir anda soyunup kurtulan?

Söyleyin, ilkin büzgölü etekleriyle Nisan'ın,
Sonra yaz şenliğinin ağustosböcekleriyle gülüp oynayan,
Öfkelenen, her türlü gözdağını kara kötölükten arıtıp
Güneşin kucağına esrik kuşlarını serpen,
Söyleyin, o çılgın nar ağacı mı bu, her şeyin,
En gizli düşlerimizin bile üstüne kanat geren?

Türkçesi: Cevat Çapan

CZESŁAW MIŁOŚZ

(1911-2004)

İthaf

Seni kurtaramamıştım,
Sen kulak ver bana.
Bu yalınkat sözlerimi anlamaya çalış
Çünkü bir başkası utandırır beni.
İnan bana, söz sihirbazlığı yok bende.

Beni güçlendiren, ölüm demekti senin için
Bir çağa veda ile bir yeni çağın başlangıcımı karıştırdın,
Ve nefretin ilhamı ile şiirsel güzelliği,
Kaba kuvvetle narin düzeni.

İşte sığ Polonya ırmaklarının vadisi. Apak sisin içine
Atılmış upuzun bir köprü. İşte yıkık bir kent.
Rüzgâr senin mezarına martı çığlıkları serpiyor
Ben konuşurken seninle.
Şiir nedir ki kurtarmazsa
Ulusları, insanları?
Resmi yalanların suç ortağıdır,
Az sonra gırtlakları kesilecek ayyaşların şarkısı,
Liseli kızlara eğlencelik
Güçlü şiire özlem duydum ya ne olduğunu bilmeden,
Yararlı amacını geç öğrendim ya.
Kurtuluşumu işte bunda buldum, yalnız bunda.

Darı ve haşhaş tohumları dökerlerdi mezarların üstüne
Kuş biçiminde gelen ölüleri beslemek için.
Bu kitabı buraya ben senin için koydum.
Sen eskiden yaşamıştın.
Bir daha bizi ziyaret etme diye.

Türkçesi: Talât Sait Halman

ELIZABETH BISHOP

(1911-1979)

Bir Sanat

Ustalaşmak zor değildir kaybetme sanatında
Kaybedilmeyi bekleyen öyle çok şey var ki
Felaket olmayacak hiçbiri kaybolunca

Her gün bir şey kaybederek başla
Telaşlandırısın kaybolan anahtar, boşa geçen saatin
Ustalaşmak zor değil kaybetme sanatında

Daha çok, daha hızlı kaybetmeye çalış sonra
Yüzleri, isimleri ve gidip göreceğin yerleri
Felaket olmayacak hiçbiri kaybolunca

Annemin saatini kaybettim ben ve sonra da
Sevdiğim üç evimden, sondan öncekini
Ustalaşmak zor değil kaybetme sanatında

İki şehir kaybettim sevdiklerimden, ayrıca
Bazı diyarlarımı, iki nehrimi ve bir kıtımı
Özlüyorum onları ama felaket olmadı kaybolduklarında

Kaybetmek, seni bile (o şakacı, sevdiğim sesini)
Yalan demeyeceğim apaçık ortada
Ustalaşmak çok da zor değil kaybetme sanatında
Ne kadar (yaz şunu!) bir felaket gibi gelse de başta

Türkçesi: Melis Olçum

DYLAN THOMAS

(1914-1953)

Ve Hükümü Kalmayacak Ölümün

Ve hükümü kalmayacak ölümün.
Ölümler tek bir bedende birleşecek çırılçıplak
Rüzgâra kapılmış adamlar, batıdaki ayla;
Kemikleri sıyrılıp tertemiz olunca ve temiz kemikler yokluğa
kavuşunca,
Yıldızlar olacak tepeden tırnağa dirseklerinde ve ayaklarında;
Delirseler bile akılları başlarında,
Denizin dibine batmış olsalar da çıkacaklar yüzeye;
Aşıklar yitse de, aşk kalacak geride;
Ve hükümü kalmayacak ölümün.

Ve hükümü kalmayacak ölümün.
Kıvrılan dalgaları altında denizin
Uzanıp yatanlar ölmeyecekler yel gibi;
İşkencelerden bükülmüş kasları güçten düştüklerinde,
Kayışla bağlasalar da bir tekerleğe kopmayacaklar yine de;
Avuçlarında inanç bölünecek ikiye,
Ve tek boynuzlu iblisler delip geçecek içeriye;
Parça parça olsalar da kopup kırılmayacaklar;
Ve hükümü kalmayacak ölümün.

Ve hükümü kalmayacak ölümün.
Ne kulaklarında çınlar martı gıgııkları
Ne de kıyıları döven dalga sesleri;
Bir çiçek rüzgârda sürüklendiğinde
Kaldırmayacak başını yağmura belki hiçbir çiçek;
Delirseler ve ölseler de mih gibi,
Papatyalar arasından boy verecek kişilikleri;
Güneşe batacaklar, batıncaya dek güneş,
Ve hükümü kalmayacak ölümün.

Türkçesi: Candan Selman

OCTAVIO PAZ

(1914-1998)

Gitmekle Kalmak Arasında

Gitmekle kalmak arasında kırıdamayan gün,
katı bir saydamlık kalıbı.

Hepsi görünüyor ve hiçbirini anlaşılamıyor,
ufuk dokunulamayacak bir yakınlık.

Masada kağıtlar, bir kitap, bir vazo:
nesneler dinlenmekte adlarının gölgesinde.

Damarlarımdaki kan giderek daha ağır yükseliyor
ve yineliyor inatçı hecesini şakaklarımda.

Işık kayıtsızca biçimini bozmakta
donuk duvarın, tarihi olmayan bir zaman.

Öğle sonrasının yayılışı; şimdiden bir körfez
usul dalgalanışı sarsmakta dünyayı.

Ne uykudayız, ne de uyanık:
biziz, başka bir şey değil işte.

An ayrılmakta kendi kendinden
ve duraksamaların oluşturduğu geçite dönüşmekte.

Türkçesi: Ali Cengizkan

KONSTANTIN SIMONOV

(1915-1979)

Bekle Beni

Bekle beni, döneceğim
Bütün gücünle bekle.
Bekle, sarı yağmurlar
Hüzün getirdiğinde.
Bekle karda, tipide
Bekle bunaltırken sıcak
Bekle, kimseler beklemezken
Geçmiş unutarak
Bekle, uzak yerlerden
Mektup gelmez olduğunda,
Bekle, birlikte bekleyenler
Beklemekten usandığında.

Döneceğim, bekle beni
Ve iyilik dileme
Artık unutmak gerektiğini
Söyleyenlere,
Varsın oğlum ve anam
Yok olduğuma inansınlar,
Varsın yorulup beklemekten
Otursun ateşin başına dostlar
İçsinler o acı şaraptan
Rahmet diliyerek yitene
Bekle. O şaraptan
İçmekte acele etme.

Bekle beni döneceğim
Tüm ölümlerin inadına.
Varsın beklemeyenler
Yorsun bunu şansa
Anlamayacak onlar
Nasıl ortasında ateşin

Kurtardı beni
Senin bekleyişin.
İkimiz bileceğiz sadece:
Başardın beklemeyi sen
Kimsenin bekleyemediğince.

Türkçesi: Ataoğl Behramoğlu

BORIS VIAN

(1920-1959)

Kaçak

Efendi misiniz, kodaman mısınız ne,
bir mektup yazıyorum size,
bilmem vaktiniz var mı
okumaya bu mektubu.

Az önce verdiler elime

askerlik kâğıtlarımı,
savaşa çağırıyorlar beni,
diyorlar yola çık en geç çarşamba akşamı. Efendi misiniz, koda-
man mısınız ne,
dövüşmeye hiç istek yok içimde,
insancıkları öldürmeye gelmedim ben,
gelmedim ben bu yeryüzüne.

Sizi kandırmak değil niyetim,
ama söylemeden de edemem,
savaş ahmakların işi,
hem insanlar ondan hanidir bıktı.

Doğduğum günden bu yana
ölen çok babalar gördüm,
gidip dönmeyen kardeşler gördüm,
çocuklar gördüm iki gözü iki çeşme.

Ya analar ne çekti, ya analar,
bir yanda işi tıklarında bir avuç insan
bolluk içinde rahat yaşar,
bir yanda ölüm, çamur, kan.

İnsanlar tıklmış dört duvar içine,
çalınmış neleri var neleri yok,
karıları, eski güzel günleri bütün.

Gün doğar doğmaz yarın
kapatacağım şırak diye kapımı
ölmüş yılların suratına,
alıp başımı yollara düşeceğim.

Aşacağım karaları, denizleri,
ne Avrupa'sı kalacak, ne Amerika'sı, ne Asya'sı,
dilene dilene hayatımı
şunu diyeceğim insanlara:

Üstünüzden atın yoksulluğu,
durmayın bakın yaşamaya,
hepimiz kardeşiz, kardeşiz, kardeş,
ey insanlar, ey insanlar, ey.

İllâki kan dökmek mi gerek,
gidin dökün kendi kanınızı,
size söylüyorum bunu da,
efendi misiniz, kodaman mısınız ne.

Adam korsunuz arkama belki de,
unutmayın jandarmalara demeye:
üzerimde ne bıçak var, ne tabanca
korkmadan ateş etsinler bana,
korkmadan ateş etsinler bana.

Türkçesi: A. Kadir

PAUL CELAN

(1920-1970)

Bademlerden Say Beni

Say bademleri,
say acı olanı, uyanık tutanı say,
beni de onlara kat:

Gözünü arardım hep, gözünü açtığında,
sana kimselerin bakmadığı bir anda,
örerdim ya o saklı, o gizli ipliği ben,
ki onun üzerinde tasarladığın çiy'in
testilere doğru kaydığı bir zamanda,
yüreğe varamamış öz bir sözle korunan.

Ancak böyle varırdın adına, senin olan,
o şaşmaz adımlarla kendine yürüyerek,
savrulurdu çekiçler sanki bir çan kulesi
boşluğundaymış gibi senin suskunluğunun.

Ölmüş olan o şey senin koluna girer
ve işittiklerin de seninle birleşirdi,
uç olup giderdiniz geceyi katederek.

Beni de acı yap, acı yap beni.
Bademlerden say beni.

Türkçesi: Ahmet Necdet - Gertrude Durusoy

CHARLES BUKOWSKI

(1920-1994)

Toparlama

pazartesi sabahları otelde, hasta, kira
parası yok, ve aç, aylardır aç, ve
bir sonraki şeydi tek kaygımız,
zirveydi, Tanrı'ydı.

iş bulur
bir-iki hatta üç-dört gün
çalışırdım
ama kalkıp işe gidemeyeceğim gün
gelirdi
ve bazen hemen öderlerdi paramı
ama korkunç bir bekleyiş olurdu genellikle,
otel idaresini oyalamak zorunda kalırdık, her gece
iki-üç kez otel odamızı arayıp şarkıları,
küfürleri, kırılan eşya gürültüsünü
lütfen
kesmemizi isteyen otel
idaresini.

pazartesi sabahlarının keyfine doyum olmazdı ama,
bir ninni
ve 11. 30 gibi kalkıp aşağı iner,
çöp bidonlarını karıştırır,
iki pazar gazetesini de bulup
yukarı çıkardım ve yatakta
beraber okurduk; karikatürleri, dünya haberlerini,
seyahat ve eğlence bölümlerini, küçük ilanlar ve
eleman aranıyor sayfaları dışında
her şeyi. . .

birbirimizden güç alıyorduk sanırım -
hiçbir şeyi umursamamak gibi bir
eğilimi vardı ve
onun yolundan gittim
ben de.

sabah gazetelerinden sonra sokağa çıkardık,
ne çifttik ama! sigarasının etrafında öksürüp duran o
ve taranmamış saçlarımla
bir iç ve
dış alemde yitmiş
ben.

çalacak kapılar bulurduk: kaçık Rus mesela, şans
yaver giderdi bazen, veya arada sırada hala iş bulabilen
bir mankenle yaşayan Tek Dış Lily - içki kıyağı
çekerlerdi bazen; veya barodan atılmış avukat
Eddie.

bir yerden içki gelirdi mutlaka, birileri dört ayak
üstüne düşerdi mutlaka, ve biz nasıl onlara
gidersek,
onlar da bize gelirler
bizi bulurlardı.
ve içecek neyimiz varsa paylaşırdık
onlarla.

ve anlatacak bir şeyler olurdu hep, kodese girip çıkmak
veya ölenlere dair daha çok: "hep girişteki
tabureye oturup o iğrenç puroları içen yüzü yanık
adamı anımsıyor musunuz? işte o artık. . . "

bir yerde oturup konuşurduk, genellikle
Pazartesi sabahları: "Marty üç gün
üç gece eve uğramamış ve kapıyı
açtığına Edna iskemlede oturuyormuş,
kaskatı,
öleli iki gün olmuştu,

herhalde. . . "

bilmiyorum, iyi zamanlardı sanki, güneş
sıcak ve sürekliydi ve en iyisi
gecelerdi, karanlık ve ilginç geceler,
çünkü içki etkisini göstermiş olurdu
ve dünya
katlanılabilirdi
neredeyse.

yine de, tuhaftır, en iyi pazartesi anımsıyorum, herkesin
iş-haftasına başladığı günü, sanayi düşünce takılmışlardı,
artık gerekli olmadıklarında
onları tükürecek bir sanayinin
düşüne

biz kendimizi tükürmüştük bile, düşlere
inanmayarak korkunç patronlarla bağlarımızı
koparmıştık, özgürlüğe çok yakındık, pazartesi
milyoneriydik ve asla kaybedemiyeceğimiz
bir şeydi bu.

o ufacık odada oturup güler,
konuşur, boğulur ve içerken
birkaçımız
beraber -
mükemmele yakın, tam değil ama
neredeyse bilerek her şeyi ziyan ettiğimizi - bizi
yaratandan neredeyse daha
öfkeli -
yaptık
yaptığımızı

Türkçesi: Avi Pardo

PHILIP LARKIN

(1922-1985)

Söyleyecek Bir Şey Yok

Uluslar için, ayrık otları denli cılız,
Göçebe kavimler için, kayaların arasında,
Kısa boylu, asık yüzölü kabilelere
Ve parke taşları gibi kenetli ailelere
Fabrika kentlerinde karanlık sabahlarda
Ağır ağır ölmektir yaşam.

Ve tüm ellerindeki
Yaratma ya da kutsama,
Sevgi ya da para ölçme yolları
Ağır ağır ölmek yollarıdır.
Mızrakla domuz avlayarak ya da
Garden parti vererek geçen gün,

Tanık iskemlesinde ya da
Doğum masasında saatler
Hep ağır ağır ilerler ölüme doğru.
Ve kimine bunu söylemek
Hiçbir şey demez, kimine de
Hiçbir şey bırakmaz söyleyecek.

Türkçesi: Şavkar Altınel - Roni Margulies

BLAGA DÌMÌTROVA

(1922-2003)

Yoldaki Yalnız Kadın

Bir sakıncadır, bir tehlikedir bu
hâlâ erkeklerin olan bu dünyada
yürümek yalnız başına.
Her dönemeçte bekler seni
pususu saçma rastlantıların.
Sokaklar yaralar seni
meraklı bakışlarla.
Yoldaki yalnız kadın.
Tek savunman senin
savunmasız olman.

Düşünmedin erkeği
dayanılacak bir destek gibi,
yaslanılacak bir ağaç gövdesi,
sığınılacak bir duvar gibi
düşünmedin erkeği.
Düşünmedin erkeği
bir köprü, bir tramplen gibi.
Yapayalnız çıktın yola
eşit koşullarda tanımak istedin
ve istemedin hiçbir şey erkeği sevmekten başka.

Uzaklara gidebilecek misin,
yoksa düşecek misin çamurlara?
Bilmiyorsun, direngensin ama.
Devirseler de seni yarı yolda
gene de bir yerlere varmış olacaksın
mutlaka.
Yoldaki yalnız kadın
Her şeye yağmen yürüyorsun
Her şeye yağmen durmuyorsun.

Hiçbir erkek
yalnız olamaz
bir kadın kadar.
Karanlıklar diler önüne
bir kapalı kapı.
Geceleyin hiçbir kadın
tek başına gidemez yolda.
Ama güneş, bir gardiyan gibi tıpkı,
açar uzayı sana
tan vakti.

Ama karanlıkta da yürüyorsun sen
çevrene korkuyla bakmadan.
Ve her adımın
bir güvenlik belgesidir
seni uzun süre korkutan
erkek için.
Adımlar çınlıyor taşlarda.
Yoldaki yalnız kadın.
En sessiz, en yürekli adımlar
aşağılanmış toprakta,
kendisi de yolda
yapayalnız bir kadın olan toprakta.

Türkçesi: Özdemir İnce

WISŁAWA SZYMBORSKA

(1923-2012)

Bitiş ve Başlangıç

Her savaşın ardından
birileri ortalığı temizlemeli.
Az buçuk bir düzen
kendiliğinden kurulmaz

Birileri temizlemeli kürekle
yollardaki döküntüleri
ki ceset dolu arabalar
devam edebilsin yollarına

Birileri tıkanıp kalacak elbet
çamurlarda ve küllerde
parçalanmış koltuklarda, cam
parçalarında
ve kanlı bezlerin arasında

Birileri kütükleri bulup
dayamalı duvarlara
pencerelere cam takmalı
kapıları geçirmeli menteşelere

Kendiliğinden olmaz bunlar,
fotoğraflarda
yıllar, yıllar alır.
Tüm kameralar şimdiden
başka bir savaşa gitti.

Köprüler yeniden kurulmalı
ve istasyonlar yenilenmeli.
Kolları sıvamaktan
gömleğin kolları parçalanmalı

Birisi elinde süpürge
anlatıyor savaşın nasıl olduğunu.
Öbürü dinliyor
ve parçalanmamış başını sallıyor.
Fakat hemen çok yakında
bulunmalı böyleleri
tüm bunlardan yorgun.

Birileri bazen
kazıp çıkarmalı çalıların altından
o boktan gerekçeleri
fırlatıp atmak için çöplüğe

Onlar ne yaptıklarını bilenler
yer açmalı
kendilerinden az bilenlere
azdan daha az bilenlere.
Hiç bilmeyenlere.

Çimenler örtüyor şimdi
nedenleri ve yaşananları.
Birileri yattığı yerden
ağzı açık
bakıyor bulutlara.

Türkçesi: Özkan Mert

ALLEN GINSBERG

(1926-1997)

Amerika

Amerika her şeyimi verdim sana, şimdi bir hiçim
17 Ocak 1956 ve iki dolar yirmi-yedi sent.
Kendi kafam bile destek değil bana.
İnsanlarla savaşı ne zaman sona erdireceğiz Amerika?
Al şu atom bombanı kışına sok.
Kafam bozuk, Amerika, bir de sen üstüme varma,
Kafam yerine gelene dek şiir miir de yazmayacağım.
Söyle bana Amerika ne zaman mekleleşeceksin sen?
Ne zaman anadan doğma olacaksın
Ne zaman bakacaksın mezarlıktan Amerika?
Ne zaman milyonlarca troçkistine yakışır olacaksın?
Amerika, kitaplıkların niçin gözyaşı ile dolu?
Amerika, Hindistan'a yumurtaları ne zaman yollayacaksın?
Amerika bu senin kılı kırk yarmalarından bıktım artık.
Ne zaman süpermarket'e gidip, şu güzel gözlerim için
gerekenleri alabileceğim?
Amerika, her şeyin bir yana, eksiksiz olan bir sen varsın
bir de ben, öbür dünya değil.
Şu makinalarına da dayanasım kalmadı Amerika, bil.
Bende bir ermiş olma isteği uyandırdın.
Bu tartışmayı çözmek için bir başka yol olmalı.
Burroughs şimdi Tanca'da, sanmıyorum ki geri dönsün
Korkunç bir şey olurdu bu.
Sen de korkunç musun Amerika yoksa bir oyun mu bu?
Saplantımdan döneceğimi sanıyorsan aldaniyorsun.
Öyle üstüme varma Amerika, ne yaptığımı biliyorum ben.
Amerika, erikler çiçek döküyor.
Aylardır gazete okuduğum yok, her gün
cinayetten birisi Kodesi boyluyor.
Amerika, Wobbli'e tutkunum ben.
Küçükken komünisttim Amerika, özür mözür de dilemiyorum

şimdi her fırsatta esrar çekiyorum.

Günlerce evde oturup iş olsun diye kilerdeki gülleri seyrediyorum.

Chinatown'a gittiğimde kafayı çekiyorum ölesiye, ama hiç kimselerle yatamıyorum.

Bu işin içinde bir şamata olduğunu sanıyorum.

Ah! Sen beni Marx okurken görmeliydin Amerika.

Ruh doktorum hiçbir şeyin yok diyor.

Hiçbir şeyim yok gerçekten, Tanrı'ya yakarma dahil.

Mistik görünümlerim ve kozmik titreşimlerim var yalnız.

Amerika, daha sana Max Amcam Rusya'dan döndükten sonra ona yaptıklarından söz açmadım.

Sana sesleniyorum Amerika.

Heyecanlarının daha Time eliyle yönetilmesine göz yumacak mısın?

Ben Time'a tutkunum Amerika

Her hafta bir tane alıp okuyorum

Köşebaşındaki şekerinin yanından geçerken kapağı beni gözlüyor

Onu Berkeley Halk Kitaplığı'nın bodrum katında okuyorum.

Sana hep sorumluluktan söz ediyor. İş adamları ciddi.

Film yapımcıları ciddi. Herkes ciddi, ben hariç.

Zaman zaman Amerika ben değil miyim diye düşündüğüm oluyor.

Yeniden kendi kendimle konuşmaya başladım işte.

Asya bana karşı ayaklanıyor Amerika.

Bir metelik talihim yok.

En iyisi ulusal kaynakları inceleyip, onlara dönmek.

Ulusal kaynaklarım, biliyorum, iki parça esrar,

binlerce cinsiyet organı, saatde 1400 mil hızla giden

bir özel basılmaz edebiyat ve yirmibeşbin tımarhane.

Cezaevlerinden ve beşbin güneş ışığı altında saksılarda

Yaşayan fakir fukaradan sözetmiyorum.

Fransa'daki kerhaneleri kaldırdım, şimdi sıra Tanca'da.

Katolik olmasına katoliğim ama gene de Başkan olmak istiyorum.

Amerika senin bu alık ve çılgın havanda nasıl kutsal bir yakarma yazabilirim?

Dörtlüklerime Henry Ford gibi devam edeceğim,
yazdıklarım onun çıkardığı otomobiller kadar
kişisel, üstelik her biri değişik cinsiyetten.
Amerika dörtlüklerimi peşin para 2500 dolardan satarım sana,
eski dörtlüklerimi de 500 ekşiğine alırım.
Amerika Tom Mooney’i serbest bırak.
Amerika İspanyol cumhuriyetçilerini kurtar.
America Sacco ve Vanzetti ölmemeli. Amerika ben Scottsboro
çocuklarıyım.
Amerika, yedi yaşımdayken anam hücre toplantılarında götürür-
dü beni,
orda bize leblebi satarlardı, bir karneye bir avuç leblebi
beş sent ve söylev beleşti
herkes bir melekti orda Amerika ve işçiler karşı iyi
duygularla doluydu herkes içtendi Amerika ve bilemezsin
parti 1833’de nasıl iyiydi ve Scott Nearing ne hoş
bir ihtiyardı Bloor Ana bir seferinde nasıl da ağlatmıştı
beni bir kez İsrail Amter’i görmüştüm orda.
Her biri birer casus olmalıydı onların.
Amerika biliyorum gerçekten savaşmak istemiyorsun.
Amerika onlar rus haydutları biliyorum.
Ruslar onlar Ruslar ve Çinliler. Ve Ruslar. Ve Ruslar.
Rusya bizi canlı canlı gövdeye indirmek istiyor.
Lüpletmek istiyor. Gücünde çılgına dönmüş Moskof.
Elimizden arabalarımızı ve garajlarımızı almak istiyor.
Chicago’yu ele geçirmek istiyor. Onun kızıl Reader Digest’a İhti-
yac var.
Bizim otomobil fabrikalarımızı Sibirya’ya taşımak istiyor.
Benzin istasyonlarımızı o büyük iğrenç bürokrasi yönetsin istiyor.
İyi bir şey değil bu.
O kızılderililere okuma yazma öğretmek istiyor.
Onun güçlü kuvvetli zencilere ihtiyacı var.
Bizi günde on-altı saat çalıştırmak istiyor.
İmdat.
Amerika bu iş ciddi.
Amerika ben bunları televizyona bakarak çıkarıyorum.
Amerika doğru mu bunlar ?
Hemen çalışmaya başlasam iyi olacak, öyle görülüyor.

Ama orduya yazılmak istemiyorum, ne de fabrikalarda tasviye tekerleđi çevirmek,

miyobun biriyim, üstelik kafadan çatlak.

Amerika dönsün çark. Nasılı masılı yok. Şu oğlan omuzlarımızla dönsün.

Türkçesi: Ferit Edgü - Orhan Duru

INGEBORGH BACHMANN

(1926-1973)

Dökül Yürek

Dökül ey yürek, zaman ağacından,
dökülün yapraklar, kim bilir ne zaman
güneşin kucakladığı, soğumuş dallardan,
dökülün, büyüyen gözlerden dökülen yaşlar gibi!

Uçuşmakta daha saçlar gün boyu rüzgarda
güneş yanığı alnında toprak tanrısının,
gömleğin altında bir yumruk bastırılmıştır
daha şimdiden açılmış yaraya.

Onun için yumuşamamalısın, öntünde bir kez daha
eğildiklerinde bulutlar incecik boyunlarıyla,
ve önemsememelisin Hymettos'u, senin için
petekleri kalkıp yeniden doldurduğunda.

Çünkü az gelir toprağın adamına
kuraklıkta tek bir buğday sapı,
az gelir tek bir yaz, yüce soyumuza.

Ve neyi kanıtlar ki yüreğin?
Bir rakkastır dünle yarın arasında,
sessiz ve yabancı,
ve ilan ettiği artık
kendi dökülüp gidişidir zamandan.

Türkçesi: Ahmet Cemal

MAYA ANGELOU

(1928-2014)

Kusursuz Kadın

Sırrımı bilmek ister güzel kadınlar.
Ne sevimliyim ne de şahanedir vücut ölçülerim.
Ama onlara anlatmaya başlayınca,
Yalan söylediğimi düşünürler.
Derim ki,
Sırrım kollarımın uzanışında,
Kalçalarımın genişliğinde,
Adımlarımın uzunluğunda,
Dudaklarımın kıvrımında.
Ben bir kadınıam.
Kusursuzca.
Kusursuz kadın.
İşte o benim.

Bir odaya girerim
Dilediğiniz kadar havalı bir biçimde
Ve bir adama yönelince
Herkes bakakalır ya da
Yere çöker dizleri üzerinde.
Sonra dönmeye başlarlar,
Bal peteğiymişim gibi etrafımda.
Derim ki,
Sırrım gözlerimdeki ateşte,
Dişlerimin ışıltısında,
Belimin kıvrılışında,
Ve ayaklarımın kıpırtısında.
Ben bir kadınıam.
Kusursuzca.
Kusursuz kadın.
İşte o benim.

Adamlar da bilmek ister
Ne bulurlar bende.
Çok uğraşırlar.
Yine de dokunamazlar
İçimdeki sırra.
Onlara göstermeye çalıştıkça
Göremediklerini söylerler yine.
Derim ki,
Sırrım sırtımın kavisinde,
Gülüşümün güneşinde,
Memelerimin deviniminde,
Tavrımın nezaketinde.
Ben bir kadınıam.
Kusursuzca.
Kusursuz kadın.
İşte o benim.

İşte şimdi anladınız
Neden eğilmez başım,
Haykırmam, tepinip durmam
Ya da yüksek sesle konuşma gereğı duymam.
Önünden geçerek senin
Onurlandırırım seni.
Derim ki,
Sırrım topuklarıamın tıkırtısında,
Saçımın salınışında,
Avuçlarıamın içinde,
İlgi isteğimde.
Çünkü ben bir kadınıam.
Kusursuzca.
Kusursuz kadın.
İşte o benim.

Türkçesi: H. Gizem Taş

ANNE SEXTON

(1928-1974)

Sözcükler

Sözcüklere dikkat edin,
olağanüstü olanlarına bile.
Çünkü olağanüstü için yapabileceğimizin en iyisini yaparız,
kimi zaman sözcükler arı gibi sokarlar
ve bir öpücük bırakırlar iğne yerine.
Parmaklar gibi değerli olabilir sözcükler
Ve kaya gibi güvenilirdir sözcükler
kıcınıza sokarsınız onları.
Ama hem papatyalar hem de bereler gibi olabilirler.

Yine de severim sözcükleri.
Tavandan düşen güvercinlerdir sözcükler.
Dizlerimde oturan altı kutsal portakaldır onlar.
Sözcükler ağaçlardır, yaz'ın bacakları,
Ve güneş, ve onun tutkulu yüzü.

Ne var ki sözcükler sıklıkla yanıltır beni.
Söylemek istediğim o kadar çok şey var ki,
Bir sürü öyküler, betimlemeler, atasözleri, vb.
Ama sözcükler yetersiz kalır,
yanlış olanları gelip öper beni.
Kimi zaman uçarım bir kartal gibi
ama bir çalıkuşunun kanatlarıyla.

Yine de sözcüklere dikkat etmeye
ve kibar olmaya çalışıyorum.
Sözcüklere ve yumurtalara özenle dokunmalı.
Bir kez kırıldılar mı olanaksızdır
Onarılmaları.

Türkçesi: T. Asi Balkar

ADONIS

(1930)

Gece Seni Saklıyor

bu şuuruz beklemeler yıpratmaya başladı beni
geceler gündüze inat bulaşıyor ellerime camlardan
alnımı dayadığım pencereden dışarıyı seyrediyorum
karanlık kopkoyu bir karanlık sarmış şehri
sirenlerin umursamaz gürültüsü korkutuyor beni
ambulanslar hızlı hızlı seni taşıyormuşçasına huzursuzum
yoksun bulamıyorum seni
en son o gece gördüm seni gözlerine bakmadan gittim
baksam gidemezdim
özlediğimi söylediğimde gülmüştün
söylediğimde özlediğimi gülmüştün
gülmüştün özlediğimi söylediğimde
bu ilk
seni çok sevdim
tıpkı seni tekrar bulamıyacağımı anladığımdaki kadar çok sevdim
ambulanslar hala gelip geçiyor
gece devam ediyor
geceyi soluyorum
ciğerlerim simsiyah
deniz kudurmuş geceye saldırır durur
kayalar bastırmaya çalışırken geceyi
tüm kumsal adını haykırıyor rüzgara
rüzgar şehri allak bullak ederek dağlara tırmanıyor
tüm geceyi kaldırıp altına bakıyorum
oralarda yoksun karakızım
neredesin bulamıyorum
geceyi fırlatmaya çalışıyorum olmuyor
kötü bulaşmış şehre gece camlar simsiyah
alnıma simsiyah gece bulaşık
elimini tersiyle terimi siler gibi siliyorum geceyi
çirkin yazılmış elyazısı gibi duruyorum şu dünyanın üzerinde
kimse silip de yani baştan yazmak istemiyor
oysa öyle hasretimki kerelerce defa yazılmaya

kağıt olsam kalem olsam cümle olsam nokta virgül olsam
gelsen
kilometrelerce kilometrelerce hasret dolu şiirler yazsan benimle
kitaplarca dolsam mısralarca ağlasam ellerinde
uyanıyorum ansızın bu şiirsel dünyadan
şehir kapkara karanlık
şiirler okuyup simsiyah boşluğa
seni çağıyorum sesime
bugün yırt bu geceyi baştan sona dolaş tüm şehri
bütün sokak lambalarını yak
bütün kapıları çal herkes uyansın
bir müjde olsun içinde senden birşeyler olsun
bu gece şehir uyumasın
bu karanlık
bu şehir
bu gece
bu son olsun
bu gece bu simsiyah karanlığı yırtan bembeyaz çığlık
bana seni getiren müjde olsun
bu son olsun içinde sen olsun.

Türkçesi: Metin Fındıkçı

TED HUGHES

(1930-1998)

Çığlık

Çocukluk odamın duvarında bir resim gibi duran
Güneş vardı. Ve mezar taşım vardı,
Düşlerimi paylaşan, gülerek yiyip içen benimle.

Günboyu ustalığını ilerletirdi doğan
Ve gece bile sürerdi bu büyüğü uğraş.

Tembel tembel yatarıdı dağlar bulutlu kamplarında
Ve bir güzel aktarırdı toprağı solucanlar.

Tunç et tunç bir susuzlukla kıpırdardı,
Ana kucağında yeni doğmuş bir bebek gibi
Yatarıdı elinin altında güneşin.

Ve o anlamsız demir ağırlıklar
Birdenbire küt diye düşen insanın üstüne
Bir yiğitlik ve yerini bilme duygusu verirdi bana salt.

Başları ezilmiş tavşanlar gördüğümde yollarda
Bilirdim Samanyolu'nun büyük çarkıyla döndüğümü.

Üstlerinde çiy gibi kan damlalarıyla dana başları sırtırdı
Maskeler gibi tezgâhlarda ve dans ederlerdi güneş ve ay.

Sonra arkadaşım, içinden bir şey çıkarmak için
Kestikleri yüzü dikişler içinde,
Kaldırdı elini,

Gülümsedi bir yarı-komanın içinden,
Taştan bir tapınak gülümsemesi.

Ve ben de açtım ağzımı kutsamak için

Ama sessizlik tıkanıb boğazıma bir yumruk gibi.

Taştan bir hançer gibi, sert, kenarları çentikli,
Donup camlaşmış dilsiz bir lav topu:

Çığlık
Kendini kustu.

Türkçesi: Şavkar Altınel - Roni Margulies

SYLVIA PLATH

(1932-1963)

Babacığım

Yapma, artık yapma
Nefes alıp aksırmaya
Zor cesaret ederek, otuz yıl boyunca
Zavallı ve solgun bir ayak gibi
İçinde yaşadığım kara kundura.

Babacığım, seni öldürmüş olmalıydım.
Ben fırsat bulamadan sen öldün—
Mermer gibi ağır, bir torba dolusu Tanrı,
Tek bir gri tırnaklı iğrenç heykel
Fok balığı gibi devasaydın

Ve tuhaf Atlantik'te bir baş
Güzelim Nauset suları açıklarında
Maviyle yeşil renginin karıştığı yerde.
Sen iyileşesin diye dua ederdim.
Ach, du.

Alman dilinde, bitmek bilmez savaşların
Silindiri altında yerle bir edilmiş
Bir Polonya kasabasında.
Ama adını her yerde duyabileceğin bir kasaba.
Polonyalı arkadaşım

Onlarcası olduğunu söylüyor.
Bu yüzden ayak bastığın, kök saldığın
Hiçbir yeri söyleyemem sana.
Hiç konuşamadım seninle.
Damağıma yapışıp kaldı dilim.

Dikenli tellere takılıp kaldı.

Ich, ich, ich, ich,
Pek zor konuşurdum.
Her Almanı sen sanırdım
Ve o edepsiz dilin

Bir lokomotif Yahudi'yi götürür gibi
Çuf çuf alıp götürürdü beni.
Dachau'ya Auschwitz'e, Belsen'e giden bir Yahudi.
Yahudi gibi konuşmaya başladım.
Bence iyi bir Yahudi olabilirim.

Tyrol'ün karı, Viyana'nın temiz birası bile
Öyle saf ve hakiki değil.
Benim çingene analarım ve tuhaf talihimle
Ve tarot kartlarım ve tarot kartlarımla
Biraz olsun Yahudi olabilirim.

Senden her zaman korktum,
Luftwaffe'ndan, anlaşılmaz laflarından.
Ve o düzgün bıyığından
Ve o masmavi parlayan ari gözlerinden.
Seni gidi tankçı-

Tanrı değil, bir gamalı haç seni
Öyle karasın ki hiç ışık sızamaz içeri.
Her kadın bir Faşist'e hayran
Yüzüne yer tekme, hayvan,
Senin gibi bir hayvanınkine benzer kalbi.

Tam karatahtanın önünde duruyorsun, babacığım,
Bendeki fotoğrafında,
Ayağın yerine çenende bir yarık var
Bu seni daha az hayvan yapmıyor, hayır
Şu küçücük kan kırmızısı kalbimi

Isırıp da ikiye bölen adamdan daha az kötü değilsin.
Seni gömdüklerinde on yaşımdaydım.

Ölmeye ve yine, yine, yine sana
Dönmeye çalıştığımda yirmi.
Kemiklerim bile yeter sandım.

Ama beni çıkardılar kefinden
Ve tutkalla birleştirdiler tekrar.
Ve işte o zaman anladım yapmam gerekeni.
Bir benzerini yaptım ellerimle
Siyah giymiş bir adam, Meinkampf bakışlı

Ve tam bir işkence aşığı.
Ve sonra dedim ki, işte bu.
Yani babacığım, sonunda işim bitti.
Kara telefon kökünden kesildi.
İçinden sesler geçemez oldu.

Bir adamı öldürsem, ikinciye de öldürmüş olurdum
Sen olduğunu iddia eden ve
Yıllar boyu kanımı içen vampiri,
Tastamam yedi yıl boyunca.
Babacığım, şimdi uzanabilirsin.

Şişko, kara kalbine saplanmış bir kazık var
Ve köylüler seni asla sevmedi.
Üzerinde dans edip seni eziyorlar.
Sen olduğunu her zaman biliyorlardı.
Babacığım, babacığım, adi herif, hepsi bu.

Türkçesi: H. Gizem Taş

ANDREY VOZNESENSKI

(1933-2010)

Oza

XIV

Selam Oza, evde, geceleyin
Ya da uzakta bir yerde, neresi olursa olsun,
havlarken köpekler, yalarken kendi göz yaşlarını
Senin soluğundur duyduğum ses.
Selam Oza!

Nasıl bilebilirdim, sinik ve gülünç
Bir kişi gibi, ürkererek giren bir göle,
Gerçekte korku olduğunu aşkın, söyle?
Selam Oza!

Ne korkunç, bir başına düşünmek şimdi seni?
Daha da korkunç, bir başına değilsen oysa:
Şeytan öylesine doyumsuz bir güzellik vermiş ki sana.
Selam Oza!

Ey - insanlar, lokomotifler, mikroplar
Gerin kanatlarınızı elinizden geldiğince ona.
Harcatmam onun, dokundurtmam kılına.
Selam Oza!

Yaşam bir bitki değilse aslında,
Neden dilimliyor, parçalıyor insanlar onu
Selam Oza!

Ne acı bu denli geç rastlamak sana
Ve böylesine erken ayrı kalmak sonunda.

Karşıtlar getiriliyor bir araya
Bırak çekeyim kahrını ve acını kendime
Çünkü acılı kutbuyum mıknatısın ben,

Sense sevinçli. Dilerim sonuna dek kalırsın öyle.

Dilerim hiç bilmezsin ne denli hüznülyüm.

İnan, kendimle üzmeyeceğim seni.

İnan, ders olamayacak sana ölümüm.

İnan, yük olmayacağım sana yaşamımla.

Selam Oza, dilerim ısılt ısılt kalırsın hep

Bir sokak fenerinden sızan bir ılık gibi.

Suçlayamam bırakıp gittiğin için beni.

Şükür ki girdin yaşamıma.

Selam Oza!

Türkçesi: Mehmet H. Doğan - Turgay Gönenc

WOLE SOYINKA

(1934)

Yağdığını Düşünüyorum

Yağdığını düşünüyorum onun
Kuraklıktan saliverilmiş diliyle
Ağzının açılmamış tepelerinden, dolarak
Yüklü müjdeyle,
Onun yükseldiğini gördüm
O apansız bulutu, küller içinden. Yerleşerek
Buluştular kül rengi bir çemberde, içinde
Durmadan dönen bir ruh.
Ah, o yağmalı elbette
Akıldaki bu kuşatma tutmalı bizi
Tuhaf kederler içinde, öğreterek
Kederin sessizliğini.
Ve onun nasıl çırpındığını
Ürkütüp saydam şeyleri kanatları üstünde
Bizim istediklerimizin, koyu özlemleri yakıp
Kaçınılmaz vaftiz törenlerinde.
Yağmur düdükleridir çalınan
Boyun eğme inceliğinde, buralardan uzakta.
Hâlâ boyun eğmeyen, bu, benim
Çıplak kayaları çöken dünyamın
Buluşmasıdır seninle.

Türkçesi: Haydar Ergülen

FÜRUĞ FERRUHZAD

(1935-1967)

Pencere

Bir pencere, bakmaya
Bir pencere, duymaya
Bir pencere, yeryüzünün yüreğine ulaşan tıpkı bir kuyu gibi
Tekrarlanan mavi şefkatin enginlerine açılan.
Yalnızlığın küçücük ellerini
Cömert yıldızların verdiği gece bahşişi kokularıyla
Dolduran bir pencere
Belki de konuk etmek için güneşi şamdan çiçeklerinin gurbetine
Bir pencere, yeter bana

Oyuncak bebeklerin ülkesinden geliyorum ben
Bir resimli kitap bahçesinde
Kâğıt ağaçların gölgesi altından
Toprak yollarında geçip giden
Kurum mevsiminden, kısır aşk ve dostluk deneylerinin
Sıralarında veremli okulların
Alfabelerin soluk harflerinin büyüdüğü yıllardan
Ve karatahtaya taş sözcüğünü yazar yazmaz çocuklar
Ulu ağaçlardan sığırcıkların çığlık çığlığa kanat çırparak
Uçup gittikleri
O andan
Etobur bitkilerin köklerinden geliyorum ben
Ve hâlâ başım
Dopdolu
Bir deftere toplu iğnelerle
Çakılan
O kelebeğin yabancı sesiyle

Asılınca güvenim adaletin koptu kopacak ipiyle
Ve bütün kentte

Parıldayan ışıklarımın yüreğini parça parça edince onlar
Koyu renk mendiliyle yasanın, bağladıklarında
Aşkımın çocuksu gözlerini
Ve isteğimin acı şakaklarından
Fıskırdığında kan
Yaşamım artık
Hiçbir şey olmadığında, hiçbir şey olmadığında duvar saatinin
tıktaklarından başka
Anladım birden yolum yok yolum yok yolum yok
Çılgınca sevmekten başka

Bir pencere yeter bana bir tek pencere
Bilince ve bakışa ve suskunluğa
İşte öylesine boy atmış ki ceviz fidanı
Anlatabilir artık genç yapraklarına tüm bir duvarı
Ve sor aynadan
Adım kurtarıcının
Ve işte senden daha yalnız değil mi
Ayaklarının altında titreyen yeryüzü?
Yıkıntı elçiliğini, peygamberler
Kendileriyle birlikte getirmediler mi çağımıza?
Ve yankıları değil mi o kutsal metinlerin
Bu patlamalar art arda
Bu zehirli bulutlar?
Ey dost, ey kardeş, ey herkes!
Yazın tarihini gül soykırımının
Aya vardığımızda!

Düşler
Ne kadar safsalar o yükseklikten düşer ölürlər
Şimdi dört yapraklı bir yoncayı kokluyorum ben
Eski düşüncelerin gömütünde boy atmış yonca
Ve soruyorum sağlığın ve bekleyişin kefeninde toprak olan o ka-
dın
gençliğim miydi benim?
Çıkabilecek miyim yeniden o merak merdivenlerinden?
Merhaba diyebilecek miyim o iyi Tanrı' ya çatılarda dolaşan?

Seziyorum zaman geçip gitti artık
Seziyorum an, tarihin yapraklarından benim payıma düşendir
Seziyorum aldatıcı bir aralıktır bu masa saçlarımla o garip ve
kederli
adamın elleri arasında

Bir şey söyle bana
Teninin tüm sevgisini sana bağışlayan insan
Ne istiyor diri kalma duygusundan başka?
Bir şey söyle bana
Kıyısındaım pencerenin
Ve güneşle bağlantıda...

Türkçesi: Onat Kutlar – Celal Hosrovşahi

SEAMUS HEANEY

(1939-2013)

Nalbant

Tek bildiğim karanlığa açılan bir kapı.
Dışarda, eski dingiller, paslanan demir çemberler;
İçerde, dövülen örsün kesik çınlayışları,
Şaşırtıcı yelpaze kuyruğu kıvılcımların
Ya da su verildikçe sertleşen nalın çıkardığı ışıık.
Ortada bir yerde olmalı örs,
Bir ucu dört köşe, öbür ucu tek boynuzlu bir hayvan,
Çakılı duruyor orda: önünde, nalbantın
Biçimi ve müziğiyle büyüdüğü bir sunak.
Bazan, deriden önlüğü, kılı burnuyla
Kapının pervazına yaslanıp hızla akan trafikte
Toynakların çıkardığı sesleri hatırlıyor,
Sonra hırsıyla gerçek demiri dövmek
Ve ateşi körüklemek için içeri giriyor homurdanarak.

Türkçesi: Cevat Çapan

JOSEPH BRODSKY

(1940-1996)

Tiberius'un Büstü

1.

Selamlıyorum seni, iki bin yıl
sonra. Sen de bir fahişe ile yaşadın.
Çok şey birleştiriyor bizi.
Ve kentin dışı da senin: alarmlar,
soğuk kapı girişlerindeki uyuşturucu çeteleri,
yıkıntılar, arabalar. Ben sıradan bir gezgin,
boş galerideki tozlu büstünü
selamlıyorum senin. Ah, Tiberius, sen
otuzunda bile değilsin burada. Yüzünün gücü
kaslarının dinginliğinde yatıyor
onların toplamının geleceğinden daha çok. Yontucunun
yaşamı boyunca biçtiği baş
geleceğin gücünün temelini oluşturuyor.
Aşağıda uzanan her şey – Roma :
hukukçular, döküntü mahalleler ve Romalı askerler,
ayrıca binlerce bebek
senin kaba cinsine şapırdatıyor dudaklarını – bir zevk
dişi bir kurda yaraşan,
Romus ve Romulus'u emziren. (Aynı dudaklar!
dilin kıvrımlarında şaşkın ve şefkâtle
mırıldanan.) Sonuç: bir büst,
vücudun yaşamında beynin bağımsızlığının ve imparatorluğun
sembolü. Boyadığın kendi portren
beyninin kıvrımları oldu, ana kıvrımları.

2.

Otuzunda bile değilsin. Sendeki
hiç bir şey an'ı kalıcı kılamaz.
Nesnelerin karşısında kendini durdurmak isteyen
sabit bakışın kadar az:
ne bir yüz
ne de klasik bir manzarada. Ah, Tiberius!

İzin ver Suetonius ve Tacitus
senin kan dökücülüğünün nedenleri üzerine
konuşsun! Nedenler yoktur, yalnız
sonuçlar. Ve insanlar sonuçlara katlanır.
Özellikle karanlık hücrelerde, orada, herkes
suçunu kabul eder – bir çocuğun günah çıkarışı
kadar monoton işkence altında. En güzel alınyazısı
gerçeğin hiçbir parçasına ortak olmamaktır. Fakat bu,
kimseyi onurlandırmaz. Çarları
bile. Sen kendi çöplüğünde, derin bir düşünceden bile daha çok,
şaşırtılamayacak kadar bilgilisin. Belki de
yalnız kanalcılık değildir nesnenin
alınyazısını hızlandıran? Basit bir vücudun
özgürce düşüşü boşlukta? Orada insan düşüş anına yakalanır
hep.

3.

Ocak. Bulutlar kış kentinin üzerinde toplanmış
bir mermer parçası gibi.
Tiber nehri gerçekten kaçışta.
Fıskiyeler kimsenin bakmadığı yöne
fışkırıyor – ne parmakların arasından
ne de kısık gözlerle görülebilen. Bir başka zaman!
Ve kızgın kurdu kulaklarından tutarak
durdurmak olanaksız artık. Ah, Tiberius!
Biz kimiz seni mahkûm edecek?
Sen bir canavardın, duygusuz bir
canavar. Fakat işte bu canavar –
kurban değildi hiç – doğanın kendi benzerini
yaratması gibi. Daha da
önemlisi – seçeceksek –
bir deli tarafından değil de,
şeytanın yavrusu tarafından yokedilmek.
Senin henüz otuz yaşını doldurmamış
ikibin yıllık taş yüzün
doğal bir tahrip makinasına benziyor,
acıların kölesi, düşüncenin ateşli ruhu

ya da başka şeylere değil. Seni savunmak
tüm efsanelere karşı,
bir ağacı yapraklarına – onların ilişkisiz
açık hışırtılı çoğunluğuna – karşı savunmak demek.

4.
Boş bir galeri. Öğle sonrası. Güneş batmakta,
pencere kış aydınlığıyla örtülü.
Sokağın alarmı. Odanın yapısına hiç tepki
göstermeyen bir büst...
Beni iştmediğini düşünmek olanaksız!
Ben de kaçtım başıma gelenlerden sonra
yıkıntılar ve seraplarla dolu bir
ada'ya dönüştüm. Bir lambanın
yardımıyla doğradım profilimi.
Söylediklerim ise, benim tarafımdan söylenen
değer taşımayan şeylerdir –
sonradan değil, şimdi.
Bu tarihin hızının ifadesi
değil mi? Sonuçlar ah ne başarılı
deneyler, nedenlerden önce gelmek için?
Ve boşluk, ayrıca – ciddi bir şekilde oyalanmak için
bir güvence değil.
Pişmanlık? Alın yazısında çalkalanım yaratmak?
Yeni bir kart açmak?
Fakat değer mi? Senin tarihçinin sana çarptığı
kadar, sert, radyoaktivite bize çarpacak.
Kim kalacak arkamızda küfredecek bize? Bir yıldız?
Ay? Yanlış kromozom karışımlarıyla, sarkık gövdesiyle
şeytanımsı o korkunç dev böcek? Belki?
Fakat o, çarparsa içimizdeki sert bir şeye
şaşırrır mutlak bir parça
son verir delişine.

“Büst” – diyor o, yıkıntıların ve kasılmış
kasların dili – “büst, büst. ”

Türkçesi: Özkan Mert

MAHMUD DERVİŞ

(1942-2008)

Filistinli Sevgili

Gözlerin bir diken
yüreğe saplanmış,
cıldırasıya sevilen,
ışkencesine dayanılamayan.
Gözlerin bir diken,
rüzgârdan koruduğum,
ötesinde acıların, gecelerin,
derinlere sapladığım.
Kandiller yanar ışığınla,
geceler döndüşür sabaha.
Bense unuturum birden,
- göz rastlar rastlamaz göze-,
yaşadığımız bir vakitler
kapının ardında
yanyana.

*

Şakırdın sanki konuşurken.
İsterdim konuşmak ben de.
Dudaklarda hayır mı kalmıştı ki,
O bahar gibi dudaklarda!

Sözlerin
güvercin gibi
yuvamdan
uçtu gitti.
Kapımız,
sonbahar kadar sarı
basamakları ardından
fırladı gitti
canının çektiği yere.
Aynalar oldu paramparça,

yığıldı içimize
acı üstüne acı.
Topladık sesin küllerini
getirdik bir araya.
Böylece söyler olduk
acılı türküsünü yurdumuzun.
Hep birlikte sazın bağrına
ektik bu türküyü,
evlerin damlarına taş fırlatır gibi
fırlattık attık bu türküyü,
alın, dedik,
sancıdan kıvranan kalplere.
Oysa her şeyi unuttum ben şimdi.
Ya sen, ya sen, sevgili,
sesini kimselerin bilmediği!
Belki de gidişindir senin
ya da susmandır
sazı paslandıran.

*

Dün seni limanda gördüm,
yapayalnız, yolluksuz yolcu.
Bir yetim gibi sana doğru koşuyordum,
arıyordum sanki yaşlı anamı.

Nasıl, nasıl, yemyeşil bir portakal ağacı
kapanır bir hücreye ya da bir limana,
nasıl saklanır gurbet elde
ve yemyeşil kalır?
Yazıyorum not defterime:
Limanda durakaldım. . .
En dondurucu kış kadar soğuk gözler gibiydi dünya,
doluydu portakal kabuklarıyla ellerimiz.
Ve hep çöl, ve hep çöl, ve hep çöldü ardım.

*

Seni yalçın dağlarda gördüm,
kuzularınla, kovalanan çoban kızı.

Sen benim bahçemdin, yıkıntılar ortasında.
Bendim o yabancı, bendim kapını vuran.
Ey gönül! Ey gönül!
Kapı kalbimin üzerinde yükseliyordu,
pencere, taşlar ve çimento
Kalbimin üzerinde.

*

Seni su testilerinde gördüm,
buğday başaklarında,
yıkık dökük, parça parça, unufak.
Hizmet ederken gördüm gece kulüplerinde,
sancıların şimşeklerinde gördüm ve yaralarda.
Bağrımdan koparılmış ciğer parçası sensin.
Dudaklarıma ses olacak yel sen.
Ateş ve akarsu sensin.
Gördüm seni bir mağaranın ağzında
yetimlerinin çamaşırlarını iplere asarken.

Gördüm sokaklarda seni ve ateş ocaklarında,
kaynayan kanında güneşin.
Ve ahırlarda. . .
Ve bütün tuzlarında denizin.
Ve kumlarda. . .
Toprak gibi güzel,
yasemin gibi,
ve çocuklar gibi.

*

Ve ant içerim ki,
bir mendil işleyeceğim yarına kadar,
gözlerine sunduğum şiirlerle süslü
ve bir tümceyle, baldan ve öpücüklerden tatlı:
"Bir Filistin vardı,
bir Filistin gene var!"

*

Gözleriyle Filistin,
kollardaki, göğüslerdeki dövmelerle Filistin,
adıyla sanıyla Filistin.
Düşlerin Filistin'i ve acıların,
ayakların, bedenlerin ve mendillerin Filistin'i,
sözcüklerin ve sessizliğin Filistin'i
ve çığlıkların.
Ölümün ve doğumun Filistin'i,
taşıdım seni eski defterlerimde
şiiirlerimin ateşi gibi.
Kumanya gibi taşıdım seni gezilerimde.
Koyaklarda çağırdım seni bağıra bağıra,
inlettim senin adına koyakları:

Sakının hey
kayaları döve döve şarkımı koparan şimşekten!
Benim gençliğin yüreği!
Benim beyaz kanatlı atlı!
Benim yıkan putları!
Kartalları tepeleyen şiiirleri benim eken
tüm sınırlarına Suriye'nin!
Zalim düşmana bağırdım, ey Filistin, senin adına:
"Ölürsem, ey böcekler, vücudumu didik didik edin!"
Karınca yumurtasından kartal çıkmaz hiçbir vakit,
yalnız yılan çıkar zehirli yılanlardan!
Ben barbarların atlarını iyi bilirim.
Bir ben dururum onların karşısında,
bir ben,
gençliğin yüreğiyim her daim,
yüreğiyim beyaz kanatlı atlıların.

Türkçesi: A. Kadir - Süleyman Salom

ŞAİRLER

1. **HOMEROS** (Antikçağ) İyonyalı ozan. İlyada ve Odyssea destanlarının derleyicisi olduğu kabul edilir. Smyrna (İzmir) bölgesinde yaşamış olduğu sanılmaktadır. Yaşamı hakkında çok az bilgi vardır. Homeros Antik Yunancada "köle" anlamına geliyordu. Kendisinden çok sonraları gelen Klasik Çağ yazarlarının Truva Savaşı sırasında yaşadığı rivayet olunmuştur. Yazdığı destanlar Klasik Çağ Yunan Edebiyatı'nı ve Mitoloji'sini derinden etkilemiş ve bunların aracılığıyla da bütün batı edebiyatına etki etmiştir. İrlandalı yazar James Joyce'un Ulysses'i, İngiliz yazar Shakespeare'in Troilus ve Cressida'sı, Roma'lı şair Virgilius'un Aeneides'i Homeros'un destanlarından derin izler taşıyan eserlerdendir. Antik dönem Anadolu ve Yunanistan'ında halk İlyada ve Odyssea'yı ezbere bilir, canlı bir ansiklopedi gibi içinde taşırdı. Askerlik, tıp, teknoloji, hukuk, din bilgilerinin tamamının kaynağı bu kitaplardı.

2. **SAPPHO** (MÖ 630-612/MÖ 570) Lesbos, Eresos (bugünkü adı ile Midilli) adasında doğmuş, Antik Yunan lirik şairi, Afrodit kültü rahibesi, Ekol lideri (Thiasos). Eusebius, Sappho'nun 45. Olimpiyatın ikinci yılında (MÖ 600 -MÖ 599) yılında en verimli çağını yaşadığından bahseder. İran, Mısır gibi ülkelerdeki süregelen krallık sisteminin aksine; Yunan medeniyetinde Ege kıyılarının dağlık düzensiz yapısı, insanların dağınık yaşamaları vb. sebepler yüzünden, yönetim küçük krallıklardan öteye gidememiş, sonraları ise güçlenen soylu sınıfı yönetimi kralın elinden almıştır. (Oligarkhia). Yönetimi alan soyluların topraksız ya da küçük topraklı halkı borçlandırmaları ve devam eden akınlar sonucunda Attika'dan kaçan halk zamanla (En belirgin dönemi MÖ 7. yüzyıl) kıyı Ege'ye yerleşmiş; yeni yerleştiği bölgede ise ticaretle uğraşmaya başlamıştır. Yeni topraklarda süren yaşam ve ticaret; İnsanlara eski geleneklerden sıyrılarak kendini tanıma, kıyaslama ile kendini ölçme olanağı vermiştir. oplumsallıktan bireyciliğe geçişte yaşanan bu süreç Lirik şiiri beraberinde getirmiştir. Lirik şiir'in doruğunda ise Sappho vardır. Bir Afrodit kültü rahibesi olan Sappho, bağlı bulunduğu kültün de kendisine vermiş olduğu rahatlığa dayanarak özgürce içinden geçeni söylemiş, Açık ve yürekli bir tutum sergilemiştir. Dilindeki bu içtenlik ve açıklık sayesinde eserleri, tüm ardıklarını ve benzerlerini geride bırakarak yüzyılların ötesine geçmiş, çağlar boyu öykünülmüş, eleştirilmiştir.

3. **OVIDİUS** (MÖ 43-MS 17) Romalı şair. Genelde aşk, terkedilmiş kadınlar ve mitolojik temalı şiirler yazan Naso, Publius Vergilius Maro ve Horatius ile beraber, Latin edebiyatının üç kanonik şairinden biriydi. Genelde hüznün beyitlerinin en büyük hocası olarak kabul ediliyordu. Şiirleri, Ortaçağ'ın sonuna kadar Avrupa sanatı ve edebiyatını önemli seviyede etkilemiştir. En ünlü yapıtı dünyanın oluşumu ve yaratımı anlattığı 15 kitaptan oluşan *Metamorfozlar*'dır. *Metamorfozlar*'ın 6. cildinde Trakya kralı Tereus ile ilgili efsane anlatılır. *Aşk Sanatı* adlı eserinde genç Romalı erkeklere kadınlara nasıl yaklaşmaları gerektiğine dair şiirsel bir dille ve çoğu zaman Roma mitolojisinden örneklerle öğütler verir.

4. **Lİ PO** (701-762) Tang dönemi'nde yaşamış Çinli şair. Ölümsüz Şair olarak çağırılan Li Po, Du Fu ile beraber Çin edebiyat tarihinin en büyük iki şairinden biri olarak gösterilir. Günümüzde 1100'e yakın şiiri mevcuttur. Batı dünyası Li Bai'nin şiirlerine Japonca tercümlerinin Ezra Pound tarafından 19'uncu yüzyılda tercümeleri ile tanışmıştır. Li Po genelde, abartılı ve vurucu Taoizm görselliğinin şiirlerine yansıtmasıyla tanınır. Liköre büyük bir sevgi beslemiştir. Du Fu gibi hayatının büyük bir çoğunluğunu gezerek yaşamıştır, bunun sebebi de fakirliğin zorlaması değil zenginliğinin olanaklarındandır. Efsaneye göre; sarhoşken Yangtze Nehrinde teknesinden nehre eğilip ayn yansımasını öpmeye çalışırken düşmüş ve boğularak ölmüştür.

5. **ÖMER HAYYAM** (1048-1131) İranlı şair, filozof, matematikçi ve astronom. Nişaburludur. Yaşadığı dönemin ünlü veziri Nizamül-Mülk ve Hasan Sabbah ile aynı medresede zamanın ünlü alimi Muva'ffakeddin Abdüllatif ibn el Lübad'dan eğitim görmüş ve hayatı boyunca her ikisi ile de ilişkisini kesmemiştir. Ömer Hayyam, birçok bilim insanınca Bâtınî ve Mu'tezile anlayışlarına dâhil görülür. Evreni anlamak için, içinde yetiştiği İslam kültüründeki hâkim anlayıştan ayrılmış, kendi içinde yaptığı akıl yürütmeleri eşine az rastlanır bir edebi başarı ile dörtlülük halinde dışa aktarmıştır. Çadircı anlamına gelen "Hayyam" takma adını babasının çadircılık yapmasından almıştır. Hayyam aynı zamanda çok iyi bir matematikçiydi. Binom Açılımını ilk kullanan bilim insanıdır. Hayyam, genelde şiirlerindeki eğlence düşkünlüğünün belirgin olmasından dolayı Rubailer ile ünlenmiştir.

6. **MEVLÂNA** (1207-1273) Şair düşünce adamı ve mutasavvıf. Tasavvufta Mevlevî yolunun öncüsüdür. Mevlana portresini ve Mevlânâ Türbesini ilk defa yapan Prensescü Gürcü Hatun ile yakın dosttur. Bilinen tek Mevlânâ portresinin ve Mevlânâ türbelerinin ortaya çıkışı bu şekilde olmuştur. Babası, "alimlerin sultanı" unvanı ile tanınmış, Muhammed Bahâeddin Velede; büyükbabası, Ahmed Hatibî oğlu Hüseyin Hatibî'dir.

Babasına Sultânü'l-Ulemâ unvanının verilmesini kaynaklar Türk gelenekleri ile açıklamaktadır. Etnik kökeni tartışmalı olup; Fars, Tacik veya Türk olduğu yönünde görüşler mevcuttur. Yazdığı Mesnevî adlı eserinde kendi adını Muhammed bin Muhammed bin Hüseyin el-Belhî şeklinde vermiştir. Lakabı Celâleddin'dir. "Efendimiz" anlamındaki "Mevlânâ" unvanı onu yüceltmek maksadıyla söylenmiştir.

7. **DANTE ALIGHIERI** (1265-1321) Babası tanınmış bir avukattı. Dante'yi, pek ahlaklı olarak tanınmayan ama iyi eğitim veren Brunetto Latini'nin yanına verdi. Floransa, o dönemde aşk şarkılarının beşiği idi ve Dante de küçük yaştan itibaren aşk şiirleri yazmaya başladı. Dante'nin yaşadığı dönemde, Ortaçağ karanlığını aydınlatan Rönesans kültürü, Avrupa'da ağır adımlarla ilerlemekteydi. Bir bakıma Dante "gün doğuşunun ilk ışıkları" sayılır. Yazılarının bir çoğunun konusu olan aşkı, dokuz yaşında, kendisinden bir kaç ay küçük ve soylu bir ailenin kızı Beatrice'yi görmesiyle doğdu. Hayatı boyunca tek aşkı olduğunu söyleyeceği ve hiç unutamayacağı Beatrice'yi tekrar dokuz yıl sonra gördü. o anı şu sözleriyle anlatır; "Yanımdan geçerken, gözlerini çekildiğim köşeye doğru çevirdi ve beni nezaketle selamladı. O anda bütün kutsallıkların doruğuna eriştim."

8. **FRANÇOIS VILLON** (1431-1463) Ortaçağ'ın en tanınan Fransız lirik şairi. Üç eşit stanzın ardından daha kısa bir bitiriş stanzını içeren bir yazın biçimi olan çeşitli balatlar besteledi. Aynı zamanda aşk, başarısızlık ve ölüm temalarıyla ilgilenen uzun şiirler de yazdı. Villon'un yazını geniş bir ton aralığında, kinayeli aşağılama ve grotesk görsellikten tutku gibi konulardaki daha narin pasajlara uzanıyordu. Başyapıtı, 2000 dizelik otobiyografik şiiri Vasiyetname'dir. Vasiyetname, Asılmışlar Baladı ve Mezartaşı gibi eserlerin yazarıdır. Modern Fransız şiirinin kurucusu sayılır.

9. **WILLIAM SHAKESPEARE** (1564-1616) Yaratdığı karakterlerde insan doğasının en değişmez özelliklerini benzersiz bir şiir diliyle yansıtmaya çalışarak, yaşadığı yüzyıldan bu yana her çağda ve her ülkede en sık sahnelenen oyunların yazarıdır. Shakespeare'in bunca ününe karşın, hayatına ilişkin kesin belge ve bilgiler çok azdır. Shakespeare; Stratford'daki ortaokulda öğrenim gördü. 18 yaşındayken, kendisinden yaklaşık sekiz yaş büyük olan Anne Hathaway ile evlendi ve bu sıralarda Stratford'u terk eden Shakespeare'in, bundan sonra 1592'ye kadar ki yaşamına ilişkin bilgi yoktur. Bu tarihte bir oyun yazarının yazdığı bir kitapçıkta Shakespeare'e değinilmesi, hatta onun başkalarının oyunlarını çalmakla suçlaması dolayısıyla, Shakespeare'in bu sırada bir tiyatro topluluğunda yazar ve oyuncu olarak çalıştığı bilinmektedir. Yılda ortalama iki oyun yazan Shakespeare, kendi oyunlarında da küçük roller alıyordu. 1594'e gelindiğinde, Chamberlain Topluluğu'nun önde gelen bir oyuncusuydu. Aynı yıl oyunları yayımlanmaya başladı. Döneminin bütün özelliklerini taşıdığı oyunlarının başarısı üzerine kazancı gittikçe artan Shakespeare'in, Kraliçe I. Elizabeth döneminin sonlarında varlıklı bir yaşam sürdüğü, kendi oyuncu topluluğu için 1599'da Londra'da yaptırılan Globe Tiyatrosu'nun hisselerinin bir bölümünü satın aldığı bilinmektedir. Londra'da birkaç yıl daha kalan Shakespeare, daha sonra Stratford'a dönerek burada yaşamaya başladı ve büyük bir olasılıkla son oyunlarını da burada yazdı. Shakespeare'in, bir bölümü soylu bir genci öven, bir bölümü de bir kadına duyduğu sevgiyi dile getiren Soneler'i son derece duyarlı ve zengin bir dille kaleme alınmış şiirlerdir.

10. **JOHANN W. V. GOETHE** (1749-1832) Alman hezarfen; edebiyatçı, politikacı , ressam ve doğabilimci. Aynı zamanda çeşitli doğa bilimleri alanlarında araştırmalar yapmış ve yayınlar çıkarmıştır. 1776 yılından itibaren, Weimar dükalığının bakanı olarak çeşitli idari ve siyasi görevlerde bulunmuştur. Goethe, şiir, drama, hikâye (düzyazı ve dörtlük şeklinde), otobiyografik, estetik, sanat ve edebiyat teorisi, ayrıca doğa bilimleri olmak üzere birçok esere imza atmıştır. Bununla birlikte, zengin bir içeriğe sahip olan mektup çeşidi, önemli edebi eserlerindendir. 'Fırtına ve Coşku' (Sturm und Drang) döneminin en önemli öncüsü ve temsilcisi olmuştur. 1774 yılında 'Genç Werther'in Acıları' adlı eseri ile bütün Avrupa'da ün yapmıştır. Daha sonra, 1790 yılından itibaren, Friedrich Schiller ile birlikte ortak ve dönüşümlü bir şekilde, içeriksel ve biçimsel olarak, Antik kültür anlayışı üzerinde yoğunlaşarak, Weimar Klasik'in en önemli temsilcisi olmuştur. Goethe, aynı zamanda, yurtdışında da Alman edebiyatının temsilcisi olarak kabul edilmiştir. Değeri, ölümünden sonra azalmaya başladığı sıralarda, Goethe, 1871 yılından itibaren, Alman ulusal kimliğiyle, Alman Kraliyet'inde taçlandırılmıştır. Sadece eserlerine yönelik değil, aynı zamanda örnek alınacak yaşantısına yönelik de bir hayranlık oluşmuştur. Goethe, bugüne kadar, en önemli Alman edebiyatçı olarak kabul edilmiş, eserleri ise dünya edebiyatı zirvesinde yerini almıştır.

11. **WILLIAM BLAKE** (1757–1827) İngiliz şair, ressam ve mistik vizyoner. Blake'in yaşamı boyunca tanınmayan çalışmaları şimdi hem şiir hem de görsel sanatlar tarihinde yeni ufuklar açıcı olarak düşünülüyor. Onun görsel sanatçılığı çağdaş bir eleştirmence şöyle açıklanmıştır "açık arayla İngiltere'nin ürettiği en mükemmel sanatçı." Hayatı boyunca Londra dışına bir günlük yürüyüşten daha uzun süre çıkmamış olmasına

rağmen, yaratıcı görüşü, hayal gücünü "Tanrı'nın bedeni" ya da "insanın kendi varoluşu" olarak benimseyen, çeşitli ve sembolik olarak zengin bir bedeni ortaya çıkardı. Kişisel görüşleri yüzünden çağdaşları tarafından deli olarak görülen Blake, daha sonra eleştirmenler tarafından yapıtları, anlatım gücü, yaratıcılığı, felsefi ve gizemli eğilimi yüksek takdir gördü. 18. yüzyılda ortaya çıktığı için resimleri ve şiirleri hem romantik akımın hem de romantik akımı öncesi parçasıdır. İncile saygılı fakat İngiltere kilisesine düşman olan Blake, Jacob Boehme ve Emanuel Swedenborg gibi düşünürlerden, Fransız ve Amerikan devrimlerinden etkilendi. Bu bilinen etkilere rağmen, Blake'in yapıtlarının özgünlüğü onu sınıflandırmayı zorlaştırıyor. William Blake, Londra'da Golden Square'daki 28A Broad Street'de orta sınıf bir ailenin 2'si gebelikte ölen 7 çocuğundan 3. süydü. Babası bir mensuatçıydı. William okula hiç gitmedi ve evde annesi tarafından eğitildi. Blake ailesi muhaliflerdendi ve moravian kilisesine üyeydiler. İncil Blake üzerinde derin ve erken bir etkidi ve hayatı boyunca bir ilham kaynağı olarak kalacaktı. Blake oymacılığa ona babasının aldığı eski yunan yapıtlarının kopyalarıyla başladı.

12. FRIEDRICH SCHILLER (1759-1805) 1802 yılında soyluluk unvanı alan Schiller; şair, filozof, tarihçi ve en önemli Alman dram yazarıdır. Yazdığı çoğu tiyatro eseri Alman tiyatrosunda başyapıt niteliğindedir. Schiller doğa tasvirli şiirlerin şairi olarak da gayet başarılı olmuştur, ancak asıl alanı düşünsel/didaktik şiirdir, çoğu yazara ilham olmuştur ve dramatik şiirleri en sevilen Alman balatları arasındadır. Schiller; Wieland, Herder ve Goethe ile Weimar Klasikinin en önemli dört yazarından biridir.

13. FRIEDRICH HÖLDERLIN (1770-1843) Alman lirik şair. Friedrich Hölderlin klasik çağın ve romantizmin en önemli temsilcilerindendir. Alman şair Johann Christian Friedrich Hölderlin, 20 Mart 1770'te Lauffen am Neckar'de doğdu, 7 Haziran 1834'te Tübingen'de öldü. Küçük yaşlarda babasını, büyükbabasını ve kardeşlerini yitirdi, bu ölümler Hölderlin'i çok etkiledi. Tübingen Manastırı'nda dinbilim, Jena Üniversitesi'nde öğrenim gördü. Hölderlin'in şiirlerini Schiller, Goethe'ye gösterdi, Goethe beğenmeyince müthiş bir düş kırıklığı yaşadı. Özel ders vererek yaşamını kazandı. Bordeaux'a gittiğinde sevdiği kadının öldüğü öğrenince ruhsal bozukluklar yaşamaya başladı. Stuttgart dönüşünde hükümet doktoru belirlenlik belirtileri saptadıktan sonra Tübingen'e gönderdi. Çıldırdığı kesinleşince, yaşamın kalanını Neckar ırmağı kıyısında, gözetimine verildiği bir marangoz ailesinin evindeki kulede geçirdi. Tanrı'nın, doğanın ve insanın bir sayıldığı zamanlara geri dönmeyi istemiş, şairin Tanrı ile insanlar arasında bir köprü niteliği taşıdığına inanmıştır.

14. JOHN KEATS (1795-1821) İngiliz şair. Dört çocuğun en büyüğü olarak 31 Ekim 1795'te Londra'da dünyaya geldi. Babası bir ticari işletme müdürüydü. Annesi de aynı işletmenin sahibinin kızıydı. Öğrenciyken çalışkanlığından çok cesaretiyle tanınırdı. John Keats sekiz yaşındayken babası bir kazada öldü. Altı yıl sonra annesi de veremden öldü. Yetim kalan John Keats, bir cerrahın yanına çalışmak üzere verildi. Pek sevmediği bir iş olsa da, orada titizlikle çalıştığı söylenir. On sekiz yaşına geldiğinde, zaten çoktandır sürdürdüğü yazma çalışmaları artık şiir eksenine kaydı. Kısa sürede şiir onun için bir tutkuya dönüştü. Yazılarının birinde, "Şiirsiz yapamayacağımı anladım" demektedir. Yirmi bir yaşındayken, çırak olarak başlayıp tam da önemli bir aşamaya geldiği tip alanını bırakıp, kendini tümüyle şiire vermeye karar verdi. Kısa süre sonra yazar Leigh Hunt'la ve ressam Benjamin Robert Haydon ile dostluk geliştirdi ve böylelikle Londra'daki yazın çevresinin içine girdi. Bu çevre içinde dönemin ünlü simaları olan Percy Shelley, William Hazlitt ve Charles Lamb ile tanıştı. Giderek şiir üzerine daha çok okumaya ve daha çok şiir üretmeye başladı. Edmund Spenser'i, John Milton'ı ve William Shakespeare'i çok iyi incelediği belli olan John Keats'ın şiirlerinde, bu şairlerin etkisine rastlanır.

John Keats, yalnızca 25 yıl süren yaşamı boyunca üç kitap yayımladı: Poems (1925), Endymion ((1818), Lamia, Isabella, The Eve of St. Agnes, and Other Poems (1820). Şiirlerinde, çevrede görülen sıradan nesnelerden hareketle evrensel düşüncelere açılan kapıları imgeler yoluyla yansıtır.

15. HEINRICH HEINE (1797-1856) 19. yüzyılın en ünlü Alman şairlerinden biridir. Almanya'nın Düsseldorf kentinde Yahudi kökenli bir ailenin çocuğu olarak doğmuştur. Babası, işleri çok kez başarısızlık ile sonuçlanan bir tüccardı. Yine babasının bir iflasından sonra Heine, Hamburg'a gönderilmiştir. Yanına gönderildiği amcası çok ünlü ve başarılı bir bankerdirdi. Heine de zamanla amcasının işini öğrendi. Daha sonra Göttingen, Bonn ve Humboldt üniversitelerinde hukuk okumaya başladı fakat edebiyata huktudan daha fazla ilgiliydi. 1825'de Hukuk Diploması'nı aldı ve aynı zamanda dinini değiştirerek, Protestanlığı seçti. Bu Alman devletinde hür bir birey olabilmek için gerekliydi. Aksi takdirde birçok Yahudi gibi hakları kısıtlanacaktı. Sadece Hristiyan'lar herhangi bir iş yapma ve devlet dairelerinde çalışma iznine sahipti. Ayrıca Yahudi'lerin üniversitede profesör de olması yasaktı. Bu Heine'in en büyük tutkularından biriydi. Dinini değiştirmesini kendisi " Avrupa kültürüne giriş bileti" olarak adlandırır. Heine'nün birçok şiiri besteciler tarafından alınmış ve

şarkı hâline getirilmiştir. Şair olarak Heine sanat yaşamına "Gedichte" (Şiirler) adlı eseriyle 1821'de başlamıştır. Heine'in kuzenleri olan Amelie ve Therese'e olan tek taraflı aşkı daha sonra onu aşk temalı ve ileride şarkı sözü olarak kullanılacak şiirler yazmaya sevk edecektir. "Buch der Lieder" (Şarkıların Kitabı) adlı eseri onun en kapsamlı şiir derlemesidir. Heine, 1831 yılında Almanya'dan ayrılmış ve Paris'e gitmiştir. Orada ütölist sosyalistler ile arkadaşlıklar kurmuş ve sınıf ayrımsız, eşit toplum telkinleri veren Saint-Simon'un yolundan giden insanlar ile tanışmıştır. Heine yaşamının geri kalan kısmını Paris'te geçirdi ve Almanya'ya sadece bir kez 1843'te bir ziyaret için gitti.

16. **ALEKSANDR S. PUŞKİN** (1799-1837) 19. Yüzyıl Rus şairi. Şiirlerinde günlük konuşma dilini gerçekçi bir üslupla kullandı. Rus edebiyatının kurucusu ve en büyük şairi olarak anılır. Puşkin 29 Mayıs 1799 yılında Moskova'da kültürlü ve aristokrat bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Babası Sergey Lvoic ve annesi Nadejda Osipovna Hannibal soylu ailelerin çocuklarıydı. Puşkin'in çocukluğu dadılarla, Fransız özel öğretmenlerle ve mürebbiyelerle geçti. Rusça'yı bacasısı Arina Rodionovna'dan öğrendi. Çok erken yaşlarda yazmaya başlayan Puşkin, ilk şiirini yayınladığında sadece 14 yaşındaydı.

17. **VICTOR HUGO** (1802-1885) Fransa tarihinin en çalkantılı günlerinde, Franche-Comté bölgesinde, 26 Şubat 1802 de, Besançon, Doubs'ta doğdu. III. Napolyon'un başta olduğu dönemde, (1852 - 1855)de Jersey'de ve 1870'te Fransa'ya dönene kadar da Gurnsey'de sürgünde yaşadı. Babası, Napolyon'un ordusunda görev aldı ve imparatorun parlak döneminde önemli görevlerde bulundu. Yurt dışına seyahatlere çıktı ve Madrid'te valilik yaptı. Hugo, annesi ve babası arasındaki sorunlar nedeniyle babasının yanında yaşamak zorunda kaldı.

18. **GERARD DE NERVAL** (1808-1855) Gérard Labrunie'nin yazılarında kullandığı isimdir. Romantizmin en güçlü temsilcisi olan Fransız şair, yazar ve gezgindir. Birçok defa Türkiye'ye de uğramış, İstanbul'un en çok mezarlıklarını beğenmiştir. Dünya edebiyat tarihinin en önemli şairlerinden ve yazarlarından biridir. Paris'te doğan Nerval ilk yaşındayken, annesi Silezya'da vefat eder. Babası, Napolyon'un ordusunda askeri doktordur. Amcası, Antoine Boucher'ın yanında; Valois bölgesinin kırsal kesimi olan Mortefontaine'de yaşar. Babasının 1814 yılında savaştan dönmesi üzerine tekrar Paris'e gönderilir. Birçok defa, Valois tarlalarına geri dönen Nerval, Valois şarkıları ve efsanelerini bu dönemde yaratır. Çevirmenlik hevesi, Goethe'in Faust (1828) eseriyle başlar ve bu O'nu ünlü eder. Goethe'nin de takdirlerini alan Nerval, 1840'lı yıllarda Heinrich Heine'nin şiirlerini Fransızca olarak sunar. Üniversite'ye gittiği 1820'li yıllarda Theophile Gautier ve Alexandre Dumas ile dost olur. Nerval'in şiirleri Romantik Deizm içerir; bu dönemde hayranları arasında Victor Hugo da bulunmaktadır. Dönemin Mason dünyasının önemli şahıslarından olan Nerval, uyuşturucu madde bağımlısı olmuş; 1841 yılı itibarıyla birkaç kez akıl hastanesinde yatmıştır. Görevi vesilesi ile birçok ülke gezen Nerval, hiçbir şehirde yerleşik bir hayat sürememiştir. O'nun Paris'de 1820'li yıllarda, Lüksemburg ve Hollanda'da da 1830'lu ve 1840'lı yıllarda yaşadığı aşkaları şiirlerine de yansımıştır. 1855 yılında, 47 yaşındayken Paris'te bir parkta ilk aşık olduğu kadını ailesi ile piknik yaparken görür. Çocuklarıyla mutlu olan babanın yaşamını kiskanarak tekrar bir bunalım içerisine girer. (Başka bir görüşe göre de; ilk aşkını, kocası ile beraber balkonda çocuklarıyla yemek yerken gördüğüdür.) Öldüğü gün, "Sıcak bir kış günü" tasviriyle dünya tarihine geçer.

19. **EDGAR ALLAN POE** (1809-1849) ABD'li şair, kısa öykü yazarı, editör ve edebiyat eleştirmeni. Amerikan Gotik edebiyatın öncülerinden biridir. ABD'nin ilk kısa hikâye yazarlarından olan Poe modern anlamda korku, gerilim ve polisiye türlerinin de öncüsüdür. Her ikisi de profesyonel oyuncu olan, üç çocuklu David ve Elizabeth (Arnold) Poe'nun ikinci çocuğu olarak Boston'da dünyaya geldi. Doğduktan bir yıl sonra babası evi terk etti. Ertesi yıl annesi veremden öldü ve Richmond, Virjinya'dan (ozan) İskoç tüttün tüccarı John Allan kendisini yanına aldı. Ortanca adı Allan buradan gelir. 1815'te Allan'ın ailesiyle İngiltere'ye gitti ve Londra ve Richmond'daki özel okullarda okudu. 1820'de Virjinya'ya geri döndü. Virjinya Üniversitesi'ne kaydoldu ama burada sadece bir yıl kaldı. Bu dönemde kumar borçları yüzünden manevi babasıyla arası açıldı. Önceleri başarısız fanzin denemeleriyle başladığı edebiyat yaşamı, 1832'de Saturday Courier'da basılan beş öyküyle ve 1833'te Baltimore Saturday Visitor tarafından düzenlenen yarışmada "MS. Found in a Bottle" (Şişede Bulunan Elyazması) adlı öyküsüyle birinciliği kazanmasıyla devam etti. 1843'te, Godey's Lady's Book'ta yayımlanan "The Visionary" adlı öyküsüyle adı ülke genelinde duyulmaya başlandı. Düzyazılarından başka kurgu ve yazım teknikleriyle dikkat çeken "The Raven" (Kuzgun) başta olmak üzere, "Annabel Lee" ve "To Helen" (Helen'e) adlı şiirleriyle de tanınan Poe 7 Ekim 1849'da öldü. Charles Baudelaire'in "Çağımızın en güçlü yazarı. . ." dediği Poe, yazdığı özgün metinlerle birçok yazarı derinden etkiledi. Ayrıca Edgar Allan Poe babasıyla da hiç anlaşılmayan bir yazardı ve eserlerinde babasıyla olan çatışmalarına rastlanır.

20. **WALT WHITMAN** (1819-1892) ABD'li şair. Daha çok Walt Whitman olarak bilinir.

1819-1892 yılları arasında yaşamış olan, Amerikan edebiyatının gerçek manada uluslararası üne kavuşmuş ilk şairi. Resmi olarak eğitime çok az devam etmiş, on bir yaşından sonra matbaacılık, gezici okul öğretmenliği ve gazete ve dergi editörlüğü gibi işlerle uğraşmış, daha sonra da politikaya atılmıştır. Whitman'ın ilham kaynağı, büyük bir hayranı olduğu transandantalist akımın öncüsü ABD'li şair ve yazar Emerson'dur.

21. **CHARLES BAUDELAIRE** (1821-1867) 19. yüzyılın en önemli Fransız şairlerinden.

1821'de Paris'de doğdu. Mutsuz bir çocukluk geçirdi. Babası 1827'de öldü. 1839'da okuduğu okuldan disiplinsizlik yüzünden atıldı. Hukuk öğrenimi görmeye zorlanan Baudelaire, buna başkaldırarak Quartier Latin'de bohem bir hayatı seçti. Burada Frengiye yakalandı. 20 Yaşında Hindistan'a gitmek üzere yola çıktı. 1842'de Fransa'ya döndü. Sonradan metresi olan Jeanne Duval ile tanıştı. Babasının mirasını aldı ancak bu parayı hesapsızca harcadığı için ailesi miras hakkını geri aldı. 1846'dan sonra Kötülük Çiçekleri kitabına girecek şiirlerini yazmaya başladı. 1847'de Edgar Allan Poe'yı keşfetti ve eserlerini Fransızcaya çevirmeye başladı. 1848'de devrimcilerin yanında yer aldı. 1857'de Les Fleurs du Mal (Kötülük Çiçekleri) (Elem Çiçekleri) kitap olarak yayınlandı, içindeki altı şiir kamu ahlakına aykırı bulunduğu için Baudelaire hakkında dâvâ açıldı. 1860'da Yapay Cennetleri yayınladı. Bu eserde de uçlarda gezinen bir kişilik sergiledi. Bir tür otobiyografi olan Çırlıçılak Soyulan Yüreğim üzerine çalıştığı ve 1862'de "Paris Sıkıntısı" adıyla düzyazı şiirlerini yayımladığı sırada frenginin yan etkileri giderek kendini daha fazla hissettirmeye başladı. İki yıl kaldığı Belçika'dan dönüşünde felç olan sanatçı 31 Ağustos tarihinde Paris'te 46 yaşındayken öldü. Mezarı Paris Cimetière du Montparnasse'dadır.

22. **EMILY DICKINSON** (1830-1886) ABD'li kadın şair. Massachusetts eyaletindeki Amherst kentinde doğdu. Babası kentin önde gelen avukatlarından ve politikacılarındandı. Dedesi de orada birkaç okul kurmuş biriydi. Kendisi de, kızkardeşi de evlenmediler ve aileleriyle birlikte yaşadılar. Emily, yaşamı boyunca pek seyrek olarak Amherst'ten çıkmıştır. Yakınlardaki bir okula devam etmiş, bir kez Washington'a, ve iki-üç kez de Boston'a gitmiştir. 1862'de tümüyle eve kapanmış, en yakın arkadaşlarıyla bile ölünceye değin bir daha hiç görüşmemiştir. Kapandığı odasında kendisini yazmaya vermiştir. İlk mektupları ve kendisiyle ilgili betimlemeleri, canlı bir ruha sahip çekici bir kıızı yansıtmaktadır. Daha sonra dünyadan elini eteğini çekmesinin nedeninin umutsuz bir aşk deneyimine dayanıyor olabileceği düşünülmektedir. Dış dünya ile olan ilişkisi ve deneyimleri sınırlı olsa da, yazılarında yaratıcı ve imge gücü yüksek bir edebiyatçıdır. Emily Dickinson ilk şiirlerini yazmaya başladığında, neredeyse hiçbir eğitim almamıştır. Henüz Shakespeare'ye ve klasik mitolojiyi bilmiyordu. İlk başlarda daha çok Elizabeth Browning ve Bronte Kızkardeşler gibi kadın yazarlarla ilgileniyordu. Bu arada, Ralph Waldo Emerson'ı, Thoreau'yu ve Hawthorne'u da tanıyordu. Geleneksel anlamda dinle bağlantılı birisi olmasa da, İncil'i inceledi ve pek çok şiirinde dinsel formlar kullandı. Yaşamının değişik dönemlerinde ona esin kaynağı olan ya da öğretmenlik yapan insanlar, özellikle erkekler olmuştur. İlk babasının avukatlık bürosunda çalışan genç bir avukat olan Benjamin Newton'dır. Kendisi Emily Dickinson'ın yazınsal duyarlılığının ve kültürünün gelişmesine katkıda bulunmuştur. Dickinson, onunla ilgili olarak daha sonraları, "Bana ölümsüzlüğü öğreten bir dost" diye yazacaktır.

23. **STÉPHANE MALLARMÉ** (1842-1898) Fransız şair. Sembolizm akımının öncüsü Fransız şair Stéphane Mallarmé 18 Mart 1842'de Paris'te doğdu, 9 Eylül 1898'de Paris yakınlarındaki Valvins'de yaşamını yitirdi. Ortaöğrenimini yatılı olarak Sens Lisesi'nde yaptı. Edgar Allan Poe'yu anlamak için İngilizce öğrendi. 1863'te İngiltere'ye gitti ve İngilizce öğretimi dalında yeterli belgesi aldı. Fransa'ya döndükten sonra Tournon Koleji'nde öğretmenliğe başladı. Bir süre Besançon ve Avignon'da yaşamını sürdürdüyse de 1871'de Paris'e döndü, 1895'te öğretmenlikten emekli oldu. 1880 yılından sonra Paris'te Roma Sokağı'ndaki evinde düzenlediği "Salı Toplantıları" ile yaygın üne kavuştu. Yapıtlarında seçkin ve karmaşık anlatımı kullanan Mallarmé, şiirin gizem dolu olması gerektiğini savundu. Şiirlerini Art Libre'de yayımladı. Bir ara La Dernière Mode adlı dergi çıkardı. Paul Verlaine'in ölümünden sonra "şairler prensi" olarak anılan kapalı şiirin ustası Stéphane Mallarmé'yi Sartre, Fransız şairlerin en büyüğü olarak nitelemiştir. 19. yüzyıl Fransız şiirinde sembolizmin öncülerindendir. Mallarmé'ye göre kapalılık ve anlaşılmazlık şiirin özüdür. "Eski Tanrılar", "Saçmalar", "Koşuklar", ve "Düzyazılar" gibi yapıtları vardır.

24. **PAUL VERLAINE** (1844-1896) Fransız şair. Fransız şiirinin önde gelen şairleri arasındadır. Yirmi yaşına kadar subay olan babasının disiplinli yaşam anlayışı içinde yaşıdı; ancak daha sonra özgür başıboş bir yaşamı benimsedi. Düzenli bir öğrenim görmedi, lise yaşamından sonra memuriyete başladı. Bir ara Fransa ve İngiltere'de öğretmenlik yaptıysa da bu görevlerini sürdürmedi. 1871'de Paris'e gidip, Parnasçılarla tanıştı.

Bir süre sonra bu akımdan ayrılıp sembolist şiirler yazmaya başladı. 1872'de eşini terkederek Arthur Rimbaud ile eşcinsel ilişki yaşamaya başladı. Birlikte Londra ve Brüksel gezileri yaptılar. Aralarında çıkan bir tartışma sonrası Rimbaud'u silahla yaraladı. Bunun üzerine iki yıl hapis cezasına çarptırıldı. Hayatının sonuna kadar içki ve uyuşturucudan kendisini kurtaramadı fakat dikkate değer eserler yarattı. Verlaine, şiirde hayal dünyasına, doğanın yarı aydınlık, renkli görünümüne yöneldi. Fransız şiirine o güne kadar rastlanmayan yeni bir hava, canlılık ve bir musiki getirdi. Zuhul Şiirleri, Aşıkların Bayramı, Güzel Şarkı, Şiir Sanatı, Sözsüz Romanlar, Usluluk ünlü eserlerinden bazılarıdır.

25. **FRIEDRICH NIETZSCHE** (1844-1900) Alman filolog, filozof, kültür eleştirmeni, şair ve besteci. Din, ahlak, modern kültür, felsefe ve bilim üzerine metafor, ironi ve aforizma dolu bir üslupla eleştirel yazılar yazmıştır. Nietzsche'nin kilit fikirlerini Apollon-Dionysos ikiliği, perspektivizm, Güç İstenci, "Tanrının ölümü", Üstinsan ve bengi dönüş oluşturur. Felsefesinin merkezini oluşturan şey, kişinin coşkun enerjisini sömüren her türlü öğretinin, toplumsal olarak ne kadar geçerli olursa olsun sorgulanarak "hayatın evetlenmesi"dir. Hakikatin değeri ve nesnelliği üzerine yürüttüğü kökten sorgulaması, geniş çaplı yorumların odağını oluşturur ve etkisi özellikle kıta felsefesi geleneğinde varoluşçuluk, postmodernizm ve postyapısalcılık da dahil olmak üzere devam etmektedir. Nietzsche kariyerine felsefeye dönmenden önce klasik filolog (Yunan ve Roma metin eleştirmeni) olarak başladı. 1869 yılında yirmi dört yaşındayken, Basel Üniversitesinde klasik filoloji kürsüsüne, bu yeri alan en genç kişi olarak atandı. 1879 yazında, hayatının büyük bölümünde kendisine dert olacak olan sağlık sorunları yüzünden istifa etti. 1889'da kırk dört yaşında zihinsel yetilerinin tamamının yitimiyle sonuçlanan bir çöküş yaşadı. Çöküşü sonraları, üçüncü devre sifilis hastalığının neden olduğu nadir görülen bir genel pareziye yoruldu, fakat bu teşhiste şoru işaretleri vardı. Nietzsche kalan yıllarını annesinin 1897'de ölümüne kadar annesinin, 1900'de kendi ölümüne kadar kızkardeşi Elisabeth Förster-Nietzsche'nin bakımında geçirdi.

26. **JOSE MARTI** (1853-1895) Küba bağımsızlık mücadelesinin öncüsü, şair ve yazardır. 1853 yılında Havana'da doğan Marti, 17 yaşındayken sömürge yönetimine muhalif eylemleri nedeniyle İspanya'ya sürgün edildi. İspanya'da yaşadığı dönemde, Küba'da siyasi hükümlülerin maruz kaldığı eziyetleri anlatan bir broşür yayınlamıştır. Zaragoza Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra Mexico City'e (ciudad de Mexico) gitmiş ve burada edebiyat çalışmalarına başlamıştır. Askeri darbenin oluşturduğu rejime karşı muhalefeti nedeniyle bu ülkeden ayrılmak zorunda kalan Marti, Guatemala'ya geçmiştir ancak hükümetin baskısı nedeniyle buradan da ayrılmak zorunda kalmıştır. 1878'de genel afan faydalanarak Küba'ya dönmüştür ancak İspanyol yönetimine karşı mücadelesinden dolayı tekrar sürgüne gitmek zorunda kalmıştır. Önce İspanya'ya daha sonra da ABD'ye gitmiş, New York'da bir yıl yaşadıkdan sonra Venezuela'ya geçmiştir. Venezuela'ya yerleşmeyi ummasına karşın buradaki diktatörlük rejimi nedeniyle tekrar ABD'ye dönmüştür. 1895 yılında ise Küba Bağımsızlık Savaşı için ABD'yi terk etmiştir. 11 Nisan 1895'te Jose Marti, aralarında Generalísimo Máximo Gómez y Báez'in de bulunduğu sürgündeki muhaliflerden oluşan bir güçle Küba'ya ulaşmıştır. 19 Mayıs 1895'te Dos Rios savaşında İspanyol güçleri ile girdiği çatışmada yaşamını yitirmiştir. Mezarı Santiago de Cuba'da Santa Efigenia mezarlığındadır.

27. **OSCAR WILDE** (1854-1900) Ünlü cerrah William Wilde'in oğludur. Dublin'de Trinity College'ta okudu, 1874'te Oxford'a girdi. 1881 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti orada estetik üzerine bir dizi konferans verdi. İlk tiyatro oyunu Vera New York'ta sergilendi. Bir süre Paris'te yaşadı, orada Verlaine ve öbür sembolist şairlerle tanıştı. İngiltere'ye döntince Mutlu Prens'i (1888) yazdı. Oscar Wilde, 1884 yılında Constance Lloyd'la evlendi. Wilde, İngiltere'de estetizmin ve 'sanat sanat içindir' hareketinin başlıca temsilcisi olmuştur. Wilde, eşcinsellik suçlanarak iki yıl cezaevinde yatmıştır. Daha sonra Fransa'ya sürgün olarak gitmiş, 30 Kasım 1900 yılında yoksulluk içinde ölmüştür. Yapıtları; Mutlu Prens (1888), Sosyalizmde İnsan Ruhunu (1890), Yönelimler (1891), Dorian Gray'ın Portresi (1891), Narlı Ev (1892), Lady Windermere'in Yelpezi (1892), Ehemniyetsiz Bir Kadın (1893), Salomé (1893), İdeal Bir Koca (1895), Ciddi Olmanın Önemi Üzerine (1895).

28. **ARTHUR RIMBAUD** (1854–1891) Sembolizm'in en büyük temsilcilerinden, aykırı şair. Ailenin ikinci çocuğu Arthur, 8 yaşında laik bir eğitim sistemi olan Rossat Okulu'na verilir. Sofu olan annesi tarafından dini eğitim de verilen Charleville Koleji'ne gönderilir. O sıralarda Çağdaş Parnasse dergisini okur, Théophile Gautier, Théodore de Banville, Léon Diex ve Paul Verlaine gibi şairlerin şiirleriyle tanışır. Charleville'de düzenlenen geleneksel edebiyat yarışmasında birinci olur. Öksüzlerin Yılbaşı Armağanları (Les Etrennes des Orphelins) adlı şiirini Revue Pour Tous dergisine gönderir ve bilinen ilk yazılı şiiri budur. George Izambard ile tanışıp, fikirlerinden etkilenir. Ofelya, Demirci, İzlenim, Güneş ve Ten gibi şiirleri bu döneme rastlar. Bu sırada çıkan Paris Komünü ayaklanması ve Prusya-Fransa savaşı siyasi çizgisini de belirlemiş olur. Paris'te

çıkan La Charge gazetesinde Üç öpücük şiiri yayınlanır. Henüz 16 yaşındayken evden kaçıp Paris'e gider. Bundan sonra evden savaş ortamında 2 kere daha kaçmasına rağmen, perişan hallerde geri döner. Bu sırada Paris'in meşhur kafelerinde şiirler yazıp, çağın sanatı, siyaseti hakkında tartışmalara katılır ve absint içip, afyon yutmaya başlar. En son evden kaçışında, mektup ve şiirle dostluğunu pekiştirdiği dostu Verlaine'nin evine sığınır. Bundan sonraki dönemde yazdığı şiirler olgunluk dönemine ulaşır. 1873'te ilk şiir kitabı Cehennemde Bir Mevsim (Une Saison en enfer) yayınlanır. Verlaine'nin eşiyile arasının açılması ve Rimbaud ile eşcinsel ilişkilerinin başlamasıyla; Fransa'da dışlanan ikili Almanya ve Belçika seyahatlerine başlarlar. Verlaine, Rimbaud'u Brüksel'de bir tabanca kurşunu ile yaralamasının ardından, eşcinsel ilişkileri yüzünden başları belaya girer. Verlaine küçük mahkûmu olarak hapse atılır, Rimbaud ise serbesttir. 1875'te son kez görüşmelerinden sonra bir daha asla görüşmezler. Bu tarihten sonra da şiir yazmayı bırakır.

29. **RABİNDRANATH TAGORE** (1861–1941) Hindistan'daki inanışlardan biri olan Brahman inanışı içindeki varlıklı bir ailenin oğlu olarak 6 Mayıs 1861'de Kalkutta'da dünyaya geldi. Babası Hindistan'ın saygı duyulan kişilerinden Debendranath Tagore'du. Babası tarafından Hukuk öğrenimi için 1878'de İngiltere'ye gönderildi. Orada İngiliz Edebiyatı okudu. O 1883'lü yıllarda ilk şiirleri yayınlamaya başlamıştı. Daha sonra tekrar Hindistan'a geri döndü. Halkıyla iç içe olup da onların yoksulluğunu yakından görünce, çalışmalarını onların aydınlanması ve kalkınması yolunda yoğunlaştırdı. Bu düşüncesiyle 1901 yılında şimdi Bengalde sınırları içinde olan Santiniketan'da bir okul açtı. Edebiyatın yanı sıra bestekar olarak da isim yaptı. Halkına, İngilizlere karşılık özgürlük savaşını fikrini aşıladı. Ömrünün son yıllarını adını taşıyan ve artık üniversiteye kadar gelişen okullarında ders vermeye adanmış. Rabindranath Tagore 7 Ağustos 1941'de Santiniketan'da öldü.

30. **KONSTANTİNOS KAVAFİS** (1863-1933) Yunan şair. Çağdaş Yunan şiirinin önde gelen isimlerinden biridir. 1863 baharında İskenderiye'de doğdu. 1850 yılında Mısır'a yerleşen İstanbul-Yeniköy kökenli Pedros Kavafis ile Harikleia Fotiyadi'nin dokuzuncu çocuğuydu. Kavafis 7 yaşındayken babasını kaybetti (1870). Babası arkasında eski sıhhatli günlerine nazaran pek bir şey bırakmadı. Aile 2 yıl sonra 1872'de İngiltere'ye gitti. Konstantinos, eğitimini burada sürdürdü. Babadan kalan şirket 1876 bunalımı sonrasında, erkek kardeşlerin de tecrübesizliğinin etkisiyle batınca aile 1880 yılında İskenderiye'ye geri döndü. Kavafis İstanbul'da yaşadığı 1882-1885 yıllarında, Bizans ve Helen tarihini inceledi, demotiki olarak bilinen halk dilini burada tanıdı. İskenderiye'ye döndükten sonra Su İşleri Bakanlığı'nda uzun yıllar kâtiplik yapmış, İskenderiye Borsası'nda simsar olarak çalışmıştır. Ömrünün son yıllarında gırtlak kanserine yakalanan Kavafis 29 Nisan 1933'de İskenderiye'de yalnızlık içinde ölmüştür. İlk şiirleri 1903'te Yunanistan'da yayımlandı. Bir yıl sonra 14 şiirden oluşan ilk kitabını çıkardı. 1907'de Nea Zoi (Yeni Hayat) adlı edebiyat dergisinin çevresinde toplanan genç sanatçılarla ilişki kurdu. 1910'da birinci kitabını 12 şiir ekleyerek yeniden yayımladı. 1911'den ölümüne dek şiirlerini dergilerde yayımlayan Kavafis'in 154 şiiri toplu olarak 1935'te yayımlanabildi. Bütün şiirleri 1963'te gün yüzü görebildi. En önemli şiirlerini 40 yaşından sonra yayımladığı için kendisini "yaşlılığın şairi" olarak nitelendirmiştir. Kavafis konularının çok büyük bir bölümünü tarihten almıştır. Onun asıl ilgi alanı olan Helenistik dönem ve Bizans, bir kahramanlar çağı değil, karmakarışık olaylar, nedensiz gibi görülen savaşlar, uydu krallıklar, sürgün edilmiş kukla krallar, politik dalgalar, kıskanç, tutkulu sanatçılar çağıdır. Doludizgin bir cinsellik bu örgütün dokusuna işlenmiştir.

31. **WILLIAM BUTLER YEATS** (1865-1939) İrlandalı şair ve oyun yazarı. İrlanda'da yetişen en önemli lirik şairlerden biri olanın yanı sıra, 20. yüzyıl edebiyatının esas figürlerinden biridir. İrlanda edebiyatının rönesans sürecinin öncüsü sayılmaktadır. Abbey Tiyatrosu'nun kurucularından biri olan Yeats, 1923 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülmüştür. Ressam John Butler Yeats'in oğlu olan William, 1883 ve 1886 yılları arasında Dublin'de ressamlik dersleri aldı. Eğitimine daha sonra Londra'da devam etti. Tatillerini ise İrlanda'da bulunan ve şiirlerine çoğu kez mekân olan County Sligo kontluğunda geçirdi. Bu dönemde İrlanda efsanelerine ve okültizme merak saldı. İlk eseri Mosada (1886) büyüye olan ilgisini yansıtırken, The Wanderings of Oisín (1889) adlı eserinde Genç İrlanda hareketinin aşırı milliyetçiliğini dile getirdi. 1886'dan 1900'e kadar uzanan dönemde yazdığı şiirler Shelley, Spenser ve Ön Raffaellocular'dan etkilenmiştir. İrlanda mitolojisi ve temalarına odaklanan şiirleri mistik, yavaş tempolu ve lirik dille anlatılmıştır. Bu dönemde kaleme aldığı şiirlerden en bilinenleri arasında Falling of Leaves, When You Are Old ve The Lake Isle of Innisfree yer alır. 1893 yılında William Blake'in eserlerini düzenleyen Yeats'in toplu şiirleri 1895'de (Poems) yayımlandı. "Those Dancing Days Are Gone" şiiri Carla Bruni'nin 2007 No Promises albümünde seslendirildi.

32. **RUDYARD KIPLING** (1865-1936) İngiliz şair, roman ve hikaye yazarı. Altı yaşına geldiği zaman, Hindistan'ın ikliminin İngiliz çocukların sağlığına iyi gelmeyeceğini düşünen anne ve babası onu İngiltere'de yaşayan bir ailenin yanına gönderdi. İlk tahsilini İngiltere'de yaptıktan sonra Hindistan'a döndü. Lahor'da gazeteciliğe başlayıp, genç yaşta yazıları ile kendini kabul ettirdi. 1889'da İngiltere'ye dönüp Londra'ya

yerleşti. İngiliz dilini ustalıkla kullanması, Hindistan'daki hayatı yazılarında konu alması, romantizmle, realizmi birleştirmeyi başarması ona 1907 yılındaki Nobel Edebiyat Ödülünü kazandırdı. İki kez şövalyelik ödülüne layık görüldüğü halde kabul etmedi. Yaşadığı devirde, doğunun eşsiz zenginliklerini tabiatın güzelliklerini ve hayvanlar alemini açık bir dille anlatmış, okuyucuyu büyük ustalıkla yazılarına bağlamıştır. Şiir ve romanlarının yanında zamanın en usta hikayecisi olarak tanınan Kipling, küçük hikaye sanatını çok iyi biliyordu. Hayatını yazı yazmakla geçiren İngiliz hikayecisi 1936 yılında Londra'da öldü.

33. **PAUL VALÉRY** (1871-1945) Fransız şair ve yazardır. (d: 1871 - ö: 1945) 20. yy'ın en büyük şairlerinden biridir. 1894'ten başlayıp ölünceye kadar her gün düşüncelerini not ettiği ``Defterler`` yazarın kişiliğinin aynası sayılır. ``Deniz Mezarlığı`` ise şiir sanatının doruklarına çıktığı eseridir. Bundan başka Felsefe ve eğitim üzerine de yazılar yazmış, 1925'te de Fransız Akademisi'ne seçilmiştir.

34. **ROBERT FROST** (1874-1963) ABD'li bir şairdir. Yapıtlarındaki ilhamı New England eyaletinden almış, bu bölgeyi karmaşık sosyal ve felsefi temaları işlemek için kullanmıştır. Popüler ve çok atıf yapılan Frost, yaşamı boyunca defalarca onurlandırılmış, ve 4 Pulitzer Ödülü almıştır. Her ne kadar New England ile ilişkilendirilse de, Frost San Francisco'da doğmuştur. Annesi İskoç kökenli Isabelle Moodie'dir. Babası öldükten sonra, annesi ve kız kardeşi ile doğu Massachusetts'e taşınmıştır. Babası eskiden Öğretmenlik yapıyordu ama sonradan bir gazete muhabiri oldu. Dartmouth Üniversitesi'ne gitti, Theta Delta Chi organizasyonuna katıldı ve birçok işte çalıştı. Fabrika işçiliği ve gazete dağıtıcılığı bu işlerden sadece birkaçıdır.

35. **RAINER MARIA RILKE** (1875-1926) Önce keşişlerin yönettiği seçkin bir okulda, daha sonra askeri okullarda okudu. Askeri eğitim duygusal mızacına aykırı olduğu için okuldan ayrıldı. Prag'daki Karlova Üniversitesi'nde Alman edebiyatı ve sanat tarihi öğrenimi gördü. Kendini derslere veremediğini görünce üniversiteyi bırakıp sanatçı çevreleri ve kozmopolit havasıyla kendisine çekici gelen Münih'e gitti. Arayış içinde sürekli gezilere çıktığı, düşlerini başkalarıyla paylaşmaya çalıştığı olgunluk dönemi bundan sonra başladı. 1897 baharında tanıştığı Lou Andreas-Salomé'yle birlikteliği, Rilke'nin yaşamında bir dönüm noktası oldu. Rusya'da yazdığı ve 1905'te yayınlanan üç bölümlük şiir dizisi Saatler Kitabı, olgunluk döneminin başlangıcı sayılır. 1907-08'de yayınlanan Yeni Şiirler'de topladığı şiirler ise Rilke'nin Paris yıllarında lirik Alman şiiri geleneğinden kopuşunu temsil eder. 1904'te Roma'da yazmaya başladığı Malte Laurids Brigge'nin Notları, Yeni Şiirler'in düzyazı karşılığı sayılabilir. Rilke, daha sonra yazmayı bırakmayı düşünecek kadar ağır bir bunalıma girdi; kısa şiir dizisi Meryem'in Yaşamı dışında 13 yıl hiçbir şey yayınlamadı. 1912'nin başında Trieste yakınlarındaki Duino Şatosu'nda kaldığı sırada iki uzun ağıt yazdı. 1922'de, yaratıcı gücüne bir kez daha kavuştuğu İsviçre'de, yıllar önce başladığı Duino Ağıtları'nı bitirdi. Aynı yıl yeni biçim denemelerine giriştiği son büyük yapıtlarını verdi. 1926'da Cenevre Gölü kıyısında bir sanatoryumunda öldü.

36. **ANTONIO MACHADO** (1875-1939) İspanyol şair Madrid'te Institucion Libre de Ensenanza'da ve Paris'te Sorbonne Üniversitesi'nde edebiyat üzerine öğrenim gördü. Çevirmenlik ve öğretmenlik yaptı. Iğ Savaş sırasında Cumhuriyetçilerin safındaydı, 1939'da annesiyle birlikte başka mültecilerle sınırı geçip Fransa'ya sığındığı yıl öldü. İspanyol edebiyatında döneminin umutlu umutsuzluk arasındaki gerilimini yansıtan ürünler vermiş, 1898 Kuşağı denilen hareketin önemli temsilcilerindendir.

37. **ALEKSANDR BLOK** (1880-1921) Rus şair, oyun yazarı. Blok hukuk profesörü bir babanın oğluydu. Ancak şairin doğumundan bir süre sonra anne ve babası ayrıldı. Petersburg Üniversitesi'nin rektörü ve bir botanikçi olan dedesi Beketov'un evinde büyüdü. Yaz aylarını ise ailesiyle birlikte Moskova yakınlarındaki sayfiye yeri Şahmatovo'da geçirdi. Burada edindiği doğa izlenimleri pek çok şiirinde kendisini gösterdi. 1898-1901 yılları arasında Petersburg Üniversitesi'nde hukuk eğitimi aldı. Daha sonra filoloji fakültesine girdi ve 1906'da mezun oldu. 1898'de ileride (1903) karısı olacak olan, ünlü kimyager Dimitri Mendeleev'in kızı Lyubof Mendelyeva ile tanıştı. İlk dönem şiirlerinde sık sık ondan bahsetti (Hoş Hanıma Şiirler). Yazarın sembolist şiirlerinin ilki 1903-1904 yıllarında yazdığı "Hoş Hanıma Şiirler" eseridir. Ağustos 1921'de yazar kalp hastalığından dolayı öldü.

38. **GUILLAUME APOLLINAIRE** (1880-1918) İtalyan asıllı Fransız şair, yazar ve sanat eleştirmeni. Gerçek adı Wilhelm Albert Włodzimierz Apolinary Kostrowicki olan Apollinaire Polonyalı bir anne ile İtalyan bir babanın oğludur. 1880 yılında Roma'da doğdu. Monako'daki Collège Saint-Charles'da Fransızca öğrenim gördü. 1902'de Paris'e yerleşti, Cannes ve Nice'de çeşitli okullara eğitimine devam etti. Edebiyat ve resim çevrelerinde sık sık görünmeye başladı. 1903'te Le Festin d'Esopo adlı dergiyi kurdu. Fransa'da Pablo Picasso, André Derain, Marie Laurencin ile tanıştı. Daha sonra Almanya Rhineland'e giderek, bir süre öğretmenlik yaptı. Bu yıllarda şiirleri Fransız modern şiirleri arasındaydı. 1911 yılında Pablo Picasso ve Georges Braque ile birlikte Kubist Oda 41'in düzenlenmesine yardım etti. Böylelikle resim eleştirmenliğine ağırlık verdi. İlerleyen

yıllarda edebiyata özellikle şiirlere bir resim akımı olan kübizmi oturttu. Kübizme duyduğu ilgi ile birlikte sürrealizm benimsedi. İlk inceleme yazılarını ve şiirlerini çeşitli ressamların gravürleriyle birlikte yayınladı. 1913'te geçmiş 15 yılın şiir seçkisi olan *Alcools*'u yayınladı. Daha sonra kübist ressamların resimlerini analiz ettiği *Kübist Ressamlar* adlı eseriyle kübizmden ayrılp, kuramlarını ve öncülüğünü kendisinin yaptığı Orphizmi benimsedi. 1911 yılında Mona Lisa tablosunu çaldığı şüphesiyle bir hafta gözaltında tutuldu, suçsuz olduğu anlaşılınca serbest bırakıldı. Apollinaire, I. Dünya Savaşı'nda ağır yaralandı ve 1918'de Paris'te gripten öldü.

39. HALİL CİBRAN Lübnan asıllı ABD'li ressam, şair ve filozof. Cibran, 1883 yılında Lübnan'da doğdu. Eserleri ve düşünceleri dünya üzerinde geniş yankı uyandırdı. Şiirleri yirmiden fazla dile çevrilmiş olan Cibran aynı zamanda başarılı bir ressamdı. Resimlerinin bazıları günümüzde dünyanın birçok şehrinde sergilenmektedir. Yaşamının yaklaşık son yirmi yılını ABD'de geçiren yazar, ölümüne kadar kaldığı bu ülkede eserlerini İngilizce yazmıştır. 1960'lı ve 70'li yıllarda Batı Avrupa ve ABD'de gençlik arasında en çok okunan ve tartışılan yazarlardan biridir Halil Cibran. Bir Yakındoğulu şairin Batı dünyasında bu kadar etkili olmasının nedeni, işlediği temanın evrenselliği ve İngilizceyi çok iyi kullanmasında kaynaklanmaktadır. Yaşadığı günlerde düşüncelerinin, toplumun birçok kesimi tarafından benimsenmesi kitaplarının egemenlerce tehlikeli ve devrimci bulunmasına neden olmuştur. Gençliği zehirleyici görülerek Beyrut'ta Pazar yerinde yakılan ilk kitabı, Paris'te iken yazdığı "Asi Ruhlar"dır. Bu yüzden Marotın kilisesi tarafından aföz edilmiştir. Kitapları Nazi Almanya'sında da yakılmıştır. Aile kökünün nereden geldiği tam olarak bilinmemektedir. Kendi araştırmaları, kökeninin Arap matematikçi El Harezmi'ye dayandığını belirtir. Bazı kayıtlar ailenin Beşeri köyüne 17. yy. da geldiklerini göstermektedir. Aile içinde anlatılanlara göre geçmiş Babil'deki Kaddelilere uzanmaktadır. Bir başka görüş de, Türkiye'nin Tunceli yöresinden göç ettiklerini ileri sürer. Yavuz Sultan Selim zamanında (1514) Konya, Karaman, Ankara, Kayseri bölgelerinde yaşayan Milan, Berazan, Karakeçi, Cibran, Hasenan, Sıpkan, Hahderan, Celali aşiretleri; Viranşehir, Varto, Muş, Hıms, Eleşkirt, Patnos, Ağrı, Erciş ve Van yörelerine yerleştirilmiştir. Adı geçen Cibran aşireti belki de Halil Cibran'ın aile kökeni olabilir. Cibran on iki yaşındayken ailesi Amerika'ya göç etti. İlk, orta ve liseyi Boston'da tamamladı. Daha sonra isteği üzerine Beyrut El Hikmet Medresesi'ne okumak üzere geldi. Burada tıp, uluslararası hukuk, dinler tarihi ve müzik eğitimi aldı. 1901 yılında çok iyi dereceyle medreseyi bitirdi. 1902-1908 yıllarında resim yaparak geçimini sağladı. 1908'de Paris'e giderek Güzel Sanatlar Akademisi'ne yazıldı. Üç yıl süre ile Auguste Rodin'den ders aldı. 1918'de ilk kitabı "Deli" yayınlandı. 1923 te de "Ermiş" bunu izledi. Bu kitabı, adını dünyaca tanınmasını sağladı. Bunları, "İnsanoğlu İsa" ve "Yeryüzü Tanrıları" izleyerek üntünü perçinledi. Cibran 1910'da Boston'a döndü. Kısa bir zaman sonra New York'a yerleşti ve ölümüne kadar orada yaşadı. Paris'teyken ünlü Rodin, Debussy ve Edmond Rostand'ın portrelerini yaptı. Çok istemesine rağmen parasızlık nedeniyle Beyrut'a dönemedi. 1931 yılında 48 yaşında yalnız ve yoksulluk içinde öldü. Vasiyeti üzerine doğduğu yer olan Beyrut'un Beşeri köyüne gömüldü.

Çektiği acılar ve yoksulluk Cibran'ı içinden çıkılmaz bataklıklara sürüklememiştir. Sevgiyi tüm insanları ve doğayı sevmek olarak ele almış, bireysel acı ve kederlerin toplumsal nitelikte olduğunu göstermiştir.

40. EZRA POUND (1885-1972) ABD'li şair, çevirmen, deneme yazarı Ezra Loomis Pound 30 Ekim 1885'te Idaho Eyaleti'nin Hailey kasabasında doğdu, 1 Kasım 1972'de Venedik'te öldü. Bir süre Cheltenham Askeri Akademisi'nde öğrenim gördü, ancak ortaöğrenimini Wyncote'da tamamladı. New York'ta Hamilton College'ın felsefe bölümünü bitirdi. Pennsylvania Üniversitesi'nde lisanüstü eğitimi gördü. Bir süre Indiana'da Crawfordsville'de Wabash College'da öğretmenlik yaptı. 1907'te ABD'nden ayrılarak Avrupa'ya gitti; uzun süre İngiltere'de, dört yıl kadar da Fransa'da oturdu (1921-1925), sonra İtalya'da yerleşti. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Faşizm'den yana konuşmalarından dolayı 1943'te 'vatan haini' sayıldı; savaş sonunda tutuklanıp önce Pisa'da bir kampta altı ay gözetimde tutuldu; ardından Washington'a yargılanmak üzere götürüldü, ancak akıl hastası olduğu ileri sürülerek Amerika'da Washington D. C. 'deki Saint Elizabeth Hastanesine yatırıldı (1945-1958); çeşitli ülkelerdeki sanatçıların çabasıyla özel bir alfa serbest kalınca, yine İtalya'ya giderek ölene dek Rapallo ve Venedik'te yaşadı. 1912'de Hilda Doolittle, Richard Aldington ve F. S. Flint'le birlikte İmgecilik akımının, ardından Blast adlı dergide W. Lewis'le birlikte Vortisizm akımının öncüsü olmuştur. 1949'te Bollingen Şiir Ödülü'nü almıştır. Batı sanat ve kültürünü her yanıyla inceleyen Pound, klasik İlkçağ'dan Çin ve Japon şiirine kadar ilgi göstermiş, bunlardan esinlenerek şiire yeni olanaklar ve zenginlikler kazandırmıştır. İngiliz ve Amerikan şiirini derinden etkileyen Pound "şairler şairi" olarak nitelendirilmiştir.

41. BLAISE CENDRARS (1887-1961) İsviçre asıllı Fransız şair, roman ve deneme yazarı. Asıl adı Frédéric Louis Sauser Cendrars'dır. Annesi İskoçyalı, babası İsviçreli'dir. Babasının işleri nedeniyle çocukluğu Mısır, İngiltere, İsviçre ve İtalya'yı dolaşarak geçti. Ailesinin İsviçre'de Neuchâtel'e yerleşmesine karşın Cendrars serivenlerle dolu bir yaşamı tercih ederek tüm dünyayı dolaştı: Çin, İran, Sibirya, Hindistan, Rusya,

ABD, Kanada, Brezilya, Arjantin'i dolaştı. Mücevher alım satımı, arıcılık, tarım işçiliği, savaş muhabirliği, oyunculuk, senaryo yazarlığı, film yönetmenliği, yayıncılık gibi türlü işlerde çalıştı. Birinci Dünya Savaşı'nda Fransa'da Yabancılar Lejyonu'na girdi, savaşta bir kolunu yitirdi. New York'ta iken Les Pâques at New York (New York'ta Paskalya) adlı yapıtı ile şair olarak ünlendi. 1961'de Paris Kenti Büyük Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Cendrars'a göre "şair, devrimin cesur, atak ve yepyeni yöntemlerle sözlere dökülmesi ve birçok izlenimin aynı anda imge, duygu, çağrışım ve şaşırtıcı teknikleri içeren karmaşık bir doku içinde, düzensiz ve aksak bir ritimle iletilmesi"dir. ABD'li yazar Henry Miller Cendrars'ı "modern edebiyatın dehası" olarak nitelemiştir.

42. **SAINT-JOHN PERSE** (1887-1975) Fransız şair ve diplomat. Lirik şiirleri ile yeni bir dil yaratma arayışına giren şair, insanın yazgısı ve doğayla ilişkilerini konu edindi. Diploması hayatında ise Fransız Dışişleri Bakanlığında dış politika bölümünün direktörlüğüne kadar yükseldi. 1960'da edebiyat dalında Nobel Ödülüne layık görüldü.

43. **GEORG TRAKL** (1887-1914) Avusturyalı lirik şair. Georg Trakl empresyonizm ve ekspresyonizm'in dikkate değer isimlerindendir.

44. **T. S. ELIOT** (1888-1965) ABD doğumlu İngiliz şair, oyun yazarı ve edebiyat eleştirmeni. Ekspresyonist. The Love Song of J. Alfred Prufrock, The Waste Land ve Four Quartets adlı şiirleri 20. yüzyıl modernist şiirinin en başarılı örneklerindendir. St. Louis, Missouri'de doğdu. Harvard Üniversitesinde okudu. Daha sonra İngiltere'ye yerleşti, evlendi ve bir bankada memur olarak çalıştı. Anglikan mezhebine geçti ve daha sonra şiirlerini yayımladığı Faber and Faber yayınevini kurdu. Londra'da 1965'de öldü. T. S. Eliot'un şiiri sıklıkla zaman bağımlı, zaman güdümlü gelenekten kaçma arzusunu yansıtmaktadır. "Burnt Norton" (1941) adlı şiiri buna bir örnek olarak verilebilir. Klasik kültürün malzemesini şiirde çok fazla kullanır. 19. yüzyıl şiirindeki şen, iyimser ve umut dolu havaya karşı bir ayaklanmayı temsil eder. Yeats, Ezra Pound ile başlayan 'yenileşme' hareketini ileriye götürerek yaymıştır.

45. **FERNANDO PESSOA** (1888-1935) Portekizli şair, ressam. Lizbon'da doğdu. Beş yaşındayken, müzik eleştirmeni olan babasını kaybetti. Annesi, Portekiz'in Durban konsolosuyla yeniden evlenince yerleştikleri Güney Afrika'da (1896) tam bir İngiliz eğitimi gördü. 1905'te geri döndüğü Lizbon'da yaşamının sonuna kadar kaldı. Geçimini, İngilizce ve Fransızca iş mektupları yazarak kazandı ve yalnız yaşadı. Portekiz modernizminin öncülerinden olan Pessoa, Milton, Shelley, Keats, Poe, Byron, Whitman, Shakespeare, Baudelaire'den etkilenmiş ve ilk şiirlerini, İngilizce olarak, 1905-1908 yılları arasında yazmıştır. 1912'de, ilk şiirlerini "Portekiz Rönesansı" hareketinin yayın organı A Aguia dergisinde yayımladığında, simgeci şiirin ve "saudosismo"nun (geçmişe özlem) etkisi altındaydı. Aynı yıllarda, düzyazı metinler (Fausto, Epithalamium, O Marinheiro, Na Floresta do Alheamento, vd.), eleştiri ve denemeler yazdı. 1913'te, fütürist harekette yer aldı ve Sá-Carneiro ile birlikte Portekiz öncü edebiyatını başlatarak, "paulismo" akımını yarattı. 1914 yılında, her şeyi, olabilecek bütün tarzlarda hissetmek için, kendi içinde güçlü olarak bulunan farklı yazar kimliklerini aralarında diyaloga sokarak, onlara yazı aracılığıyla kurmaca bir gerçeklik kazandırdı. Pessoa'nın farklı yazar kimliklerinin yansımaları olan bu köktaş şair ve yazarlar Alberto Caeiro, Alvaro de Campos, Ricardo Reis, Bernardo Soares ve Fernando Pessoa'nın kendisidir. Pessoa'nın kendi şiirleri ve köktaş şairleri aracılığıyla yarattığı şiirler Orpheu, Portugal Futurista, Contemporanea, Atena gibi ancak birkaç sayı çıkan dergilerde yayımlandı. "Vatanım Portekiz dilidir" diyen Pessoa ölümünden bir yıl önce, Portekiz tarihinin okültist ve singeci bir yorumu olan "Mensagem" adlı şiiri yazdı ve Ulusal Propaganda Sekreterliği'nin açtığı yarışmada ödül aldı.

46. **JEAN COCTEAU** (1889-1963) Fransız şair, film yönetmeni. 1889 yılında Paris'te doğan Cocteau gençlik yıllarında şiir ve yazma ilgi duydu. Dönemin sürrealist, dadacı ve kübist öncü sanatçılarıyla arkadaşlıklar kurdu, şiirler, piyesler, romanlar ve şarkı sözleri yazdı. Garip özel yaşamıyla dikkat çekmiş, çeşitli erkekler ve kadınlarla egzantrik ilişkiler yaşamıştır. Bir dönem uyuşturucu da kullanmıştır. Cocteau'nun filmleri yoğun sanatsal ve fıkri altyapıları ile fark yaratır. Cocteau modern sanat ve sinema dünyasına çok büyük katkılarda bulunmuştur. 11 Ekim günü Édith Piaf'ın öldüğü açıklandıktan kısa bir süre (aynı gün içinde) çok sevgili dostu Jean Cocteau da hayata veda etti. Cocteau'nun Piaf'ın acısına dayanamadığı için kalp krizi geçirdiği söylenir.

47. **ANNA AHMATOVA** (1889-1966) Gerçek ismi Anna Andreevna Gorenko olan yarım yüzyıl boyunca romantik ve duygusal St. Petersburg geleneğinin en önemli temsilcisi Rus şair. Ahmatova'nın çalışma alanı, kısa lirik şiirleri evrensellemektir. 1935-1940 arasında Stalinist terör olarak bilinen dönemde Requiem adlı

trajik şaheseriyle öne çıktı. Eserlerinde Stalinizm gölgesinde yaşayan yaratıcı kadınların kaderini, zaman ve anı olarak türlü temalarla anlatır.

48. **GABRIELA MISTRAL** (1889-1957) Şilili şair ve diplomat. 1945'de edebiyat dalında Nobel Ödülü'nü aldı. Bu ödüle layık görülen ilk Latin Amerikalı oldu.

49. **PIERRE REVERDY** (1889-1960) Önce kübizmden, ardından gerçeküstücülükten etkilenmiş Fransız şair. Şiirleri zor anlaşılır olduğu için, ancak sınırlı bir okura ulaşabilmiştir. Kübizmi yaymak amacıyla Nord-Sud (1916) adlı kısa ömürlü bir dergi çıkarmış, 1920'lerde yöneldiği gerçeküstücülüğün ardından yeniden kübizmden esinlenen bir şiir tekniğine dönmüştür. 1910'da Paris'e gelerek burada basımevi düzeltmenliği yapmaya başladı. Montmartre'a yerleşti, Picasso, Braque, Matisse, Max Jacob ve Apollinaire ile dostluk kurdu. Birinci Dünya Savaşı'nda gönüllü olarak yazıldı, sonra çürüğe çıkarıldı. 1916'da kısa ömürlü Nord-Sud dergisini çıkardı. İleride gerçeküstücülük akımının kaynağını oluşturacak şiirler yayımladı: La Lucarne ovale (1916), les Ardoises du toit (1918), Étoiles peintes (1921, Boyalı Yıldızlar), Cœur de chène (1922), Les Épaves du ciel (1924; Gökyüzünün Yıkıntıları). André Breton, Gerçeküstücü Manifesto'da (Manifestes du surréalisme), şiirde imgeyi Reverdy'nin kaleminden açıklaması ve 1924'te Gerçeküstücüler tarafından "yaşayan en büyük şair" olarak duyurulmuştur.

50. **MARİNA İVANOVNA TSVETAYEVA** (1892-1941) Rus şair. Şiirlerinde özgün ve doğrudan bir dil ve kesik kesik ritimler kullanmıştır. Ülkesi dışında fazla tanınmamakla birlikte 20. yüzyıl Rus şiirinin en iyi şairlerinden biri sayılır. Gençliğin büyük bölümünü Moskova'da geçirdi. Babası üniversitede hoca, annesi piyanistti. On altı yaşında Sorbonne Üniversitesi'ne girdi. 1910'da ilk şiir kitabı Veğerni Albom'u (Akşam Albümü) yayımladı. Kitaptaki şiirler henüz toy bir şairin ürünleri olmakla birlikte büyük umut vaat ediyordu. 1916-20 arasında kâğıt sıkıntısı yüzünden şiirleri basılamadı, ama elden ele dolaştı. Kitap olarak basılınca da büyük ilgi gördü. Uzun manzum masalı Tsar-devitsa (1922; Çar-Kız), en tipik ve en güzel şiirlerinden biridir. Tsvetayeva Sovyet Devrimi'ni tepkiyle karşıladı. Kocası Sergey Efron da karşı devrimci Beyaz Ordu'da subaydı. Bu dönemde yazdığı şiirlerin çoğunda Bolşeviklere karşı direnişi yüceltti. Bunlardan 1917-21 arasında yazdığı, ama ancak 1957'de Münih'te yayımlanan şiir dizisi Lebedini stan (Kuğu Kampı), bir Beyaz Ordu subayının karısının gözünden iç savaşın lirik bir tarihiydi. Tsvetayeva 1922'de SSCB'den ayrılarak Berlin'e, ardından da Prag'a gitti. 1925'te Paris'e yerleşti. Stihik Bloku'yu (1922; Blok İçin Şiirler) ve sağlığında basılan son şiir kitabı Posle Rosii'yi (1928; Rusya'dan Sonra) orada yayımladı. Ayrıca Ariadne (1924) ve Phaidra (1927) gibi klasik konuları işleyen iki manzum trajedi, yaratıcılık üzerine birkaç deneme ve Moy Puşkin (1937; Benim Puşkin'im) gibi eleştiri kitapları yazdı. Son şiir dizisi Stihik Chëii (1938-39; Çek Ülkesi İçin Şiirler), Nazilerin Çekoslovakya'yı işgaline karşı duyduğu tepkiyi dile getiriyordu. Tsvetayeva 1930'larda yazdığı "Toska porodine" (1935; Vatan Hasreti) ve "Rodina" (1936; Vatan) gibi şiirlerinde ülkesi dışında yaşamının getirdiği yabancılaşmayı ve Rusya'ya duyduğu özlemi dile getirdi. 1930'ların sonunda komünistlerle işbirliği yapmaya başlayan kocası kızını da yanına alarak SSCB'ye döndü. (Sonradan ikisi de Stalin dönemindeki terörün kurbanı olacaktı.) 1939'da Tsvetayeva da ülkesine dönerek Moskova'ya yerleşti. II. Dünya Savaşı sırasında Moskova boşaltılırken uzak bir kasabaya gönderildi. 1941'de orada kendini öldürdü.

51. **CÉSAR VALLEJO** (1892-1938) Latin Amerika edebiyatında toplumsal değişime sözcüklük etmiş Perulu şair ve yazar. Ölümünden sonra büyük ün kazanmıştır. İspanyol ve Yerli kökenli dindar bir ailenin 11. çocuğu olarak dünyaya geldi. Küçük yaşta yerlilerin uğradığı haksızlıklara tanık oldu; yoksulluğu ve açlığı tanıdı. 1913 ile 1917 arasında Trujillo Ulusal Üniversitesi'nde edebiyat öğrenimi gördü. Daha öğrencilik yıllarında önce edebiyat çevreleriyle ilgili kuran Vallejo 1916'da La Reforma dergisinde düzenli olarak şiir yayımlamaya başladı. Gene bu dönemde El romanticismo en la poesía castellana (yayımlanışı 1954; Kara Haberciler) Parnasçılığın ve modernismo akımının öğelerini birleştirmeye çalıştı. 1918'de yayımlanan şiir kitabı Los heraldos negros'ta insanlığın çektiği acılar ve ölüm karşısındaki sıkıntıları dile getirdi. 1920'de, Yerlilerle ilgili siyasi olaylara karışınca yaklaşık üç ay kadar hapiste kaldı. Bu deneyim, annesinin ölümünden duyduğu acıyı daha da derinleştirdi ve bütün yaşamı boyunca etkisini sürdürecektir ruhsal bir çöküntüye yol açtı. Escalas melografadas (1922; Müzikte Gamlar) adlı öykü kitabı ile Trilce'deki (1922) karmaşık şiirlerinin çoğunun tohumları hapisteyken atıldı. Tipografik fantezileri ile alabildiğine serbest bırakılmış sözcüğüyle boş ve düşman bir dünyada şairin şaşkınlığını dile getiren Trilce, türetilmiş sözcükleri, günlük konuşma dilini, baskı tekniğindeki yenilikleri ve çarpıcı imgeleri kaynaştırmasıyla gelenekten tümüyle kopuşun habercisiydi.

52. **E. E. CUMMINGS** (1894-1962) E. E. Cummings ismini kullanan Amerikalı şair, ressam, deneme ve oyun yazarıdır. Hayatı boyunca dokuz yüzdenden fazla şiir, iki roman, birkaç tane de tiyatro oyunu ve deneme kitabının yazarı olan Cummings'in, bunların yanında birçok tablosu bulunmaktadır. 20. yüzyıl şiirinin en önde

gelen ve popüler yüzlerinden biridir. İ.E. E. Cummings'in geleneksel olmayan majüskül (büyük) harf kullanma tarzı zaman zaman yayıncı ve okurları tarafından isminin küçük harflerle ve araya nokta konulmadan yazılması suretiyle öne çıkarılmıştır. Ölümünden sonra eşi tarafından bir kitabın önsözünde belirtildiği üzere yazar sadece küçük harf kullanılarak şiirlerini yazmıştır. Böylece ismi resmi olarak "e. e. cummings" olarak değiştirilir. Fakat daha sonra, Cummings tarafından eserlerini Fransızcaya çeviren kişiye yazılan bir mektup incelendiğinde isminin yazılışında büyük harf kullanılmasını tercih ettiği ortaya çıkar. Bugün Cummings'i araştıran bir kişi yazarın ismini küçük harfle yazmasının bir alçakgönüllülük göstergesi olduğunu düşünebilirken, bir diğeri bu durumu yazarın kibirli olmasıyla açıklamaktadır. Kısacası tartışmalar hâlâ devam etmektedir.

53. **PAUL ELUARD** (1895-1952) Dadacı ve gerçeküstücü Fransız şair. 1912'de İsviçre, Davos'taki Clavadel sanatoryumunda verem tedavisi görürken genç bir Rus kıızıyla, Helena Dmitrievna Diakonova ile tanıştı, ona Gala adını verdi. 1917 Şubat ayında evlendiler. André Breton ve Louis Aragon ile tanıştı, her ikisiyle de uzun ve siyasi görüş ayrılıklarıyla gölgelenen bir ilişki kurdu. I. Dünya Savaşı'nda cephede görev aldı ve bu dehşetin anılarını 'Le Devoir' adlı şiir derlemesinde dile getirdi. Savaş sonrasında önce Dada hareketine, sonra da gerçeküstücü akıma aktif olarak katıldı. 1929 yılında Dalí'yle tanışan Gala, Éluard'dan ayrıldı. Éluard ise 1930'da, Nusch adını vereceği Maria Benz'le tanışıp 1934 yılında evlendi. Bu arada, 1926 yılında diğer gerçeküstücülerle birlikte üye olduğu Fransa Komünist Partisi'nden 1933 yılında ihraç edildi. II. Dünya Savaşı sırasında direniş hareketinin büyük şairlerinden biri olan Eluard, 1942 yılında, içinde ünlü 'Özgürlük' şiirinin de yer aldığı 'Poésie et Vérité' adlı derlemeyi gizlice yayımladı. Fransa özgürlüğüne kavuştuktan sonra büyük şöhret kazandı. 1952 yılında bir kalp krizi sonucunda öldü.

54. **SERGEY YEsENİN** (1895-1925) Rus şair. Rusya'nın Ryazan bölgesinde Konstantinovo (bugün Yesenino) köyünde çiftçi bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Dokuz yaşındayken şiir yazmaya başladı. 1912'de düzeltmen olarak çalıştığı yayınevi tarafından Moskova'ya gönderildi. Ertesi yıl Moskova Devlet Üniversitesinde dışardan öğrenci olarak katıldı ve bir buçuk yıl boyunca orada çalıştı. 1915'te Alexander Blok, Sergei Gorodetsky, Nikolai Klyuev ve Andrey Bely gibi şairlerle tanışmak için St. Petersburg'a gitti. Alexander Blok'tan şairlik kariyeri açısından büyük destek aldı. 1916-1917'de, askere çağırıldı. I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesinden sonra devrimin daha iyi bir yaşam sağlayacağına inandı ve Ekim Devrimini destekledi. Fakat daha sonra Bolşevizmin kurallarını eleştirerek ederek bunları şiirlerine yansıttı. Ağustos 1917'de, daha sonra Vsevolod Meyerhold'un eşi olan aktris Zinaida Raikh ile evlendi. Eylül 1918'de kendi yayınevini kurdu. 1921'in sonuna doğru ressam Gheorghe Yakulov'u ziyaret ettiği sırada, 44 yaşında olan dansçı Isadora Duncan ile tanıştı. 1922 yılında evlendiler. Birlikte Avrupa ve Amerika seyahatleri yaptılar. Yesenin'in içki sorunu; onu otel ve lokanta gibi yerlerde taşkınlık yapmasına sebep oldu. Mayıs 1923'de Duncan'dan ayrılıp Moskova'ya döndü. 1924'te Tavern Moscow ve Confessions of a Hooligan, 1925'te ise Desolate and Pale Moonlight ve The Black Man'ı yayınladı. Sergey Yesenin, psikolojik bir rahatsızlık yaşadı ve bir ay akıl hastanesinde kaldı. Noel için hastaneden çıkarıldıktan birkaç gün sonra, 27 Aralık 1925'te İngiltere Otelindeki odasında kendini asarak intihar etti. Cesedinin yanında, intiharından bir gün önce bileklerini kesip kendi kanıyla Mayakovski'ye yazdığı veda şiiri bulundu. Sergei Yesenin, Moskova'nın Vagankovskoye mezarlığına defnedildi. Rusya'nın en popüler şairlerinden birisi olması ve cezasizi için devlet töreni düzenlenmesine rağmen Josef Stalin ve Nikita Kruşçev'in başkanlığı esnasında, eserlerinin büyük bölümü Kremlin tarafından yasaklandı. Nikolay Bukharin'in Yesenin'i eleştirisi, önemli şekilde yasaklamaya katkıda bulundu. Eserleri yeniden ancak 1966'da yayınlandı.

55. **ANDRÉ BRETON** (1896-1966) Fransız yazar, şair, ve gerçeküstücü kuramcı, Gerçeküstüçülüğün babası olarak tanınır. 1924 yılında yayınlanan Gerçeküstücü Manifesto'su ile psikolojik çözümlemeler içeren otonom yazı tekniğini edebiyat dünyasına tanıtmıştır. Normandiya'da doğdu, tıp ve psikiyatri okudu. I. Dünya Savaşı sırasında bir nöroloji koğuşunda çalıştı. Burada antisosyal davranışlarıyla geleneksel sanat anlayışlarına karşı çıkan Alfred Jarry ve Jacques Vaché ile tanıştı. Onların düşüncelerinden etkilendi. Jacques Vaché 24 yaşında kendini Seine nehrine atarak intihar etti. Vaché'nin savaş sırasında Breton ve başkalarına yazdığı mektuplar Savaş Mektupları adı altında 1919'da yayınlandı. Bu kitap üzerine Breton'un yazdığı dört adet deneme bulunmaktadır. 1919 yılında Louis Aragon ve Philippe Soupault ile birlikte *Edebiyat* (Littérature) adlı dergiyi kurdu. Bu yıllarda Dadaist Tristan Tzara ile bağlantıya geçti. 1924 yılında Gerçeküstücü Araştırma Bürosu'nun kurucu öncülerinden oldu. *Manyetik Alanlar* (Les Champs Magnétiques) kitabı ile otomatik yazı tekniğini pratiğe döktü. 1924 yılında Gerçeküstücü Manifesto'yu yazdı ve Gerçeküstü Devrim dergisinin editörü oldu. Etrafında - Philippe Soupault, Louis Aragon, Paul Éluard, René Crevel, Michel Leiris, Benjamin Peret, Antonin Artaud ve Robert Desnos gibi genç yazarlardan bir topluluk oluşması zaman almadı. Arthur Rimbaud'nun özgür sanat anlayışını ve Karl Marx'ın politik düşüncelerini birleştirmek için sabırsızlanan Breton 1927'de Fransız Komünist Partisi'ne katıldı. 1933'te partiden atıldı. Bu süre içerisinde geçimini kendi sanat galerisinde sattığı tablolarla sağladı. Breton'un öncülüğünde gerçeküstüçülük tüm Avrupa'da ses

getiren bir sanat anlayışı oldu ve döneminin tüm sanat dallarını etkiledi. Bu dönemin ürünü olan eserlerde insanın algısının kökenleri ve insanın etrafındaki olaylara bakış açısı sorgulandı. 1938 yılında Fransız hükümetinden aldığı kültürel komisyon ile Meksika'ya gitti. Bu Breton'a Troçki ile tanışma fırsatı sağladı ve beraber Devrimci, Özgür Bir Sanat İçin (Pour un art révolutionnaire indépendant) adlı manifestoyu yazdılar. Manifesto Breton ve Diego Rivera'nın isimleriyle yayınlandı ve o dönemlerde imkânsız gibi gözüken sanatta tam özgürlük çağrısı yapıldı. Fransız hükümetinin çalışmalarından memnun olmayan Breton 1941'de Amerika Birleşik Devletleri'ne ve Karayip'e sığındı. Burada yazar Aimé Césaire ile tanıştı. Césaire'in Memleket'e Dönüş Defteri (Cahier d'un retour au pays natal) adlı kitabının 1947 baskısının özsözünü yazdı. Breton Paris'e 1946'de geri döndü ve Fransız sömürgecilğine karşı 121'in Manifestosu'nu yazdı. Bu manifestoda Cezayir Kurtuluş Savaşı'nı ele aldı ve ölene kadar bu konuda çalışmalarını sürdürdü. 1961-1965 yılları arasında ikinci bir gerçeküstücü grubun öncüsü olarak çeşitli sergi ve incelemelerde bulundu. 1959 yılında İspanya'da Gerçeküstüçülüğe Saygı adlı bir sergi düzenledi. Bu sergide Salvador Dalí, Joan Miró, Enrique Tábara ve Eugenio Granell gibi ünlü sanatçıların eserlerine yer verildi. Kitapları arasında durum öyküleri olan Nadja (1928) ve Çılgin Aşk (L'Amour Fou) (1937) bulunmaktadır. André Breton 1966'da, 70 yaşındayken öldü. Mezarı Paris'tedir.

56. **TRISTAN TZARA** (1896-1963) Rumen asıllı Fransız şair, yazar, Dadacılık akımının kurucularından. Asıl adı Sami Rosenstock'dır. Dadacılık hareketinin adındaki "dada" kelimesini 1916 yılında arkadaşlarıyla birlikte Larousse sözlüğünün rastgele bir sayfasını açarak buldu. Dadacı Manifesto aynı yıl Tristan Tzara tarafından yazıldı. Tamamen rastlantılara dayalı ve geleneksel yazın kurallarının dışında bir edebiyat anlayışı geliştiren Tzara, şiirlerini gazeteden kesilen sözcükleri bir şapkada karıştırıp rastgele çekerek oluşturmıştır. 1921'de Paris'e yerleşerek, André Breton, Philippe Soupault, Louis Aragon ve Paul Eluard gibi şair ve yazarlarla, dilin yapısında ve kullanımında yaptıkları değişik ve çarpıcı denemelerle kamuoyunu ve sanat çevrelerini sarstılar. Dil ve estetik kurallarını, bunların denetlenmesini, mantık dizgesini yok sayan ve sözcük anlamlarına değer vermeyen, alabildiğine bağımsız çağrışımlarla ilkel ve doğrudan anlatım biçimi arayan bir sanat akımı olan Dadacılık; dünyanın, insanlığın yaşadığı yıkımdan umutsuzluğa düşmüş, hiçbir şeyin sağlam ve sürekli olduğuna inanmayan anlayışa sahip bir felsefi yapıdan etkilenmiş, I. Dünya Savaşı'nın yarattığı umutsuzluktan, boğuntu ve dengesizlikten, burjuva değerleri karşısında duyduğu tiksintiden kaynaklanan protesto eylemleri yapan ve güvensizlik ve umutsuzluk içeren yıkıcı bir devinimdir. André Breton'un Dadacılıktan sıyrılması ve bir grup yazarın da bu sıyrılmayı taşkınlıkla dönemin kamuoyuna taşınmasından sonra Dadaizm her ne kadar yaşatılmaya devam edilse de, Breton'un kurduğu Gerçeküstüçülük etkisini arttırdıkça, Dadacılık da giderek ortadan kaybolmuştur. Tzara Dadacılık sonrası şiirlerini gerçeküstüçülüğe yakın bir tarzda yazmıştır. Tzara 1937'de Fransız Komünist Partisi'ne katılmış ve II. Dünya Savaşı'nda Fransız direnişçileri arasında yer almıştır. Nihilist ve asi tavrıyla edebiyata yeni bir bakış açısı getiren Tzara'nın en önemli eserleri, L'Homme Approximatif (Yaklaşık Adam) (1931), Le Coeur à Gaz (Gazlı Yürek) (1938), Midis Gagnés (Hakedilmiş Öğleler) (1939), Parler Seul (Yalnız Konuşmak) (1950), La Face Intérieure (İç Yüz) (1953)'dür. Ayrıca yazarın Dada Manifestoları adında bir kitabı da bulunmaktadır.

57. **LOUIS ARAGON** (1897-1982) Siyasal eylemci ve komünist şair, romancı ve deneme yazarı. Bugünkü Fransız ozanlarının en önemlilerinden biri olarak bilinir. Özellikle, Türkçeye Mutlu Aşk Yoktur adıyla çevrilen şiiriyle tanınır. Önceleri, Dada akımının öncüleri arasında sayılıyordu, sonradan André Breton ve Philippe Soupault ile birlikte bu yüzyılın en önemli şiir akımı olan Sürrealizm'in kurucularından biri oldu. Bugüne değin şiir, roman, eleştiri, deneme, çeviri olarak 61 kitap yayımladı. Aragon'un ünü, öte yandan, II. Dünya Savaşı'nda gizli karıştırmaya hareketiyle daha bir büyüştü. Le Paysan de Paris adlı romanı, gerçeküstüçülüğün en güzel örneklerinden biri olarak gösterilmektedir. Charles d'Orléans'dan, Victor Hugo'ya değin uzayan bir şiir çizgisini sürdürür gibidir Aragon. Açık yazar ozanlardandır, birçok şiirleri bu yüzden şarkı haline getirilmiştir. Aragon romancı olarak da ün yapmıştır, çağdaş romanında önemli bir yer tutar. Birkaç çevirisi de vardır. 24 Aralık 1982'de Paris'te ölmüştür.

58. **VLADİMİR MAYAKOVSKİ** (1893-1930) Rus şair, oyun yazarı, film ve tiyatro aktörü 7 ya da 19 Temmuz (Ne annesi, ne babası, ne de kendisi tam olarak biliyor.) 1893'te Gürcistan'ın Kutais kentinden 20 verst uzaklıktaki Bağdadi köyünde doğdu. Babası Vladimir Konstantinoviç Mayakovski Bağdadi bölgesi orman işçisi idi ve Luda ve Olya adında iki kız kardeşi vardı. Kız kardeşi Luda'nın anılarına göre, aile, Gürcü geleneklerine bağlı bir hayat yaşayan ancak Rusça'yı da korumaya özen gösteren mutlu bir ailedir. Aile bir süre sonra Kutais kentine taşınır ve Mayakovski burada 1900 yılı sonunda Kutais Lisesi'ne gitmeye başlar. Okulda çok başarılıdır, hatta okulun en iyisidir. Bu dönemde kurmaca romanları özellikle de Jules Verne'i çok sever. Öğretmeni onu bir sanatçı olarak kabul edip onunla özel olarak ilgilenmeye, dersler vermeye başlar. Mayakovski bu dönemde politikaya da ilgi duymaya başlar. 1905 başarısız devrim girişimi sırasında kızkardeşi gizlice Mosko-

ya'ya gider ve onu devrim ile tanıştıracak bazı belgeler getirir. Bu sıralarda Kutais de Bolşevik Partisi'nin yeraltı eylemlerinin merkezlerinden biri olmuştur. Bu dönemden sonra şiir ve devrim onun için bölünmez bir bütün haline gelir. Bir süre sonra babası kesik parmağından kaptığı bir enfeksiyon sonucu ölüyor.

59. **PHILIPPE SOUPAULT** (1897- 1990) Gerçeküstücülük akımının öncülerinden Fransız şair, romancı, eleştirmen, politik aktivist Philippe Soupault 2 Ağustos 1897'de Paris yakınlarındaki Chaville'de doğdu, 12 Mart 1990'da Paris'te yaşamını yitirdi. Concordet Lisesi'ni bitirdikten sonra hukuk öğrenimi gördü. I. Dünya Savaşı'na topçu olarak katıldı. İlk ürünlerinde Lautréamont, Rimbaud ve Apollinaire'in etkisi belirgindir. 1917'de yayımladığı *Aquarium* (Akvaryum) adlı şiir kitabıyla adını duyurdu. 1918-1920 arasında şair Tristan Tzara'nın başını çektiği Dadacılık akımı içinde yer aldı. 1919'da André Breton ve Louis Aragon ile birlikte *Littérature* adlı dergiyi kurdu. Gerçeküstücülük akımının ilk özgün ürünü sayılan, Soupault ile André Breton'un birlikte kaleme aldıkları *Les Champs magnétiques* (Manyetik Çaynırlar-Manyetik Alanlar) adlı metin 1920'de bu dergide yayımlandı. Gerçeküstücülerin kullandıkları, serbest çağrışımların aklın denetiminden geçmeden dile özgürce aktarılmasından oluşan *écriture automatique* (otomatik yazı) yöntemi ilk kez burada denendi. Soupault daha sonra deneme ve eleştiriye, roman yazmaya ve gazeteciliğe yöneldi. Dünyanın birçok ülkesini gezdi. Şairler, yazarlar ve ressamlar gibi pek çok sanatçı ve yapıtları üzerine denemeler ve incelemeler yazdı. Tunus'ta gazeteci ve Tunus Radyosu'nda yönetici olarak çalışırken, II. Dünya Savaşı'nda Nazi işbirlikçisi Vichy hükümeti tarafından 6 ay tutuklandı. Caz ve sinemayla ilgilendi, bir süre Fransız Ulusal Radyosu'nda programcılık yaptı. 1972'de Fransız Akademisi Şiir Büyük Ödülü'nü kazandı.

60. **VICENTE ALEXANDRE** (1898-1984) İspanyol şair. Babası demiryollarında çalışan bir mühendis, annesi ise o bölgenin askeri şefinin kızıydı. Vicente 11 yaşındayken Madrid'e taşındılar. Şair Malaga'yı unutamadığını ve şiirlerine yansıtmaya çalıştığını vurgulamıştır. Liseyi burada okudu ve daha sonrasında Madrid Üniversitesi'nde ekonomi öğrenimi gördü. Okulunu bitirip Ticaret Üniversitesi'nde yardımcı okutmanlık yaptığı sırada, hayatının tümüne etkileyecek olan ve çok nadir bulunan, tedavisi olmayan bir tür böbrek veremine yakalandı. İlerleyen ve tedavi edilemeyen hastalığı yüzünden görevini bıraktı ve ailesinin yanına yerleşti. Hastalığın geçici olarak bir iyileşme gösterdiği süreçte şiir yazmaya başladı. İlk eserlerinde gerçeküstü bir etkiyi ortaya koyarken daha sonra insan dayanışmasını dile getirdiği bir üsluba yöneldi. İlk şiirleri ile eleştirmenlerin ilgisini çekti. Bu arada Vicente sık sık Madrid'e gitmeye ve kendisi gibi şairlerle görüşmeye başladı. 1928'de *Ambito* adlı kitabı yayımlandı. Bu kitap okurlar ve eleştirmenler tarafından çok beğenildi. Bu kitap ve akabindeki süreç ve tarzı dolayısıyla Vicente "Yenilikçi İspanyol Şiir Akımı"nın yeni bir üyesi olarak kabul edildi ve yine bu akımın üyesi olan Pedro Salinas, Federico Garcia Lorca, Jorge Guillen gibi şairlerle arkadaş oldu. Bu genç şairlere "1927 Kuşağı" denildi. Bu genç şairlerin diğer İspanyol şairlerinden olan başlıca farkları şiire "günlük yaşam", kişisel duygular", bedensel aşk" gibi konuları da dahil etmeleriydi. İspanya iç savaşı çıktığında 1927 kuşağı şairlerinin neredeyse tümü ülkeden kaçtılar ama Vicente onlarla gitmedi. Ülkesinde kalıp General Franco yönetiminin uyguladığı sansüre karşı yazılar yazdı, hapisteki Cumhuriyetçilerin serbest bırakılması için düzenlenen yürüyüşlere katıldı ve tüm bu eylemlerinde ötürü yasaklandı. İspanya'da ki bu baskıcı politika değiştikten sonra Vicente olağan hayatına döndü ve şiir yazmaya devam etti. Bu sırada hastalığı tekrar nüksetti ve kötüleşti. Bu nedenle Vicente tekrar aile evine dönmek zorunda kaldı. 1950'de İspanya Kraliyet Dil Akademisi üyeliğine seçildi. 1963, 1969 ve 1975'te çeşitli edebiyat ödülleri kazandı. 1977'de edebiyat dalında Nobel Ödülü'ne layık görüldü. Akademi jürisi Vicente'ye "Evrende ve günümüz toplumunda insanların durumunu anlatan, aynı zamanda savaşlar arasında İspanyol şiirinin geleneklerine büyük yenilikler getiren yaratıcı şiirleri için" ödül verildiğini bildirdi. Vicente hastalığı nedeniyle törene katılamadı. Onun yerine ödülü arkadaşı Juste Jorge Pardon aldı. Vicente Aleixandre 14 Aralık 1984'te hayatını kaybetti.

61. **FEDERICO GARCIA LORCA** (1898-1936) İspanyol şair ve oyun yazarı, aynı zamanda ressam, piyanist ve bestecidir. 27 kuşağının ("Generación del 27") sembol üyelerinden birisidir. İspanya İç Savaşı'nın başlangıcında 38 yaşında iken milliyetçiler tarafından öldürülmüştür. 1898 yılında, İspanya'nın Granada bölgesindeki Fuente Vaqueros kentinde doğan İspanyol şair Lorca, yüzyılın en büyük iki İspanyol şairinden biri olarak kabul edilir. Lorca'nın başarısının çocukluğunun büyük payı vardır. Gırnata'nın Fuentevaqueros kasabasında, varlıklı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Lorca'nın babası ateşli, canlı, negeli bir adam; annesi ise sessiz ve ağırbaşlı bir kadındı. 1928'de yazdığı *Romancero gitano* (Çingene Baladı) ile ün kazanan Lorca, Salvador Dalí ile birlikte İspanya'nın çağdaşlaşması için çalışan sanat adamlarından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiirde, politikada ve ahlak anlayışında modernliğin savunucusu olan Lorca, eşcinsel olması nedeniyle Katolik Kilisesi ile arasının açılmasına neden olur. 1918'de, burjuva sınıfını, yeryüzünü şiirle doldurmuş olan İsa'yı katletmekle suçlayan Lorca, geçtiğimiz günlerde gelmiş geçmiş en başarılı edebiyat eseri seçilen Cervantes'in Don Quixote (Don Kişot)'u bir İsa figürü olarak ele alanlara katılır. Şair kavramını acılar çekmesi gereken bir

kimse ile özdeşleştiren Lorca, İsa'nın hem katledilişini kınar, hem de kanının akması gerektiğini ifade eder. "New York'ta Bir Şair" adlı eserinde Manhattan'ı, cesede doymayan bir mezbahaya benzeten Lorca, "hayvanların can çekişleri için öldürülüştünü" kaleme alarak kafasındaki batı anlayışına yönelik eleştirel yaklaşımlarını göz önüne serer. Lorca ve "Deli" lakaplı Salvador Dali, vücuduna saplanan oklar ile tasvir edilen Katolik Ermişi Aziz Sebastian'ı Aziz Yansızlık olarak yapıtlarında tasvir ederler. Dostlarının apolitik bir sanatçı olarak nitelenen ve herhangi bir görüşe organik bağlarla bağlanmayan Lorca, yazdığı Yerma ve Bernarda Alba'nın Evi isimli oyunlarda ise Katolik Kilisesi, yükselen Nazizm ve milliyetçilik akımlarına karşı olan tutumunu yansıttı. Giyim kuşamının ve evinin dekorasyonunda ölüm ile özdeşleştirdiği beyaz rengi tercih eden şair, burjuva tarzı zevkler ve milliyetçilik ile çatışan çalışmalar yapmakta ve Franco'cuları masumiyeti katletmekle suçlamaktaydı. Şiirlerinin yanı sıra tiyatro için yazdığı ve sahnelediği oyunlarla da ünlenen Lorca, eserlerinde hastalık hastalığını ve ölümü üzerine senaryolarını Kanlı Düğün (Blood Wedding, 1935), Yerma (1937) ve şiirlerinde başarı ile yansıtmış; ölüm - yaşam, verimlilik - kıskırlık gibi çelişkiler arasındaki inişli çıkışlı çizgiyi başarı ile yakalamıştır. 19 Ağustos 1936'da doğduğu yörede Franco'nun adamları tarafından öldürülen Lorca, uluslararası camiada - özellikle de bir dönem yaşadığı Arjantin'de oldukça büyük bir yas ve öldürülüşüne duyulan tepki ile - alanında idolleşmiş, saygın fakat marjinal bir edebiyat adamı olarak hatırlanmaktadır. Eserlerinin dünya çapında tanınmasının sebebi Lorca'nın geleneksel İspanyol kültürü ile çağdaş yaşamın sorunlarını içtenlikle işlemiş olmasıdır. Şiirlerindeki yaşama coşkusunu, doğa sevgisini, hüznün dolu duyguları her insan tanıır ve kendine yakın bulur.

Lorca'nın sade ve derinlikli şiirleri, geniş kitlelerce kabul görmüştür. Sürrealist bir ressam olan Salvador Dali ve yönetmen Luis Bunuel'in yakın arkadaşlarıdır.

62. BERTOLT BRECHT (1898-1956) Yüzyılımıza damgasını vuran şair, oyun yazarı, tiyatro yönetmeni, tiyatro kuramcısı ve "epik tiyatro" türünün kurucusu Bertolt Brecht'in tam adı Eugen Berthold Brecht'tir. 10 Şubat 1898'de Baviera'nın Augsburg kentinde doğdu, 14 Ağustos 1956'da Berlin'de öldü. Brecht ilk şiirlerini 1913'te okul gazetesinde yayımladı. Bundan bir yıl sonra ise yaşadığı kentin yerel gazetesi Augsburger Neueste Nachrichten'de yazarlık çıkmaya başladı. Edebiyata ve tiyatroya büyük ilgi duymasına karşın, bir süre tıp eğitimi gördü. I. Dünya Savaşının son yılında askere alındı ve bir hastanede görev yaptı. Aynı yıl "Ölü Askerin Öyküsü" adlı bir şiir yazdı. Bu şiiri, yıllar sonra Nazilerce suçlanarak Alman yurttaşlığından atılmasına neden oldu. 1919 şiir çalışmaları açısından verimli bir yıldır. Şiirlerini Die Hauspostille'de (Ev Vaazları) topladı. Bu sırada tiyatroya olan ilgisi de sürüyordu. 1924'te Berlin'e gitti. Burada Carl Zuckmayer, Max Reinhardt ve Helena Weigel gibi dönemin ünlü sanatçılarıyla tanıştı ve birlikte çalışma olanağı buldu. Bir süre sonra yetenekli bir oyuncu olan Helena Weigel'le evlendi ve bu evlilik ömrünün sonuna kadar sürdü. Brecht' in oyunların pek çoğunda Weigel başrolde oynadı. Tiyatro yönetmeni Erwin Piscator ve besteci Kurt Weill ile tanıştıktan sonra Brecht tiyatro yaşamında yeni bir adım attı. Piscator'la birlikte Jaroslav Hasek'in ünlü romanı Aslan Asker Şvayk'ı sahneye uyarladıktan sonra yazdığı Adam Adamdır adlı oyunu "epik tiyatro" anlayışının ilk denemesiydi. Bu öğretici bir tiyatro türü olup, olaylar geleneksel tiyatrodakinin aksine, dramatik bir biçimde canlandırılacak yerde, izleyiciye anlatılır. İzleyici sahnede olup biteni bir gözlemci gibi izler. Epik Tiyatro'da amaç düşündürmek, izleyicinin aklını kullanarak bir karara varmasını, harekete geçmesini sağlamaktır. Brecht düzenin değişmesinden; insanların fırsat eşitliğine, düşünce özgürlüğüne sahip olduğu, adaleti bir düzenin kurulmasından yanaydı. Benimsemiş olduğu Marxist dünya görüşü doğrultusunda, böylesine bir dönüşümün gerçekleşeceğine inanıyordu. Tiyatronun bu amaca ulaşmak için etkili araçlardan biri olduğu kanısındaydı. Yine bu sırada yazdığı ve Kurt Weill' in bestelediği, dünya çapında ün kazanacak olan Mahagonny Kentinin Yükselişi ve Çöküşü ile Üç Kuruşluk Opera adlı müzikalleri sahneye koydu. Nazilerin yönetime gelmesiyle birlikte Brecht' in Almanya'da çalışma olanağı ortadan kalktı. 1933'te Almanya'yı terk etti. Önce İsviçre'ye, oradan Danimarka'ya gitti. 1939'a kadar kaldığı Danimarka'da Tik-Tak , Hitler Rejiminin Korku ve Sefaleti, Galileo'nun Yaşamı, Cesaret Ana ve Çocukları gibi her biri başyapıt olan oyunlar yazdı. Sezu'a'nın İyi İnsanı'nı da burada yazmaya başladı. 1939'da Danimarka'nın da Nazi tehdidi altına girmesi üzerine önce Finlandiya'ya, oradan da 1941'de ABD'ye gitti. Bertold Brecht'in oyunlarından bazıları bu dönemde İngilizce'ye çevrildi ve ABD'de sahnelendi. Ne var ki, bu ülkede izleyici Brecht'in oyunlarından tedirgin oldu ve ilgi göstermedi. 1947'de ABD'de esen Soğuk Savaş rüzgarı, Brecht'in Amerika'ya Karşı Etkinlikleri Soruşturma Komisyonu'nca sorguya çekilmesine yol açtı. Dünya görüşüne ilişkin suçlamalara karşın çıktı. ABD'de barınmayacağı anlamıştı. Bertold Brecht, Alman Demokratik Cumhuriyeti yöneticilerinin çağrısı üzerine Doğu Berlin'e yerleşti ve içlerinde eşi Helena Weigel'in de bulunduğu bir grup oyuncuyla 1948'de Berliner Ensemble adlı tiyatro topluluğunu kurdu. Berliner Ensemble, gerek kuramsal çalışmaları, gerek sahnelediği çok başarılı oyunları, dünya çapında ün kazanmakta gecikmedi. Ülkemizde de tanınan ve oyunları çok sevilen Brecht 1956 ilkbaharında hastalandı ve bundan kısa bir süre sonra Berlin'de öldü.

63. **HENRI MICHAUX** (1899-1984) Belçika asıllı Fransız yazar, şair ve ressam. Yapıtlarında, insanın düşle-
rinde yansıyan ya da halüsinasyonların etkisiyle ortaya çıkan iç dünyasını işlemiştir. Tıp öğrenimine hazırlan-
mak üzere “doğabilimleri birinci sınıf öğrencisi” olarak Özgür Brüksel Üniversitesi’ne kaydoldu, ancak
eğitimi kısa süre sonra yarım bıraktı. Bir gemiye denizci olarak girerek Asya’yı ve Güney Amerika’yı dolaştık-
tan sonra 1922’de Paris’e yerleşti. Orada bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra, şair Jules Supervielle’in
sekreteri oldu. 1927’de Qui je fus (Ben Kimdim) adlı şiir kitabıyla dikkati çekti. 1937’de de ilk resim sergisini
açtı. 1941’de André Gide’in bir incelemesi sayesinde ünlenen Michaux, 1955’te Fransız yurttaşlığına alındı.
Michaux şiirlerinde insanlığın durumuna karamsar bir gözle bakmış, bireyin, kendisini baskı altında tutan
yaşamı anlamlı kılmasını olanaksızlığını vurgulamış, gerçek yaşamın boşluğu karşısında düş gücünün zenginli-
ğine yönelmiştir. Birbiriyle çatışan gerçeküstücü imgeleri, varoluşun saçmalığını yansıtır. Bazı şiirleri gelişigü-
zel bir söyleyiş ve ritim oyunlarına yer verir. Michaux ayrıca düzyazı şiirler de yazmış, şiirlerinden yaptığı
seçkileri L’Espace du dedans (1944; İç Uzak), Ailleurs (1948; Başka Bir Yer) ve La Vie dans les plis (1950;
Kıvrımlar Arasına Yaşam) adlarıyla yayımlamıştır.

64. **JACQUES PRÉVERT** (1900-1977) Fransız şair ve senarist. Paroles adlı şiir derlemesindeki kelime
oyunlarıyla büyük yankı buldu. Toplumsal umut ve aşk üzerine baladlarıyla ve yaptığı resim ve kolaj çalışmal-
arıyla da bilinir. Yatılı bir öğrenci olarak Paris’te okudu. Drama eleştirmeni olan babası André Prévert’le
tiyatroya giderdi ve annesi Suzanne Catusse’ten okuma sevgisini aldı. 15 yaşında ilköğretim eğitimini tamamladıktan sonra okulu bıraktı ve Le Bon Marché adlı büyük bir mağazada çalışmaya başladı. Savaşın sonra,
1918’de Yves Tanguy ile tanışacağı Yakın Doğu’ya askerliğe çağrıldı. Ondan sonra İstanbul’a gönderilir ve
Marcel Duhamel ile tanışır. Şair Jacques Prévert birçok sinema filminin de senaryo ve diyaloglarını yazmıştır.
Özellikle de Şiirsel Gerçekçilik sinema akımının önde gelen yönetmeni Marcel Carné’nin birçok filminin
senaryosu Prévert’e aittir.

65. **YORGOS SEFERİS** (1900-1971) 20. yüzyılın önemli Yunan Şairlerinden. Urla’da (İzmir) doğdu.
1914’te ailesiyle Atina’ya taşındı. Çalışmalarını 1918 - 1925 arası Paris Sorbonne’da sürdürdü. 1963 yılında
Nobel Edebiyat Ödülü aldı.

66. **VÍTĚZSLAV NEZVAL** (1900-1958) 20. yüzyılın en önemli Çek şairlerinden olan Vitezslav Nezval, 26
Mayıs 1900’de Moravya’nın Biskoupky köyünde doğdu. 6 Nisan 1958’de, Prag’da yaşamını yitirdi. Prag’da
felsefe, hukuk ve edebiyat öğrenimi gören Nezval, Birinci Dünya Savaşı sonrasında "proleter şiir" hareketine
katıldı. 1924’te Çekoslovakya Komünist Partisi’ne girdi. Ülkesinin Nazi işgali altında olduğu dönemde yurdu-
nu terk etmedi ve bir süre tutuklu kaldı. 1934’de Birinci Sovyet Yazarları Kongresi’ne, 1935’te Paris’te
Uluslararası Yazarlar Kongresi’ne katıldı. 1945’de ülkesinin özgürlüğe kavuşmasından sonra, Kültür Bakanlığı
Sinema Sanatları Bölümü’nün başına getirildi. Şairliğinin yanı sıra besteci, çevirmen, fotoğrafçı, gazeteci,
ressam, ve romancı olarak da ürünler verdi. 1920’den sonra yoğun bir şiirsel üretim sürecine giren Nezval,
bu yıllarda ülkesinde Poetizm (şiircilik) akımının önde gelen isimlerinden biriydi. Bu akım, gerçekliğin,
kendiliğinden şiire ve mutluluk duygusuna dönüşebileceğini savunuyordu. Gerçeküstüçülüğü benimsemesine
ve bu akımı ülkesine taşımasına karşın, gerçekçi şiirler yazıyordu. 1950’li yıllarda Nezval, gerek Avrupalı
gerek dünyanın dört bir yanından aydınlarla bir araya geldi. 1953’de ulusal sanatçı seçildi. 6 Nisan 1958’de,
Prag’da yazmakta olduğu otobiyografisini tamamlayamadan öldü.

67. **RAFAEL ALBERTI** (1902-1999) İtalya-İrlanda kökenli İspanyol şair, oyun yazarı ve ressam. İspanya İç
Savaşı (1936-39) sonrasında yurt dışına gidinceye değin etkin bir siyasal yaşamı olmuştur. Madrid’de resim
öğrenimi gördü ve ressam olarak belli bir başarı elde etti. 1922’den sonra şiir yazmaya ve bunları çeşitli
dergilerde yayımlamaya başladı. İlk şiir kitabı olan ve doğduğu Cádiz bölgesinin denizle ilgili anılarıyla dile
getirdiği Marinero en tierra (1925; Denizci Karada) ulusal bir ödül kazandı. Luis da Góngora’ya XV. yy
cancionero’larına hayran olan Alberti, ilk eserlerinden başlayarak resim çalışmalarından kaynaklanan (ilk
sergisi 1920) ince biçim anlayışıyla haktan aldığı esini bir araya getirdi. 1927’de Luis da Góngora’nın 300.
ölüm yıldönümü nedeniyle düzenlenen kutlama törenine katkıda bulunan Alberti’nin bu dönemde yayımlanan
El alba del alheli (1927; Şebboy Şafağı) ve Cal y canto (1928; Kireç ve Taş) adlı kitaplarında Góngora’nın
etkisi açıkça görülmüyordu.

68. **NICOLAS GUILLEN** (1902-1989) Kübalı şair Nicolas Guillen 10 Temmuz 1902’de Camagüey’de
doğdu. 17 Temmuz 1989’da Havana’da öldü. Tam adı Nicolás Cristóbal Guillén Batista’dır. Hem Afrikalı
hem de Avrupalı kanı taşıyordu. Havana Üniversitesi’nde hukuk öğrenimi gördü. 1937’de Cumhuriyetçilerin
safında İspanya İç Savaşı’na katıldı. Aynı yıl Küba Komünist Partisi’ne girdi. Altı yıl kadar sürgünde yaşadı; bir
süre Avrupa’da -üç yıl Paris’te - kaldıktan sonra Küba Devrimi’nin başarıya ulaşması üzerine ülkesine döndü.

Sociedad de Estudios Afrocubanos'u (Afro-Küba Araştırmaları Topluluğu) kurdu. UNEAC'ın (Union Nacional de Escritores y Artistas Cubanos - Kübalı Yazar ve Sanatçılar Ulusal Birliği) kurulmasına öncülük yaptı. 1954'de Lenin Barış Ödülü'nü kazandı. 1961'de Ulusal Ozan (Poeta nacional) sanı verildi, UNEAC'ın başkanlığına seçildi.

69. NÂZİM HİKMET (1902-1963) Türkiye'de serbest nazımın ilk uygulayıcısı ve çağdaş Türk şiirinin önemli isimlerindendir. Uluslararası bir üne ulaşmış ve adı 20. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan dünyanın en büyük şairleri arasında anılmıştır. Eserleri birçok dile çevrilmiştir. Mezarı halen Moskova'da bulunmaktadır. Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyesi olup ayrı ayrı toplam 11 davadan yargılanmıştır. Eserleri birçok ödül almıştır. Türkiye'deki yaşamının bir kısmını hapiste geçirmiş daha sonra Moskova'ya gitmiş ve Türk vatandaşlığından çıkarılmıştır. Nazım Hikmet, 1938'de cezaevine girmiş ve şiirleri yasaklanmıştır. Türkiye'de ancak ölümünden iki yıl sonra 1965'te şiirleriyle yeniden önem kazanmıştır. İlk şiirlerini hece ölçüsü ile yazmaya başlamasına rağmen içerik bakımından diğer hececilerden uzaktı. Şiirsel gelişimi arttıkça hece ölçüsü ile yetinmemeye ve şiiri için yeni formlar aramaya başladı. Sovyetler Birliği'nde yaşadığı ilk yıllar olan 1922-1925 arası bu arayış doruğa çıktı. O dönemdeki birçok şairden farklıydı. Hece ölçüsünden ayrılarak Türkçenin vokal özellikleri ile harmoni oluşturan serbest ölçüyü benimsedi. Mayakovski ve gelecekkilik taraftarı genç Sovyet şairlerinden esinlendi. Babası, Matbuat Umum müdürlüğü ve Hamburg konsolosluğu yapmış olan Hikmet Bey, annesi Ayşe Celile Hanım'dır. Annesi Celile Hanım, piyano çalan, ressam denilebilecek ölçüde iyi resim yapan, Fransızca bilen bir kadındır. Celile Hanım, bir dilci ve eğitimci de olan Hasan Enver Paşa'nın kızıdır. Hasan Enver Paşa, Polonya'dan 1848 Ayaklanmaları sırasında Osmanlı İmparatorluğu'na göç eden ve Osmanlı vatandaşlığına Mustafa Cellalettin Paşa adını alan Konstantin Borzecki'nin oğludur. Mustafa Cellalettin Paşa Osmanlı Ordusu'nda subay olarak görev yapmış ve Türk tarihi üzerine önemli bir eser olan 'Les Turcs anciens et modernes' (Eski ve yeni Türkler) kitabını yazmıştır. Celile Hanım'ın annesi ise Alman kökenli Osmanlı generali Mehmet Ali Paşa'nın (Karl Dretroit) kızı olan Leyla Hanım'dır. Celile Hanım'ın kız kardeşi Münevver Hanım, şair Oktay Rifat'ın annesidir. Babası Hikmet Bey, Selanik'te, Hariciye Nezareti'nde (Dışişleri Bakanlığı) çalışan bir memumdur. Diyarbakır, Halep, Konya ve Sivas valilikleri yapmış olan Nazım Paşa'nın oğludur. Mevlevî tarikatından olan Nazım Paşa aynı zamanda bir özgürlükçüdür. Kendisi Selanik'in son valisidir. Hikmet Bey henüz Nazım'ın çocukluğunda memuriyetten ayrılır ve ailece Halep'e, Nazım'ın dedesinin yanına giderler. Orada yeni bir iş ve hayat kurmaya çalışırlar. Başarısız olunca İstanbul'a gelirler. Hikmet Bey'in İstanbul'daki iş kurma denemeleri de iflasla neticelenir ve hiç hoşlanmadığı memuriyet hayatına geri döner. Fransızca bildiği için yeniden Hariciye'ye atanır. Selanik'te doğdu. Aslen 20 Kasım 1901 olan doğum tarihi ailesi tarafından sene kaybetmemesi için 15 Ocak 1902 olarak kaydedirildi. İlk şiiri 'Feryad-ı Vatan'ı 1913'te yazar. Aynı yıl Galatasaray Sultanisi'nde ortaokula başlar. 1917'de Heybeliada Bahriye Mektebi'ne girer. Sonrasında Kurtuluş Savaşı dolayısıyla Anadolu'ya geçer; fakat sağlık sorunları yaşaması nedeniyle bahriyeden ayrılmak zorunda kalır. Bu sırada Hamidiye Kuvazörü'nde güverte subaydır. Bolu'ya öğretmen olarak atanır. Daha sonra Batum üzerinden Moskova'ya giderek Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesi'nde siyasal bilimler ve iktisat okur. 1921'de gittiği Moskova'da devrimin ilk yıllarına tanık olur ve komünizm ile tanışır. 1924'te Moskova'da yayınlanan ilk şiir kitabı '28 Kanunisanı' sahnelenir. O yıl Türkiye'ye dönerek Aydınlık Dergisi'nde çalışmaya başlar, ne var ki dergide yayınlanan şiir ve yazılarından dolayı on beş yıl hapsi istenince tekrar Sovyetler Birliği'ne gider. 1928'de af kanunundan yararlanır ve Türkiye'ye döner. Bu defa Resimli Ay dergisinde çalışmaya başlar. 1938'de yirmi sekiz yıl hapis cezasına çarptırılır. 12 sene süren tutukluluktan sonra askere alınacağı ve öldürüleceği endişesiyle 1950 yılında Stalin yönetimindeki Sovyetler Birliği'ne giden Nazım, 25 Temmuz 1951 tarihinde Bakanlar Kurulunca Türkiye vatandaşlığından çıkarılmasının ardından, büyük dedesi Mahmut Cellalettin Paşa (Konstantin Borzecki) 'nın memleketi olan Polonya'nın vatandaşlığına geçerek Borzecki soyadını alır. 3 Haziran 1963 tarihine gelindiğinde ise, Nazım Hikmet geçirdiği bir kalp krizi neticesinde hayata gözlerini yummuştur. 5 Ocak 2009 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile Türkiye vatandaşlığı iade edilmiştir.

70. PABLO NERUDA (1904-1973) Şilili yazar ve şair. Şili'de demiryolu işçisi bir baba ve öğretmen bir annenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Annesini çok küçükken kaybetti. 13 yaşındayken yerel "La Mañana" gazetesindeki bazı makalelerle katkıda bulunmaya başladı. 1920'de "Selva Austral" isimli edebiyat dergisinde "Pablo Neruda" adıyla yazmaya başladı. Şair, bu takma ismi Çek şair Jan Neruda'da anısına seçmişti. Daha sonra bu isim yasal adı olarak kalmıştır. İlk kitabı Crepusculario 1923 yılında yayınladı. Sonraki sene şairin en tanınmış ve pek çok dile çevrilmiş olan eserlerinden Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı (Veinte poemas de amor y una canción desesperada) basıldı. Edebi çalışmalarına devam ederken, bir yandan da Santiago'daki Şili Üniversitesi'nde Fransızca ve pedagoji okudu. 1927-1935 arası hükümetin elçisi oldu ve Burma, Seylan, Java, Singapur, Buenos Aires, Barselona ve Madrid'de görev yaptı. Bu dönemde yazdığı şiirler ezoterik şiirler gerçeküstü şiir kitabı "Residencia en la tierra"da (1933) toplanmıştır. İspanya İç Savaşı ve García Lorca'nın ölümü onu çok

etkiledi ve önce İspanya sonra da Fransa'da Cumhuriyetçi harekete katılmasına neden oldu. Bu sırada şiirlerini topladığı Kalbindeki İspanya (España en el corazón (1937)) üzerine çalışmaya başladı. Kalbindeki İspanya iç savaş sırasında cephede basılması açısından önemlidir. Aynı yıl ülkesine dönen Neruda'nın daha sonraki eserlerini siyasi ve sosyal konular üzerine oluşturmıştır. 1939'da Paris'te İspanyol göçmenler için konsolosluk görevine getirildi. Meksika'daki konsolosluk görevi sırasında Canto General de Chile'yi yazdı. Bu eserde bütün Güney Amerika kıtasının doğası, insanları ve tarihi yazgısı epik şiir şeklinde anlatılmaktadır. Eser, 1950'de Meksika'da basılırken, Şili'de de el altından yayımlandı. Yaklaşık 250 şiirin yer aldığı eser, on kadar dile çevrildi ve bu çeviriler yüzünden Neruda elçilik yaptığı ülkelerde zorluklar yaşadı. 1943'te Şili'ye dönen Neruda, 1945'te senatör seçildi ve Şili Komünist Partisi'ne katıldı. 1947'de Başkan González Videla'nın grevdeki madencilere yönelik baskıcı protestolarını protesto ettiği için, 2 yıl boyunca kendi ülkesinde kaçak yaşadı. 1949'da yurt dışına çıktı ve 1952'ye kadar çeşitli ülkelerde bulundu. Bu dönemde yazdığı eserler politik aktivitelerinin damgasını taşır. Örneğin Las uvas y el viento (1954) Neruda'nın sürgündeki günlüğü gibidir. Yaşamı boyunca güçlü siyasi duruşuyla tanınan Neruda, ülkesindeki ve İspanya'daki faşizme karşı durmuştur. 1970 yılında Şili başkanlığına aday gösterilmiş, ancak daha sonra başkan seçilen Salvador Allende'yi desteklemiştir. Allende seçilince Neruda'ya Şili'nin Fransa elçisi olarak görevlendirdi. 1971 yılında edebiyat dalında Nobel Ödülü aldı. 1972 yılında sağlık sorunları nedeniyle elçilik görevini bırakarak Şili'ye döndü. 24 Eylül 1973'de kalp yetmezliğinden hayatını kaybetti.

71. **W. H. AUDEN** (1907-1973) Birleşik Krallık doğumlu ve sonradan ABD vatandaşı olan bir şair ve edebiyat kritiği. 20. yüzyıl İngiliz edebiyatı üzerinde çok büyük etkisi olan ve önemli sayılan bir yazardır. Hayatının ilk yarısını Birleşik Krallık'ta geçirmiş ve 1939'da Amerika Birleşik Devletleri'ne göç edip orada yaşamış ve 1946'da Amerikalı vatandaşlığına geçmiştir. W. H. Auden yaklaşık 400'den çok sayıda şiir, 400 kadar deneme yazısı, birçok tiyatro oyunu ve birkaç opera librettosu yazmıştır.

72. **RENÉ CHAR** (1907- 1988) Fransız şair. Avignon Lisesi ve Aix-en-Provence Üniversitesi'nde öğrenim gördü. II. Dünya Savaşı'nda Nazi işgaline karşı Direniş Hareketi'nde görev alarak Provence bölgesinde 'Yüzbaşı Alexander' takma adıyla bir taşra çetesinin komutanlığını yaptı. Savaşın sonra doğduğu yer olan L'Isle-sur-la-Sorgue'a yerleşti. René Char kendinden sonraki kuşakları hem biçim hem de içerik açısından etkilemiştir. Başlangıçta gerçeküstücülüğü benimsemiş, sonradan uzaklaşmış; özdeyişler ve yoğun imgelerle gelişen kısa ve özlü şiirler yaratmış, mağrur ama gösterişsiz bir alay içeren, yer yer ahlaksal bir boyut taşıyan ekonomik ve son derece çetin bir hermetik şiire yönelmiştir. Düz yazı şiirler de yazan Char, karşıt düşünceleri iç içe geçirisiyle Heraklitos-Heidegger esintileri de barındıran farklı ve özgün bir söyleyiş elde etmiştir. 1966'da tüm yapıtları için Eleştirmenler Ödülü'nü (Prix des Critiques) almıştır.

73. **CESARE PAVESE** (1908-1950) İtalyan şair, romancı, çevirmen ve eleştirmen. Cesare Pavese, ailesinin yazları geçirdiği Torino'nun Santa Stefano Belbo köyünde bir memur çocuğu olarak doğdu. Torino Üniversitesi'nde edebiyat okudu. İngiliz ve Amerikan edebiyatlarına ilgi duydu, bitirme tezini Walt Whitman şiirleri üzerine yazdı. Öğrenimini bitirdikten sonra orta öğrenimini tamamladığı eski okulu Liceo d'Azaglio'da edebiyat ve dil dersleri verdi. Bu dönemde İngiliz ve Amerikan yazarları ile ilgili yazıları La Cultura dergisinde yayımlandı. Daha sonra bir arkadaşının kurduğu Einaudi Yayınevi'nde çalışmaya başladı. 1935'te anti-faşist çalışmaları nedeniyle tutuklandı, 1936'da serbest bırakıldı. Brancalone Hapishanesi'nde geçirdiği bir yıldan esinlenerek Carcera (Hapis) adlı romanını yazdı. 1950'de Yalnız Kadınlar Arasında romanı ile İtalya'nın önemli edebiyat ödülleri Strega Ödülü'nü aldı. Edebi kariyerinin doruğunda olmasına rağmen özel hayatı karışık. Sonu olmayan aşk ilişkileri onu bunalımtı. Ödülü aldıktan sonra Torino'daki bir otel odasında bütün özel kâğıtlarını yok edip, 21 adet uyku hapi alarak intihar etti.

74. **YANNİS RİTSOS** (1909-1990) Yunan şair. Peloponnes yarımadasında Monemvasia'da doğdu. Ritsos liseyi bitirdikten sonra, on yedi yaşında Atina'ya gitti. Daha sonra yüksek öğrenimden vazgeçti. 1927-1931 yıllarını verem hastalığı nedeniyle bir sanatoryumda geçirdi. İlk şiirlerini bu dönemde yayımlamaya başladı. 1931'te komünist gruplara katıldı, bu şiirinin doğrultusunu çizdi; ilk şiirlerinde burjuva karşıt devrimci sanatçıların çizgisini izledi. Trakter (1934, Traktör) adlı, Sovyetler Birliği'nde sosyalist düzeni ele aldığı ve teknik temasını da Yunan şiirine sokan ilk kitabında, nihilizme karşı tavrı aldı. Epitaphios (Yazıt-Mezar Yazıtı) (1936) adlı kitabı Atina'da Zeus tapınağında, faşist cunta yönetimi tarafından törenle yakıldı. Şair, solcu siyasal görüşleri yüzünden Metakass (Limnos, Agios Evstratios, Makronisos adaları) ve Papadopoulos (Giaros ve Leros adaları) dönemlerinde Ege Adalarında sürgün olarak yaşadı. Ayışığı Sonatı (1956) adlı kitabıyla Ulusal Şiir Ödülü'nü, 1976'da Etna-Taormina Şiir Ödülü'nü ve pek çok uluslararası ödülü kazandı. Ritsos'un otuzdan çok kitabı yayımlanmıştır. Ritsos 1977 Lenin Uluslararası Barış Ödülü'nü almıştır. Ritsos, metaforlarla örülmüş şiirlerinde, Yunanistan coğrafyasını arka plana alarak, yurtseverlik duygularını işledi. İnsanın günlük yaşamdaki

durumuna yaklaşımı, nesnelere duyduğu ilgi, ayrıntıları bütün yalnızlığıyla yansıttığı kısa şiirlerinde iyice belirginleşir. Şiirleri 80 kadar dile çevrilmiş ve milyonlarca insana ulaşmıştır.

75. **NİKOLA VAPTSAROV** (1909-1942) Bulgaristan'ın Bansko kasabasında doğdu. Babasının isteği ile makine teknisyeni oldu. Sofya Üniversitesi Edebiyat bölümünü okuma isteğini gerçekleştirmedi. Çeşitli işlerde çalıştı, zor koşullarda yaşadı. Bulgaristan Komünist Partisi saflarında politik faaliyetlerde bulundu. 1940 yılında tek kitabı “Motor Türküleri” yayınlandı. Bu kitap Nikola Vaptsarov'u Bulgar ve dünya insanlığı karşısında onurlu bir yere taşıdı. 1942 yılında Alman faşizmine karşı ülkesini savunduğu için tutuklandı, işkence gördü. Beş arkadaşıyla birlikte 23 Temmuz 1942'de idam edildi.

76. **ODİSSEUS ELİTİS** (1911-1996) Yunanlı şair Odisseus Elitis'in asıl adı Odysseus Alepoudheli'stir. 1911 yılında Girit'te Kandiya'da doğdu, 18 Mart 1996'da Atina'da öldü. Ailesi, üç yaşındayken Birinci Dünya Savaşı başlayınca Atina'ya göç etti. Atina Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Ailesi fabrikatördü. Almanya'nın Yunanistan'ı, İtalya'nın Arnavutluk'u işgali sırasında Arnavutluk'ta anti-faşist direniş cephesinde çarpıştı. 1948-1952 yılları arasında Paris'te yaşadı. 1953'te ülkesine döndü. 1960'da Ulusal Şiir Ödülü'nü, 1979'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

77. **CZESLAW MIŁOSZ** (1911-2004) Polonyalı şair ve deneme yazarı. 1980 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'ne Kaliforniya'da otururken lâyık görüldü. Hayatının son günlerini Krakov, Polonya'da geçirmiş ve oradaki evinde hayatını kaybetmiştir. Şeteniai, Litvanya doğumludur. Polonya'nın seçkin sınıf ailerinden birinden gelmiştir. Vilnius Üniversitesi'nde hukuk okumuştur. Bolşevik İhtilali sıralarında çocukluğunun bir kısmını Rusya'da geçirmiştir.

78. **ELIZABETH BISHOP** (1911-1979) Amerikalı şair. Küçük bir kızken babasını kaybetti, derken annesi akıl hastanesine kapatıldı. Elizabeth de kendini seyyahlığa verdi. Şiirlerinde Brezilya'nın, Akdeniz'in pastoral güzellikleri, doğanın biricikliği, gezgin oluşun huşu veren baygın melodileri barındırır.

79. **DYLAN THOMAS** (1914-1953) Galli şair. Modernizm ve Romantizm akımlarından etkilenmiş olan şair, 20. yüzyılın en etkili şairlerindendir. Thomas'ın babası İngilizce öğretmeniydi. Okul çağında okul gazetesinde çalışan ve bu gazete için yazılar yazan Thomas, 16 yaşında bu okuldan ayrıldı. Sonrasında bir gazetede muhabir olarak görev yapan şair, 1934'te 20 yaşındayken İngiltere'ye taşındı. Yine 1934'te önemli eserlerinden olan 18 Şiir'i yayınladı. 1937'de tanıştığı Caitlin Macnamara ile evlenen Thomas, Laugharne'e yerleşti. II. Dünya Savaşı döneminde bir süreliğine Londra'da kalan sanatçı, bu dönemde BBC televizyonundaki şiir programlarında okuduğu şiirlerle büyük ilgi gördü. Savaş bittiğinde sanatçı Laugharne'e geri döndü ve doğa imgelerini konu alan şiirler yazdı. Savaş bitince Thomas Laugharne'e geri döndü ve bu dönemde doğa imgeleriyle yüklü şiirler yazdı. Thomas şiirlerinde doğa sevgisini, doğum ve ölüm arasındaki gizemli ilişkiyi canlı ritimler, alışılmamış imgeler ve oluşturduğu yeni sözcüklerle dile getirmiştir.

Dylan Thomas edebiyat konulu konferanslar vermek üzere ilk kez 1950 ilk baharında ABD'ye gitti. Daha sonraki yıllarda alkol bağımlılığı yüzünden sağlığı giderek bozuldu. 1953'te radyo oyunu Under Milk Wood'un (Korunun Dibinde) yayımlanması nedeniyle New York'a gittikten birkaç gün sonra, aşırı miktarda alkol aldığı için öldü.

80. **OCTAVIO PAZ** (1914-1998) Meksikalı yazar, şair ve diplomat. 1990 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü almıştır. Octavio Paz, Octavio Paz Solórzano ve Josefina Lozano'nun oğlu olarak şu anda Meksika'nın bir parçası olan Mixcoac kasabasında doğdu ve burada büyüdü. 1945 yılında diplomatik görevlerine başlayan Paz 1962 yılına kadar Fransa'da kaldı. Burada şair Pablo Neruda ile beraber çalıştı. 1962 yılında Meksika'nın Hindistan büyükelçisi olarak bu ülkeye gitti. 1968 yılında Tlatelolco katliamından sonra hükümeti protesto amacıyla ülkesindeki bütün görevlerinden istifa etti. Çok sayıda şiir ve makale yayımlamıştır.

81. **KONSTANTİN SİMONOV** (1915-1979) Rus/Sovyet yazar. Babası Kızıl Ordu'da subay olduğundan çeşitli taşra okullarında okudu. Moskova'da yükseköğrenim görürken bir yandan da tornacılık yaptı. 1934-1939 arasında Gorki Edebiyat Enstitüsü'nde okudu. 1939'da Tüm Birlik Komünist Partisi'ne girdi. II. Dünya Savaşı'nda ordu gazetesi Kızıl Yıldız'ın savaş muhabiri olarak askerlik yaptı. Gerek cephede gerek cephe gerisindeki Sovyet insanının mücadelesini gazetesine gönderdiği yazılarda dile getirdi. Bu yazılarla Stalin Ödülü'nü kazandı. Savaştan esinlenerek milliyetçi ve devrimci görüşlere yer veren lirik ve epik şiirler yazdı. Savaştan sonra, dönemün ünlü edebiyat dergilerinden Novi Mir'in yayın yönetmenliğini üstlendi (1946-50, 1954-58) ve 1974'te Lenin Edebiyat Ödülü'nü aldı. Öldüğünde Sovyet Yazarlar Birliği'nin sekreteriydi.

82. **BORIS VIAN** (1920-1959) Fransız sanatçı küçük yaşlarda kalp yetmezliğine yakalandı. 1942'de yükseköğrenimini bitirerek maden mühendisi oldu. Bir yandan mesleğini yaparken bir yandan da yazın ve caz ile ilgilenmeyi sürdürdü. Kabarelerde şarkı söyledi, oyunculuk yaptı. İkinci Dünya Savaşı sonrası Paris'in bohem ortamında yaşam biçimi ve zekâsı ile ünlendi. Yapıtlarında Vernon Sullivan ve Adolphe Schmörlitz takma adlarını da kullanmıştır. 1947'de *J'irai cracher sur vos tombes* (Mezarlarınıza Tüküreceğim) adlı romanı ile dikkati çekti. *L'écume des jours* (Günlerin Köpüğü, 1965) adlı yapıtında yazmış ilişkiler içinde aşkı, ölümü, saçmalığı, yoğun bir düş gücüyle dile getirir. Uyumsuzluk Tiyatrosu'nun en önemli yapıtları arasında yer alan *Les batisseurs d'empire, ou Le Schmürz* (İmparatorluk Yaratanlar ya da Schmürz, 1959) adlı oyunu ölümlü olmayı, ölümden kaçmayı ve korkmayı yabansı bir gülmece tarzıyla anlatır. 7 Mayıs 1954'de ilk kez dönemin ünlü sanatçısı Mouloudji tarafından söylenen Kaçak adlı şiiri 'vatandaşları ordudan firara teşvik ettiği' gerekçesiyle yasaklandı. Bu şiir, daha sonra yine birkaç kez yasaklanmıştır. 23 Haziran 1959 günü Mezarlarınıza Tüküreceğim adlı romanının film galasında, Cinéma Marbeuf'da kalp krizi geçiren Vian kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdi.

83. **PAUL CELAN** (1920-1970) Yahudi asıllı Rumen şair. Romanya'da doğmuş olmasına rağmen II. Dünya Savaşı sonrası dönemdeki Alman şiirinin önde gelen temsilcilerindendir. 1920 yılında Romanya'nın Czer-nowitz kasabasında dünyaya geldi. Asıl adı Paul Antschel'dir. 1937/1938 yıllarında ilk şiirini yazdı. 1938 yılında tıp eğitimine başladı fakat II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Romanya'ya döndü. Savaşın sonuna kadar on sekiz ay toplama kampında tutuldu. 1944 yılında İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümüne girdi ve ilk şiir kitabını yayınladı. 1945-1947 yılları arasında Bükreş'te çevirmenlik ve düzeltmenlik yaptı, 1948 yılında Paris'e yerleşti. 1955 yılında Paul Antschel ismiyle Fransız vatandaşlığına geçti. 1958 yılında Bremen edebiyat ödülü aldı. 1963 yılında bir psikiyatri kliniğine yerleşti Tahmini olarak 20 Nisan 1970'te Paris'te kendini Seine Irmağı'na atarak yaşamına son verdi. Cesedi 1 Mayıs 1970'de bulundu. Ölümünden sonra eserleri yayınlanmaya devam etti.

84. **CHARLES BUKOWSKI** (1920-1994) Almanya'da doğdu. İki yaşındayken ailesiyle birlikte ABD'ye, Los Angeles'a göç etti. İlk öyküsünü yirmi dört yaşındayken yayımlayan Bukowski, otuz beş yaşında şiir yazmaya başladı. Bugün Kaliforniya, San Pedro'da yaşayan Bukowski'nin şiir ve öykülerini toplayan kırk beş kitap yayımlanmış, yapıtları çeşitli dillere çevrilmiş, öykü ve şiirleri dünyanın pek çok ülkesinde dergilerde yer almıştır.

85. **PHILIP LARKIN** (1922-1985) İngiliz şair ve yazardır. Orta sınıf bir ailenin çocuğu olarak Coventry'de doğan Dahl, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yazdığı roman ve şiirlerle 2008 yılında The Times tarafından savaş sonrası Britanya'sının en önemli yazarı olarak gösterilmiştir. 1922'te Coventry'de doğdu. 1943'de Oxford Üniversitesi'ni bitirdikten sonra, çeşitli üniversitelerde kütüphaneci olarak görev yaptı. 1955 yılındaysa 30 yıl süreyle görev yapacağı Hull Üniversitesi'nin kütüphanesindeki görevine başladı. İlk şiirlerini ve yazılarını, henüz çocuk sayılacak yaşlarda yazmaya başlayan Larkin 1946 yılında ilk romanı Jill'i yayınladı. Ertesi yıl da *A Girl in Winter* yayımlandı. 1955 yılında kendisine bir şair olarak ün kazandıracak kitabı *The Less Deceived*'i yayınladı. Şiirlerinin yazımında W. B. Yeats, W. H. Auden ve T. S. Eliot etkilenen Larkin döneminin en etkileyici şiirlerinden bir kısmına imza attı. 1984 yılında yakalandığı kanser sonucu iyileşemeyerek 2 Aralık 1985 yılında hayatını kaybetti.

Ölümünden sonra yazılan biyografi ve anılarda ırkçı görüşleri ve pornografiye olan merakının ortaya konması Larkin'in saygınlığını sarsmış olsa da halen 20. yüzyıl İngiltere'sinin en önemli şairlerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

86. **BLAGA DİMİTROVA** (1922-2003) Çocukluğu ve ilköğrenimi Veliko Tırnova'da geçti. Sofya Klasik Dil ve Edebiyatlar Lisesi'ni ve Sofya Üniversitesi Slav Filolojileri Fakültesi'ni bitirdikten sonra Moskova'da Maksim Gorki Edebiyat Fakültesi'nde öğrenimini sürdürerek filoloji bilimleri doktoru oldu. Temmuz (Eylül), Narodna kultura (Halk Kültürü), Bilgarski pisatel (Bulgar Yazarı) dergilerinde redaktörlük yaptı. 1967'de Vietnam Dayanışma Komitesi'nin sekreterliğini üstlenerek Vietnam'a gitti. 1989'da Bulgar Parlamentosu'na seçildi. 1992-1993 yıllarında Cumhurbaşkanı yardımcısı olarak görev yaptı. Şiir, roman, oyun, deneme ve eleştiri alanında sayısız ürün veren Blaga Dimitrova; Herder Ödülü, Hristo G. Danov Ödülü, Polonya PEN-Merkezi Ödülü, German Krugge Ödülü gibi çok sayıda ödülle layık görüldü.

87. **WISŁAWA SZYMBORSKA** (1923-2012) Polonyalı şair. Zbigniew Herbert ve Tadeusz Różewicz ile birlikte çağdaş Polonya şiirinin önde gelen temsilcilerinden kabul edilir. 1996'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

88. **ALLEN GINSBERG** (1926-1997) ABD'li şair ve savaş karşıtı. 1926 yılında Newark, New Jersey'de, Yahudi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş, çocukluğunu Paterson, New Jersey'de geçirmiştir. Ergenlik yıllarında, Amerika'nın köklü gazetelerinden New York Times'a II. Dünya Savaşı ve işçi hakları adına yazdığı metinleri vermiştir. Lise yıllarında öğretmeninin tavsiyesi üzerine Walt Whitman'ın yazılarını okumaya başlamıştır. Babası Louis Ginsberg, bir şair ve lise öğretmeni idi. Annesi Naomi Livergant Ginsberg ise uzun tedaviler sonucu teşhis edilemeyen bir psikolojik buhranın içinde yaşamını idame ettiriyordu. Ayrıca Naomi, Komünist Parti'nin köklü üyelerinden olup, çoğu zaman Allen ve kardeşi Eugene'i de parti toplantı ve mitinglerine götürmüştür. Allen'in annesinin bu garip buhranında, çoğunlukla paranoyaklık belirtileri görülmekteydi. Örneğin; dönemin devlet başkanının, evelrine gizlice dinleme cihazları yerleştirdiğini düşünüp, bir miting sırasında devlet başkanını katletmeye kalkışmıştı. Allen, annesi Naomi'ye adadığı otobiyografik türdeki Kaddish adlı şiir kitabını 1961 senesinde, annesinin ölümünden 5 sene sonra yayınlamıştır. Beat kuşağının en önemli şairi olarak tanınan Ginsberg, Columbia Üniversitesi'nde geçirdiği öğrencilik yıllarında Jack Kerouac, William S. Burroughs ve Neal Cassady ile tanışmıştır. Neal Cassady ile tanışmasını anlatan Jack Kerouac'ın Yolda adlı romanında, Allen'in kişiliğinden, Neal ve Jack ile olan ilişkisinden ve yaşadığı yerlerden bahsedilir. Ayrıca Allen, The Clash grubunun yaptığı Ghetto Defendant parçasında kendi yazdığı birtakım dizeleri şarkının girişinde ve arka planında seslendirmiştir. Allen'in yazdığı Howl/Uluma şiiri, Beat Kuşağı'nın manifestosu olarak bilinir. Şiirinde birçok konuya değinen Allen, şiirin birkaç dizesini yazar Carl Solomon'a adamıştır. 90'lı yılların başından itibaren, birçok ödül alan Allen, 5 Nisan 1997 günü, East Village, Manhattan'da aramızdan ayrılmıştır. Ölüm sebebi, hepatit ve son yıllarda başına bela olan tümördür. Ölümünden önce, 30 Mart 1997'de "Yapmayacağım Şeyler (Nostalji)" adlı şiirini yazmıştır.

89. **INGEBORGH BACHMANN** (1926-1973) 20. yüzyılın en önemli Avusturyalı kadın yazarlarındandır. Avusturya'nın Klagenfurt kentinde doğdu. 1945-1950 yılları arasında Innsbruck, Graz ve Viyana Üniversitelerinde felsefe, psikoloji ve Alman filolojisi okudu. Çalışmalarında özellikle Heidegger ve Wittgenstein üzerinde yoğunlaştı. Heidegger'in varoluşçuluk felsefesi üzerine yazdığı tezle doktorasını verdi. İlk şiirleri 1948/49 yıllarında yayımlandı. 1959/60 yıllarında doçent unvanıyla Frankfurt Üniversitesi'nde şiir konulu dersler verdi. 1964'te Georg Büchner Ödülü'nü aldı. Aralarında Fransa, İngiltere, İtalya ve ABD'nin de bulunduğu pek çok ülkeye yolculuk etti. 1965'ten itibaren Roma'da yaşamaya başladı. 1973'te çıktığı Polonya yolculuğunda Auschwitz ve Birkenau toplama kamplarını gördü. Aynı yıl Roma'daki evinde çıkan yangında ağır yaralanarak hayatını kaybetti.

90. **MAYA ANGELOU** (1928-2014) Afro-amerikan yazar, şair, dansçı, aktris ve şarkıcı. Angelou, yedi tane otobiyografi, üç tane deneme, birkaç tane şiir kitabı yayınlamıştır. Ayrıca Maya Angelou'nun elli yıldan fazla bir süreyi kapsayan kariyerinde birçok oyun, film ve televizyon gösterisi bulunmaktadır. Düzinelerce ödül ve otuzdan fazla onursal doktora derecesi almıştır. Angelou kendi çocukluğunu ve yetişkinlik çağının ilk dönemlerini konu alan otobiyografileri ile tanınmaktadır. Otobiyografilerinden ilki 'I Know Why the Caged Bird Sing', (1969), 17 yaşına gelene kadarki hayatını anlatmaktadır. Bu otobiyografi Angelou'ya uluslararası tanınırlık ve beğeni getirmiştir. Angelou, şair ve yazar olmaya genç bir yetişkin olarak yemek yaparak, para karşılığı ilişkiye girerek, gece kulübü dansı ve performansçı, Porgy ve Bess opera oyunculuğu, Southern Christian Leadership Conference koordinatörlüğü ve sömürgecilğin sonlandırma günlerinde Mısır ve Gana'da gazetecilik gibi bir seri uğraş sonrası başladı. Ayrıca Angelou aktörlük, yazarlık ve oyun, film, halk televizyonu programlarının yönetmenliğini yaptı. 1982 yılından sonra North Carolina Winston-Salem'de bulunan Wake Forest Üniversitesi'nce eğitim verdi. Burada ilk ömür boyu Amerikan araştırmaları Reynolds profesörlüğünü aldı. Angelou sivil hak mücadelesinde çok aktif bir kişilikti. Martin Luther King Jr. ve Malcolm X ile birlikte çalıştı. 1990'lardan sonra Angelou yaklaşık elli farklı konuşmada bulundu ve konuşmalarda görmeye seksenli yaşlarına kadar devam etti. 1993 yılında Angelou kendi şiirini "On the Pulse of Morning" başkan Bill Clinton'ın göreve başlama töreninde okudu. Bu şiir okuma 1961 yılında şair Robert Frost'un John F. Kennedy'nin göreve başlama töreninde şiir okumasından sonra bir ilkti.

91. **ANNE SEXTON** (1928-1974) ABD'li şair ve yazar. Garland Junior kolejini bitirdi. 1947 yılında Alfred Muller Sexton II ile evlendi. 1953 yılında depresyon tanısıyla Westwood Lodge'da tedavi gördü. Kızının doğumuyla 1955 yılında yeniden aynı hastaneye yatırıldı. Tedavi için doktoru tarafından şiir yazmaya teşvik edilen Sexton, 1957'de Boston Üniversitesi'nde Robert Lowell'ın şiir sanatı seminerlerine Sylvia Plath ile birlikte katıldı. Modellik ve kütüphanecilik yaptı, çeşitli lise ve üniversitelerde ders verdi. Anoreksiya ve depresyon sebebiyle pek çok başarısız intihar girişiminden sonra 1974'te yaşamına kendi kararı ile son vermiştir.

92. **ADONİS** (1930) Ali Ahmet Sait Eşber, Adonis adıyla da bilinen Suriyeli şair ve denemeci. Lazkiye yakınlarındaki bir dağ köyünde doğdu. Küçük yaşlarda tarlalarda çalışmaya başladı. Aynı dönemde babası kendisine şiirler ezberletmeye başladı. Çok geçmeden kendi şiirlerini yazmaya başladı. 1947 yılında dönemin Suriye cumhurbaşkanı Sükrî el Kuvvetî'nin önünde şiir okuma fırsatını yakaladı ve bu vesileyle burslu olarak Lazkiye'de liseyi bitirdi, ardından da Şam'da Suriye Üniversitesi'ne gitti. 1954 yılında felsefe ve edebiyat bölümlerinden mezun oldu. 1956 yılında Beyrut'a yerleşti. 1960 yılında Lübnan uyuşmasına geçen sanatçı, Lübnan İç Savaşı yüzünden ülkeyi terk ederek Paris'e yerleşti. Hâlen Paris'te yaşamaktadır. 1995'de İstanbul'da Nazım Hikmet Uluslararası Şiir Ödülü'nü almıştır.

93. **TED HUGHES** (1930-1998) Edward James Hughes, genelde kısaca Ted Hughes, İngiliz yazar ve çocuk edebiyatçısıdır. Eleştirmenler kendisini kendi döneminin en iyi şairleri arasında sayarlar. Hughes 1984'ten ölümüne kadar İngiltere'nin Devlet Şairi (Poet Laureate) olarak yazmıştır. Sylvia Plath ile evlenmiş ve 2 çocuk sahibi olmuş ama sonrasında ayrılmışlardır. Boşanmaları henüz sonuçlanmadan Sylvia Plath'ın intihar etmesi sonucu, ünlü şairin mezar taşında "Sylvia Plath" değil "Sylvia Hughes" yazılmıştır. 1998 yılında yayımladığı "Doğumgünü Mektupları" kitabı ile Sylvia Plath ile olan ilişkisini ilk defa şiirine yansıtmış oldu. Şiirin dışında çocuk yazını ile ilgili kitaplar da kaleme aldı.

94. **SYLVIA PLATH** (1932-1963) ABD'li şair ve yazar. Trajik yaşamı ve intiharıyla tanınan Plath, aynı zamanda yarı otobiyografik bir roman olan ve depresyonu üzerine ayrıntılı bilgiler veren Sırça Fanus kitabının yazarı olarak bilinir. Anne Sexton ile birlikte, Plath gizdökümcü şiirin önemli isimlerinden biridir. Alman bir baba ve ABD'li bir anneden, Massachusetts'te doğdu. Profesör olan babası 1940 yılında öldü. Plath ilk şiirini 8 yaşında yayımladı.

Plath, hayatı boyunca ileri derecede manik-depresif bozuklukla boğuştu. 1950 yılında bursla girdiği Smith College'deki ikinci yılında ilk intihar girişimini gerçekleştirdi ve bir akıl hastanesine yatırıldı. 1955'te Smith College'den summa cum laude derece ile mezun oldu. Kazandığı Fulbright bursuyla Cambridge Üniversitesi'ne giderek çalışmalarını burada sürdürdü ve şiirlerini üniversitenin öğrenci gazetesi olan Varsity'de yayımladı. Plath burada 1956 yılında evleneceği İngiliz şair Ted Hughes'la tanıştı. Evliliklerinin ardından Boston'da yaşamaya başladılar. Plath, hamile kaldıktan sonra ise İngiltere'ye geri döndüler. Plath ve Hughes, Londra'da kısa süre yaşadıkdan sonra North Tawton'a yerleştiler. Çiftin Sylvia'nın kıskançlık krizleriyle başlayan sorunları bu dönemde başladı ve ilk çocuklarının doğumundan kısa süre sonra Sylvia Plath Londra'ya geri dönerek boşanma işlemlerini başlattı. Kiraladığı evin eskiden İngiliz şair William Butler Yeats'e ait olduğunu öğrenen Plath bunu iyi bir işaret olarak değerlendirdi. 1962-1963 kışı Plath için çok zor geçti. 11 Şubat 1963'te, ikinci kattaki odalarından uyumakta olan çocuklarının yanına süt ve kurabiyi bıraktıktan sonra, odalarının kapısını da içeri gaz girmeyeceğinden emin olmak üzere bantlayarak kapattı ve kafasını fırının içine sokarak intihar etti.

İntiharıyla ilgili olarak kocası Ted Hughes eleştirilere maruz kaldı. Hughes yıllarca bu konuda konuşmadı. Daha sonra anılarını yayımladı.

95. **ANDREY VOZNESENSKİ** (1933-2010) Rus şair. Voznesenki, Pasternak ve Mayakovski sonrası kuşağın en belirgin ve özgün Rus şairidir. Sovyet yöneticileri tarafından sık sık yeteneğini kötüye kullanmakla suçlanmış ve 1960'larda stadyumları dolduran kalabalıklar önünde kovboy çizmeleriyle yaptığı şiir gösterileri yasaklanmış olan Sovyet komünist rejiminin muhalif seslerindendir. Şiiri tarz olarak Amerikan Beat kuşağı şiirleriyle benzerlikler gösterir. Bu nedenle de o dönemin Amerika şairleriyle ve şiirseverleriyle de iyi diyaloglar kurabilmıştır. 30 Haziran 2004'de Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, zamanında komünist otorite ile çatışan, Sovyet döneminin popüler ozanı Andrey Voznesenki'ye törenle Devlet Madalyası taktı.

96. **WOLE SOYINKA** (1934) Akinwande Oluwale Soyinka. Nijeryalı yazar. 1986'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. Bu ödüle layık görülen ilk Afrikalı yazar oldu. Nijerya'da, Gana'da, Birleşik Krallık'ta ve Amerika Birleşik Devletleri'nde ders verdi. Trajedi ve komedi, şiir, roman ve otobiyografik metinler yazdı. Eserlerinde Afrika ile Avrupa değerlerinden etkilenen bir burjuvazi arasında, Afrika toplumunun izlenimini serimler. 1997 yılında, kurucularından biri olduğu Uluslararası Yazarlar Parlamentosu'nun başkanı oldu. Günümüzde kendini, tehdit altındaki yazarlar için tüm dünyada barınak sağlamaya adanmıştır.

97. **FÛRUĞ FERRUHZAD** (1935-1967) Tahrân'da 5 çocuklu orta sınıftan bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi.

Şiirin yanı sıra sinema ve tiyatro ile de ilgilendi. Yaşamını yazarlık, gazetelerde editörlük yaparak kazandı. 16 yaşındayken yayımladığı "Esir" adlı ilk şiir kitabının ardından 1956'da "Duvar" isimli 2. şiir kitabını yayımladı. İlk kez Avrupa'ya gitti ve bu yolculuğuyla yeni bir dünya görüşü şekillendi. 1957'de "İşyan" isimli şiir kitabı

yayınlandı. İbrahim Gülüstan'la tanıştı ve sinemaya başladı. Onun asistanı oldu. 1962'de yaptığı belgesel filmi o yıl İtalya'da Belgesel Filimler Festivalinde birinciliği elde etti. 1963'te Fürûğ, "Yeniden Doğuş" adlı şiir kitabını yayınladı. Bu kitabıyla şair, İran şiirinde derin ve etkileyici değişikliklere yol açtı. Yine aynı yıl yaptığı "Siyah Ev" filmi, 1964'te Almanya'da düzenlenen Oberhausen Film Festivalinde en iyi film ödülünü aldı. Ölümünden sadece 6 ay önce İran sınırlarının ötesinde yükselen bir film kariyeri vardı. 1966'da Pesaro Auteurler Film Festivali'nde bir grup İsveçli yönetmen tarafından bir film yapmak üzere İsveç'e davet edildi. Gitmeyi kabul etti. Bununla birlikte İranlı bir kadının yaşamını resmeden bir senaryo planını bıraktı. Ferruhzad, ayrıca tiyatro oyunculuğu yaptı ve birkaç oyunu da Farsçaya çevirdi. Ferruhzad, 13 Şubat 1967 tarihinde öğleden sonra saat 14. 30'da stüdyoya gitmek için hızla seyahat ederken karşılaştığı bir aracıya çarpmamak için direksiyonu kırdı ve aracından fırlayıp, boynunun kırılmasıyla daha 32 yaşında hayata gözlerini yumdu.

98. **SEAMUS HEANEY** (1939-2013) İrlandalı şair, yazar ve konuşmacı. Kuzey İrlanda'nın County Londonderry'sinde doğmuştur ve 1995'te Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmıştır. Sanat alanında başarı kazanmış kişilerden oluşan bir topluluk olan Aosdána'da en yüksek onur unvanı olan Saoi'ye layık görüldü.

74 yaşında ki Heaney, kötü sağlığından bir süre sonra, 30 Ağustos 2013 tarihinde Dublin'in Blackrock Kliniği'nde öldü.

99. **JOSEPH BRODSKY** (1940-1996) Rus asıllı ABD'li şair. 1940 yılında doğan Brodsky yazmaya henüz 18 yaşında başlamıştır. 1964 yılı Mart ayında Arkhangelsk'e çalışmaları anti-sovyet bulunduğu için 5 yıllığına sürgüne gönderilmiştir ancak Kasım 1965 yılına kadar burada kalmıştır. 1972 yılında sınır dışı edilip, kısa bir süre Viyana ve Londra'da kaldıktan sonra ABD'ye yerleşmiş ve 1977 yılında Amerikan vatandaşı olmuştur. 1987 yılında Nobel Edebiyat Ödülü kazanmıştır. 1996 yılında 56 yaşında ölmüştür.

100. **MAHMUD Derviş** (1942-2008) Son dönem Filistin şiirinin en önemli şairlerinden olan Mahmut Derviş, 1948 yılında henüz çocukken, doğduğu köy İsrail tarafından işgal edilerek yıkılınca, ailesiyle Lübnan'a göç etmek zorunda kaldı. Şiir yazmaya, iki kilometre uzaklıktaki okuluna yürüyerek gittiği ilköğretimi sırasında başladı. İlk şiirlerinin yayımlanma sürecinde, "El-arz" (Toprak) cephesinde etkinlik gösterdi. "El İttihad" gazetesi ile "El Cedid" dergisinin yazı işleri müdürlüklerini yaptı. Şiirleri 20'den fazla dile çevrilen Filistinli şair, 2003 yılında uluslararası Nazım Hikmet şiir ödülüne de layık görüldü. 1982 yılı Eylül ayında Sabra ve Şatilla'da yaşanan katliamın ardından yazdığı Beyrut Kasidesi ile 1984'te te Sovyetler Birliği'nde Lenin ödülünü aldı. Şiirleri ve yazıları nedeniyle birçok kez tutuklanarak cezaevinde yatan şair, Filistin halkının yaşadığı zorlukları dizeleriyle anlatmasıyla tanınmaktaydı. Adı, 2006 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nün önde gelen adayları arasında geçen Derviş, lirik örnekler gösteren şiirinde, geniş bir insanlık tarihi ve coğrafyasını konu edindi. 1970 yılında İsrail'den sürgün edilen sanatçı, iki yıl süreyle birçok Arap ülkesinde dolaşmak zorunda kaldı. 2008 yılı Mayıs ayında 2. Beyoğlu Şiir Festivali kapsamında Türkiye'ye geldi. Birçok şiiri Marcel Khalife, Majida El Roumi ve Ahmad Qa'abour tarafından bestelenen şair, Hamas ve El Fetih örgütleri arasındaki çatışmaları da eleştirel bir yaklaşımla şiirlerinde konu edindi. İsrail kökenli Fransız yönetmen Simone Bitton, 1997 yılında Fransız televizyonunda, kendisi hakkında bir Mahmut Derviş belgeseli yayınladı. Türkçeye çevrilen 20 civarında kitabı bulunan Derviş, geçirdiği bir açık kalp ameliyatı sonucu yaşamını yitirdi.

TÜRK
EDEBİYATINDAN

EN

i

y

i

50

ÖYKÜ

kafekültür

DÜNYA
EDEBİYATINDAN

EN

i

y

i

75

ÖYKÜ

kafekültür

DÜNYA
NIN

EN

G Ü Z E L

100

ŞİİRİ

kafekültür